LIETUVIŲ DIENOS

PETRAS KLIMAS, VASARIO 16-SIOS AKTO SIGNATARAS

1964 METAI, VASARIO MĖN.

LITHUANIAN DAYS

FEBRUARY, 1964

Vyriausias Redaktorius / Editor-in-Chief
Bernardas Brazdžionis
Literatūros Redaktorius / Literature Editor
Juozas Tininis
Foto Redaktorius / Photo Editor
Daumantas Čibas
Anglų kalbos Redaktorius / Senior English Editor
Milton Stark
Anglų kalbos Redaktorius / English Editor
Mrs. Dalilė Polikaitis

Leidėjas / Publisher
Anthony F Skirius
Administratorius /Circulation Manager
Juozas Andrius

Redakcijos atstovai atskiruose miestuose ir valstybėse / Contributing Editors:

Juozas Bertulis, Vladas Būtėnas — Chicago, Illinois; Vytautas Alf. Braziulis — Cleveland, Ohio —; Vladas Mingėla — Detroit, Mich.; Balys Raugas — Philadelphia, Pa.; Cezaris Surdokas — Baltimore, Md.; Petras W. Urban — Cleveland, Ohio; Vaclovas Verikaitis — Toronto, Canada; Vytautas Volertas — Riverside, N. J.

Nuolatiniai foto bendradarbiai / Photographers:

JAV: Brockton, Mass. — B. Kerbelienė; Brooklyn-New York, N. Y. — V. Augustinas, V. Maželis; Chicago, Ill. — A. Gulbinskas, B. Lungys, V. Noreika; Cleveland, Ohio — V. Bacevičius; Los Angeles, Calif. — L. Briedis, Pr. Gasparonis, L. Kančauskas; Manchester, N H. — K. Daugėla; New Haven, Conn. — P. Jasiukonis; Omaha, Nebraska — Rev. L. Musteikis; Philadelphia, Pa. — F. Jakaitis, V. Gruzdys; Washington, D.C. —Photo Alda, P. Labanauskas; Waterbury, Conn. — J. Gaidys.
CANADA: Hamilton,.Ont. — A. Juraitis; Montreal, P. Q. — L. Stankevičius; Toronto, Ontario — J. Dvilaitis.
AUSTRALIA: E. Butkūnas, E. Karpavičius, P. Sakalauskas, Vyt. Vosylius.

Straipsniai, autoriaus pasirašyti pavarde, slapyvardžiu ar inicialais nebūtinai reiškia ir redakcijos nuomonę.

Signed or initialed articles do not necessarily reflect the opinion of the editors or of Lithuanian Days magazine.

Žodinę ir visą kitą medžiagą, spausdintą "Lietuvių Dienų" žurnale, LD leidykla pasilaiko teisę panaudoti kitais atvejais be atskiro susitarimo.

Publishers reserve the right to reprint any or all matter published in Lithuanian Days magazine without seperate agreement with the authors.

Rankraščius ir kitą medžiagą, jei kitaip nesusitarta, redakcija tvarko pagal savo nuožiūrą.
Manuscripts or other matter submitted for publication in Lithuanian Days magazine will be edited at the discretion of the editors, unless otherwise agreed upon.

"LIETUVIŲ DIENOS" YRA SUJUNGTOS SU "KALIFORNIJOS LIETUVIU", LEISTU 1946-49 METAIS.
"LITHUANIAN DAYS" IS COMBINED WITH "CALIFORNIA LITHUANIAN".

Skaitytojų pageidavimu prenumerata atnaujinama automatiškai, nelaukiant atskiro pranešimo. Nutraukdamas prenumeratą, skaitytojas administraciją painformuoja laišku. / If subscription is to be discontinued at expiration, notice to that effect should be sent; otherwise it will renewed automatically. This policy accords with the wishes of our subscribers.

Leidžiama kas mėnuo, išskyrus liepos ir rugpiūčio mėn.
Published monthly, except July and August.

Atskiro nr. kaina 65 centai. **Single copy 65¢.**

Prenumerata metams $6.00 bet kuriame pasaulio krašte.
Subscription $6.00 per year in any country of the world.
Garbės prenumerata / Honorary subscription $10.00.

"Second Class Postage Paid At Los Angeles, California".

LIETUVIŲ
DIENOS
LITHUANIAN DAYS MAGAZINE

4364 Sunset Boulevard • Hollywood 29, California • Telefonas NO 4-2910

VASARIS, 1964 Donelaičio M. **FEBRUARY, 1964**
Nr. 2, (141), XV metai **Vol. XV, No. 2 (141)**

TURINYS / CONTENTS

Dr. Pranas Padalis, **Viltys ir šešėliai.** 3
Gyvenamasis laikas ir vizijos. PLB valdybos narių pasisakymai. 4
Petras Klimas, **Kaip buvo paskelbtas Vasario 16-tos Aktas?** 5
Petras Klimas — Vasario 16 Akto signataras. Biografijos bruožai. 6
Henrikas Blazas, **Su Petru Klimu kalinių etapu į Lieuvą.** Atsiminimai. 7
Henrikas Blazas, **Credo.** Eilės 9
Rytė L. Spingytė, **Lietuvių Tautinis Kambarys Pittsburgho Universitete.** 10
KNYGOS IR AUTORIAI. Literatūrinė kronika,rezenzijos. 13
Juozas Pautienius, **Skulptoriaus A. Marčiulionio kūryba.** 14-15
J. Kairys, **Spaudos svetimiesiems apie Lietuvą reikalu.** 16
"Sūneliai, mano sūneliai..." 17
VEIDAI IR VAIZDAI. Iliustruota kronika. 18-19
ŽMONĖS, DATOS IR DARBAI. Smulkioji kronika. 20

ENGLISH SECTION

Lithuania will never be Russian..., by Dr. A. S. Bačkis. 21
The Refugee, a short story by Jurgis Jankus. Translated by Danguolė Sealey. 22
Lithuanian History in Stamps. Part LXIV. By A. Bernotas. 24
A Wilde Goose Chase. Soviet inequalities in occupied Lithuania. By P. W. Urban..... 24
LITHUANIANS MAKE NEWS. 25
"The unhappy case of Lithuania...", by George Todt 25

VIRŠELIAI / COVERS

Front Cover - Pirmasis

Petras Klimas — one of the twenty members of the Lithuanian Council, who in 1918 signed the Declaration of Independence of Lithuania. At this time among the living are: P. Klimas and A. Stulginskis, former president of Lithuania, Rt. Rev. K. Šaulys in Switzerland and S. Kairys in New York.

P. Klimas was born in 1891. In 1914 he graduated from law school at the University of Moscow and came to Vilnius where he participated in various activities. P. Klimas was one of the organizers of Vilnius' Conference, was elected to the Lithuanian Council, editor of "Lietuvos Aidas" (Lithuanian Echo).

When the Lithuanian state was establishing itself, P. Klimas, as lawyer, was present in many committees during peace conferences, edited many documents, memorandums etc. Later he was Vice-Minister of Foreign Affairs, and Minister to Italy and France. During World War II, when the Nazis occupied Paris, they abolished the Lithuanian Legation and handed it over to the Soviets. P. Klimas was arested and, together with other prisoners, brought to Lithuania. The Bolsheviks deported him to Siberia.

Recently Klimas returned to Lithuania, and now lives in Vilnius. His health is weak.

P. Klimas has done much in the cultural field. He edited the first Lithuanian reading anthology for Lithuania's high schools, a syntax, has also published historical works in Lithuanian, French, and German. (More — pages 5, 6, 7, 8 and 9.).

Petras Klimas, vienas iš 20 Lietuvos Tarybos narių, 1918 m. pasirašiusių Lietuvos Nepriklausomybės paskelbimo aktą. Šiuo metu gyvena Vilniuje. (Daugiau žiūr. šio nr. 5—9 psl.).

Back Cover - Paskutinis

St. Casimir in the facade of Lithuanian Cath. Church in Maspeth, N. Y. — by sculptor Aleksandras Marčiulionis.

A. Marčiulionis was born in 1911. In 1936 he graduated from Art School in Kaunas. 1946-9 ..e was chairman of the sculpture department at the Applied Arts School in Freiburg, Ger-...any.

Later he lived in Australia, and 1956 he emigrated to the U. S. Marčiulionis for a long time created according to the traditional European principles. He held to strict forms, taking religious themes, always placing man in the center, creating tranquility, meditation, pain, happiness. His later works show a tendency toward abstract art, which he uses beautifully in such creations as St. Casimir. (More — pages 14 and 15).

Aleksandro Marčiulionio skulptūra Maspetho lietuvių bažnyčiai — Šv. Kazimieras, paties menininko rankomis padarytas iš aliuminijaus — šešių pėdų aukščio. (Daugiau žiūr. psl. 14 ir 15)

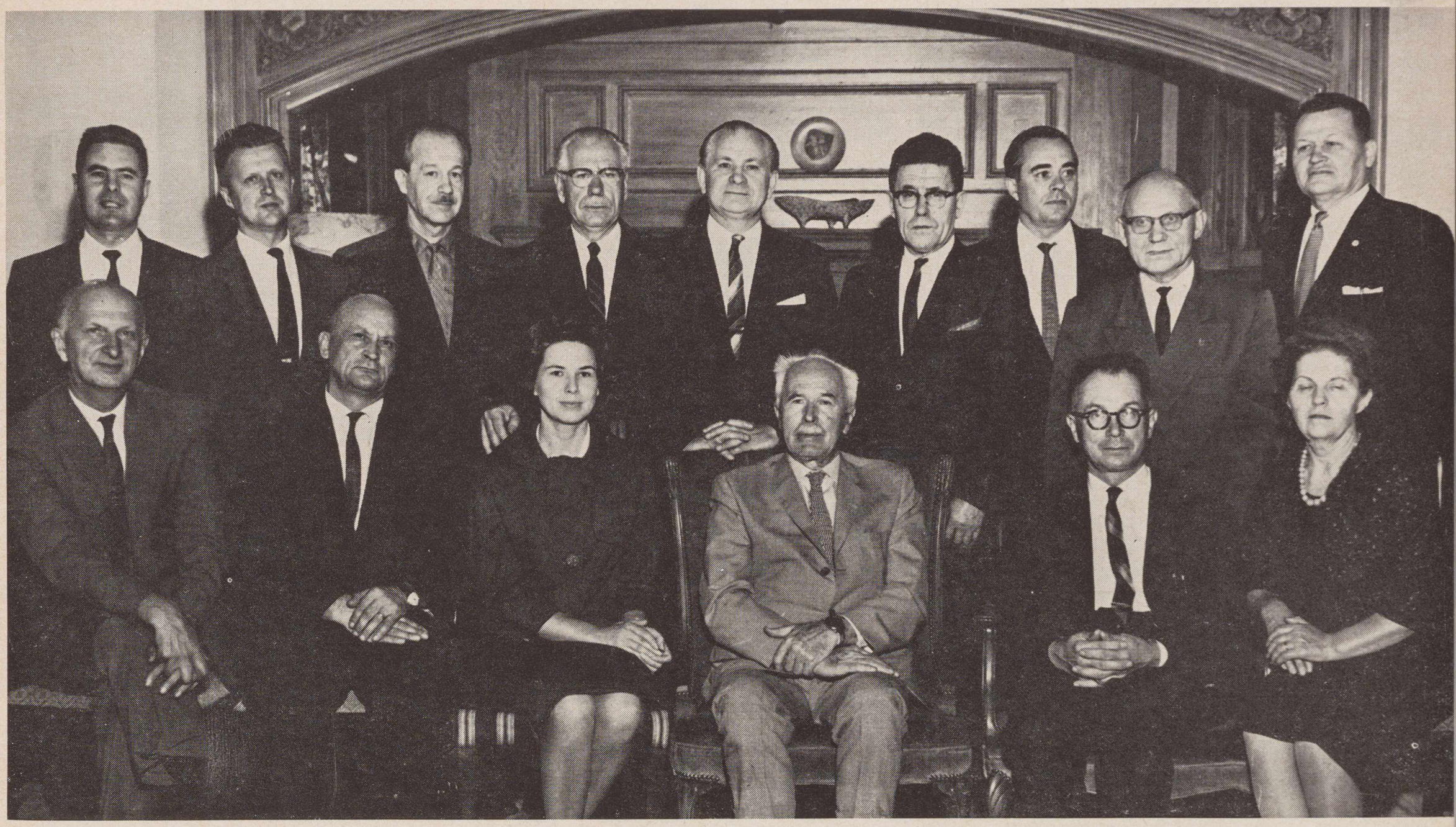

LIETUVIŲ
DIENOS

Pasaulio Lietuvių Bendruomenės valdyba po pirmojo posėdžio inž. A. Nasvyčio rezidencijoje Clevelande su laikraštininkais. I eilėj (iš kairės) sėdi: inž. A. Nasvytis, "Dirvos" red. J. Čiuberkis, M. Lenkauskienė, J. J. Bachunas, pirm., St. Barzdukas, Gailiušienė; II eilėj (stovi): inž. V. Kamantas, V. Rociūnas, J. Virbalis, V. Braziulis, A. Mikulskis, J. Staniškis, J. Stempužis, L. Leknickas ir A. Šemeta.
World Lith. Community Central Committee and Lith. journalists.
Foto V. Pliodzinskas

Viltys ir šešėliai

Pranas Padalis, Phoenix, Arizona

Jau šimto ketvirtis, kai Vasario Šešioliktąją minime skausmo ir susikaupimo ženkle. Mūsų gimtasis kraštas, kurio gintarinėse pakrantėse ošiančios bangos byloja lietuviui "tai tavo žemė, tai tavo tėvynė", tebėra žiaurios okupacijos sukaustyta šalis.

Pavergime kenčianti tauta ir mes, jos vaikai, komunistinės lavinos išblaškyti plačiajam pasauly, semiamės jėgų iš didžios praeities, ateitin žvelgiame gaivinami vilties, jog Lietuva vėl prisikels laisvei. Nepriklausomybės aktas vėl bus paskelbtas ir įgyvendintas.

Kada? Mūsų žvilgsnius į ateitį ir rūpesčius Lietuvos likimu lyg šešėlis lydi nerimą keliąs klausimas: "Kada?" Atsakymo neturim, bet gerai žinom, kad vien savom jėgom, vien sava kova tauta laisvės vieškelin neišeis. Tačiau siekdami atsakymo, turime paieškoti ženklų neramiame mūsų planetos politiniame veide.

Sovietiniame bloke dešimtys tautų tebėra sukaustytos imperializmo grandinėmis. Tuo tarpu Afrikoje ir Azijoje dešimtys tautų nusikratė senojo imperializmo ir kuria savas valstybes, nors pirmieji neįprasto nepriklausomo gyvenimo žingsniai ir pilni konvulsijų.

Karts nuo karto užsižiebia tironiją deginančios laisvinimosi kibirkštys ir sovietijoje. 1941-jų metų birželio sukilimas, mūsų partizanų herojinės kovos pokario metais, sukilimo bangos Rytų Vokietijoje, Lenkijoje, Vengrijoje – tai nenumaldomi laisvės prasiveržimai. Jie sutriuškinti, bet išliko žibintais, rodančiais pasauliui, kad už geležinės uždangos panardintose tautose teka gaivališka nepriklausomybėn veržimosi srovė. Ir pačioje Rusijoje vis stipriau prasiskverbia išplėštų įgimtųjų teisių reikalavimai.

Vadinamasis "tarptautinis komunizmas" jau nėra iš vieno centro vienos valios vadovaujama monolitinė jėga. Ne taip seniai tai buvo vieno vado, vienos "generalinės linijos", vienos visus komunistus rikiuojančios partijos – sovietų kompartijos – komunizmas. Tito atskilimas buvo audrą kelią debesys komunistų stovykloje. Mao-Tsetungo maištas virsta tikra audra – šaltuoju karu tarp Maskvos ir Pekino. Kompartijos ir rytuose ir vakaruose sieks lr laimės daugiau savarankiškumo, politinio ir tautinio nepriklausomumo. Komunizmo susiskaldymas ir kelių centrų susidarymas silpnins jo jėgas ir stiprins laisvės prošvaistes.

Galingai tas prošvaistes stiprinančiu veiksniu tampa nauja senoji Europa. Iš karo griuvėsių prisikėlusi, ne tik laisvę pamynusių diktatūrų atsikračiusi, ne tik ūkinio pajėgumo sukaupusi kaip niekad praeity, bet ir pirmu kartu per daugelį šimtmečių vienijimosi keliu žengianti, ji sparčiai iškyla kaip pasaulinė jėga. Ji negalės priimti sovietų primesto Europos suskaldymo kaip ilgalaikio sprendimo. Tą susiskaldymą išgyvendinti ne tik vokiečiai, bet ir visi vakarų europiečiai turi gilių tautinių, politinių, geografinių bei sentimentinių motyvų. *Vakarų Europos laisvės vienintelė patvari garantija yra visos Europos laisvė*

/ Nukelta į 16 psl.

*) Santrauka paskaitos, laikytos Los Angeles Vasario 16 minėjime.

Gyvenamasis laikas ir vizijos

LD redakcija, pristatydama PLB valdybos narius, paprašė kiekvieną pasisakyti kas šiuo metu aktualiausia ir ko pageidautų iš kiekvieno Bendruomenės nario. Daugumą atsakymų spausdinome LD sausio numeryje; čia dedame vėliau atsiuntusių valdybos narių atsakymus.

ALFONSAS MIKULSKIS:

PLB valdybos nutarimu švietimo reikalais rūpintis jau esu sudaręs iš 7 autoritetingų pedagogų PLB Kultūros Tarybos švietimo skyrių — sekciją. Ji netrukus bus paskelbta spaudoje, tuomet bus išdėstyti jos veikimo planai bei pareigos. Šia proga galiu priminti, kad jos bus susižinoti ir palaikyti nuolatinius ryšius su visų kraštų Bendruomenių švietimo vadovybėmis. Tartis, studijuoti, derinti, padėti. Rūpintis trūkstamų vadovėlių, skaitinių, mokslo bei pavaizdavimo priemonių. Kad lituanistinis švietimas būtų visur sėkmingesnis mokytojams, patrauklesnis moksleiviams ir atneštų pagal sąlygas kuo geriausių vaisių.

Iš L. B-nės pageidaučiau nuoširdaus dėmesio man patikėto švietimo skyriaus planams bei darbams. Didžiai vertinsime siūlymus, patarimus bei kritikas. O iš LB švietimo vadovybių bei paskirų švietimo darbuotojų laukiu nuoširdaus bendradarbiavimo.

Mano geriausi linkėjimai visiems LB-nės nariams gražesnių prošvaisčių asmeniniame gyvenime ir bendruomeniniuose reikaluose.

Vicepirmininkas visuomeniniams reikalams
AIG. NASVYTIS:

Šiais tragiškais mūsų tautai laikais mes, galį veikti laisvėje, turime būti drausmingi, efektyviai organizuoti vieningai bei tiksliai akcijai.

Kol kas negalime pasigirti mūsų organizacijų viršūnių vieningu bei darniu darbu.

Visi trūkumai lietuviškos veiklos vadovybėje, be tiesioginių nuostolių, silpnina pasklidusių pasaulyje tautiečių pasiryžimą.

Pasaulio Lietuvių Bendruomenės valdybai, kaip reprezentuojančiai visus už tėvynės gyvenančius lietuvius, be kitų sričių yra platus laukas visų mūsų vadovaujančių veiksnių konsolidacijai bei koordinacijai.

Referuodamas tuos veiklos laukus PLB valdyboje tikiuosi su kitų narių parama, su mūsų organizacijų veikėjų pagelba konstruktyviai prisidėti prie mūsų organizacinių problemų sprendimo.

Vicepirmininkas informacijai ir jaunimui
VYTAUTAS KAMANTAS:

Gimęs 1930 m. Šilutėje, Lietuvoje. 4 gimnazijos klases lankė Šakiuose, 1949 baigė Eichstaetto liet. gimnaziją ir atvyko į JAV-bes.

1951-53 m. Korėjos karo metu tarnavo JAV kariuomenėje. Vėliau studijavo inžineriją ir 959 m. baigė Fenn College, Clevelande Bachelor of Mechanical Engineering laipsniu. Dirba Clevelando architektų-inžinierių firmoje kaip mechanikos skyriaus vedėjas. Firma prižiūri mokyklų, ligoninių, pramonės įmanių ir pastatų statybą. Yra registruotas profesionalas inžinierius Ohio (ir kt. JA valstybėse), kvalifikuotas Department of Defense atominės apsaugos specialistas. Priklauso eilei amerikiečių inžinierių draugijų. Erieside Institute, Willoughby, Ohio, dėsto mechanikos ir algebros kursus.

Studijų metu priklausė Liet. Studentų S-gai, buvo valdyboje, Studentų Gairių redakcijoje, 1957 įvykusio Jaunimo Kongreso pirmininku.

Nuo gimnazijos priklauso skautams, dabar yra Akad. Skautų sąjūdšio Vyties filisteris, ėjęs įvairias pareigas valdybose, už nuopelnus apdovanotas Vėliavos, Padėkos ir k. ordinais.

Lietuvių Bendruomenėje dirbo centro valdybos nariu, dabar yra JAV LB tarybos prezidiumo sekr. ir PLB vald. vicepirmininkas.

Pastoviems ir nuolatiniams ryšiams palaikyti tarp atskirų kraštų bendruomenių ir tarp atskirų po platų pasaulį išsisklaidžiusių lietuvių yra reikalinga informacija. Valdyba pradėjo leisti reguliariai informacinį leidinį "Pasaulio Lietuvį", kuris eis maždaug kartą per mėnesį. Jį gauna visi LB organai, apylinkės, pavieniai prenumeratoriai, spauda ir t. t. Šiam leidiniui talkina visa valdyba, o taip pat ir kiti bendradarbiai. Jis yra pagrindinis informacijos šaltinis. Ši valdyba buvo sušaukusi kelias spaudos konferencijas, per kurias informavo lietuvių spaudą ir radiją apie savo darbus, planus, atsakinėjo į klausimus. Tokių spaudos konferencijų bus ir ateityje, nes jų metu galima palaikyti labai artimą ryšį su spaudos žmonėmis. Valdyba yra taip pat nutarusi po kiekvieno savo posėdžio trumpai raštu painformuoti lietuvių spaudą ir radiją apie posėdyje svarstytus klausimus bei darytus nutarimus. Norima tokią informaciją ("Pasaulio Lietuvio" leidimą, spaudos konferecijas ir posėdžių santraukas) per visą penkerių metų kandenciją, ją gerinant, papildant ir pagal gyvenimo sąlygas keičiant.

JAUNIMAS YRA VISŲ DARBŲ ATEITIS. Norima jaunajai kartai kreipti didelį dėmesį ir sudaryti jai sąlygas visoje LB veikloje reikštis, įsigyti patyrimo, atnešti naujų veiklos metodų. PLB valdyba palaikys ryšius su jaunimu, ir jau nutarė 1966 arba 1967 metais šiaurės Amerikos kontinente šaukti Pasaulio Lietuvių Jaunimo Kongresą. Jis burs viso pasaulio lietuvių jaunimą pabendrauti, pabrėš jaunosios kartos pasiektus laimėjimus mokslo, meno, sporto, literatūros, muzikos, politikos ir kitose srityse. Šį kongresą planuos ir vykdys viso jaunimo reprezentacinis komitetas, PLB valdybos globojamas.

Vytautas Kamantas prie vienos mokyklos projektų darbovietėje, Cleveland, Ohio.

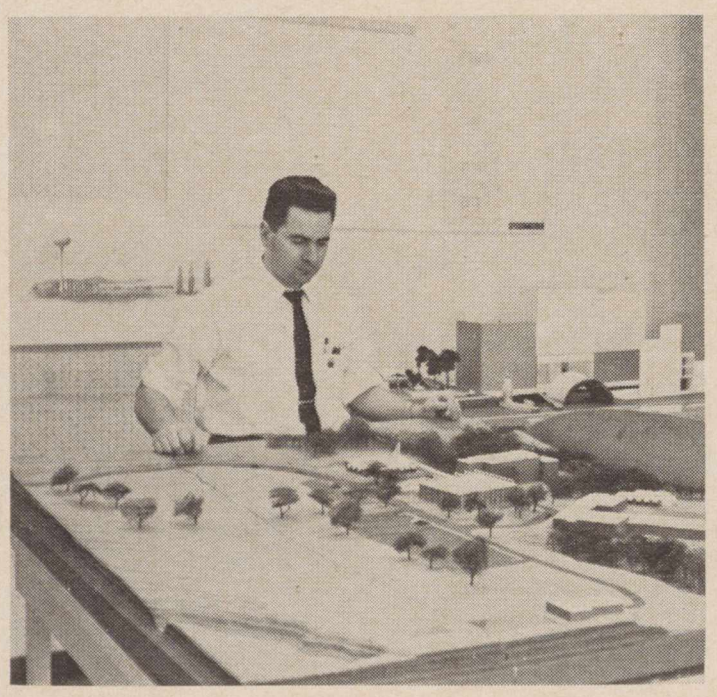

BALFAS PRAŠO IR DUODA

"Amerikos lietuviai neužmiršta varge likusių savo brolių lietuvių..." Iš Balfo pirmininko kan. dr. B. Končiaus kelionių, lankant Balfo šelpiamuosius Europoje.

Paskutiniu laiku Balfas šelpia daug lietuvių Sibiro tremtyje. Geriausia brolius varge paremsite, nusiųsdami Balfui piniginę auką. Balfo rekalų vedėjas yra kun. L. Jankus. Adresas: 105 Grand St., Brooklyn 11, N. Y.

Rt. Rev. Dr. B. Končius, President of Lithuanian Relief Fund (BALF).

Kongresas pareikalaus daug darbo, energijos ir naujų idėjų. Jo ruošime ir vykdyme turės atsispindėti mūsų jaunosios kartos dabartinė nuotaika.

Yra dar eilė įvairių sumanymų bei darbų tiek informacijos, tiek jaunimo reikalais, tačiau laikas atliekantis nuo darbo ir šeimos neleidžia visko atlikti. Pagal išgales bandysiu ir kitus sumanymus įgyvendinti, bet jie išaiškės vėliau.

Esu įsitikinęs, kad ateinančių kartų lietuviškumas liks gyvas tik Lietuvių Bendruomenėje. Laiko tekmėje daugelis dabartinių lietuviškų organizacijų praras savo prasmę ir tikslą (kaip jau yra buvę su daugeliu senųjų lietuvių organizacijų). Tik Lietuvių Bendruomenė turi savyje tą nemirštančią idėją ir tą tikslą, kuris mus skatina lietuviais būti ir likti. Jis labai gražiai išreikštas Lietuvių Chartoje, kuri yra Pasaulio Lietuvių Bendruomenės pagrindas. Aš tikiu Lietuvių Charta, tikiu jos nemirštamumu, ir tikiu, kad šį tikėjimą sugebėsiu perduoti ir savo vaikams. Ir kol jie tuo tikės, Lietuvių Bendruomenė bus gyva!

Linkėčiau šiais metais kiekvienam lietuviui susipažinti su Lietuvių Charta, o tuo pačiu ir su Lietuvių Bendruomenės idėja ir jos veikla. Žinojimas ves prie tikėjimo, o tikėjimas išlaikys lietuvišką gyvybę mūsų tarpe.

KAIP BUVO PASKELBTAS VASARIO 16-SIOS AKTAS?

Rašo PETRAS KLIMAS

1918 m. vasario 16 diena ir "Lietuvos Aidas"

Dešimtis metų *) politikos gyvenime yra dar pertrumpas laikas, kad būtų galima imtis memorialisto plunksnos. Patys faktai yra dar perdaug artimi, asmenys perjauni, ir atsiminimai neturėtų nei vienų tolinti, nei antrų sendinti. Tačiau kiekvienas didelis įvykis, kaip didelis kirtis, šalia stambių duoda mažų skiedrelių. Šioms greit nykstant be ženklo, o gal ir be reikšmės, net netobuliausias atminimas yra tikras gelbėtojas.

1918 metų vasario 16 d. man teko būti ne tik Lietuvos Tarybos nariu, bet ir bendroje visiems spaudos organo faktinu redaktorium, arba generaliniu sekretorium. Jeigu Tarybai rūpėjo paskelbti Lietuvos nepriklausomybę, man dar rūpėjo tą paskelbimą padaryti žinomą.

Susitarimas dėl paskelbimo formulos įvyko Lietuvių Komiteto pirmininko kabinete, Didžiojoj gatvėj Nr. 30 b. 2. tarp 12 ir 3 val. dieną. Paskui paprasčiausiu būdu, tarytum nieko nebūtų įvykę, visi ėjom valgyti pietų. 5 val. p. Šaulys pranešė mūsų nutarimą Vokiečių okupacijos atstovams ir prašė leisti laikraščiuose paskelbti. "Lietuvos Aidas" iš savo pusės kreipėsi į Spaudos Skyrių (Pressestelle), idant leistų nepaprastą extrą-lapelį.

Atsakymų nesulaukiame. Belaukdamas siunčiu ekstra - lapelio korektūrą su paskelbimo formule ir Tarybos narių parašais į Pressestelle, tarytum tikėdamas, kad leidimas iš viršaus ir cenzūra iš spaudos laimingu būdu susitiks be gaišaties. Bet cenzūra, eidama savo paprastais kasdieniniais sumetimais tiesiog išbraukė nepriklausomybės skelbimo tekstą. Geras, riebus, linksmas vokiškas kareivis lietuvninkas iš Pressestelle grąžino man tą lapelį, kaip paprasčiausią perbrauktą straipsnelį, kurs "neštimuoja".

Susidarė gana komiška padėtis. Taryba skelbia didžiausios reikšmės politinį aktą, o vokiečių cenzorius jį išbraukia ir ramiai sau švilpauja Tuo būdu tauta nieko apie jį nežino ir tarytum niekas neįvyksta.

Tą patį vakarą renkamės visų laikraščių (savaitinių) redaktoriai ir tariamės dėl to naujo savotiško okupacijos triuko. Kažin kas siūlo protestui sustabdyti laikraščių leidimą ligi bus nuimta ta užgaunamoji cenzūros letena. Bet kiti gal labiau rezoningi, čia nematė laikraščiams uždavinio kovoti už Tarybą: laikraščiai turi mėginti tą aktą paskelbti — tai jų paprastas uždavinys. Bet yra Tarybos reikalas patį nepriklausomybės paskelbimą padaryti viešu aktu.

Nepavykus išleisti ekstra-lapelio, ruošiame paprastą antradienio numerį (vasario 19 d.). Cenzūrai kaip visada, tekstas turėjo būti jau įteiktas pirmadienio rytą. Patiekiu korektūrą vėl su pilnu vasario 16 d. nutarimo tekstu, didžiausiomis raidėmis, per visą pirmą puslapį. Antram puslapy ėjo ramus rimtas Tarybos vicepirmininko d-ro J. Šaulio straipsnis, pavadintas "Dėl nepriklausomybės paskelbimo".

"Laukiamoji valanda išmušė. Šeštadienį, vasario 16 d., Lietuvos Taryba vienu balsu nutarė paskelbti Lietuvos nepriklausomybę ir kreiptis į Rusijos, Vokietijos ir kitų valstybių vyriausybes tam tikru aukščiau spausdinamu pareiškimu, prašydama jų pripažinti nepriklausomą Lietuvos Valstybę."

Dar toliau rašė d-ras Šaulys: "Įvyko, ko visa Lietuva seniai troško bei laukė... Nuo šios valandos Lietuvos Valstybė, Lietuvos Tarybos keliama, atgimsta iš naujo..." ,

Toliau ėjo mano nebetoks ramus ir nebetoks rimtas straipsnis: "1918 m. vasario 16 d. . . ." (su daugtaškiais). Tame straipsnyje, be istorinių ir "aukštos dvasios" mostelėjimų, buvo pav. tokių sakinių: "Sunki karo našta ir svetimų valdovų letena mūsų ne tik neužgniaužė, bet priešingai: mes čia galutinai pajutome tą vergiją jau nebepakęstiną." Neatrodo, kad tas sakinys turėjo pataisyti karo cenzoriaus nuotaiką. Bet tokių piktų sakinių buvo bent keletas: "Taryba savo uždavinį sargiai dabodama, ilgai blaškėsi karo valdžios replėse", "Vokietijos vyriausybė čia žiūrėjo ne tiek pripažintos laisvo

Nukelta į sekantį psl.

*)Šį P. Klimo rašinį perspausdiname iš 1928 m. vasario 15 d., nr. 13 (227) "Lietuvos Aido".

LIETUVOS AIDAS

Eina Vilniuje antradieniais, ketvirtadieniais ir šeštadieniais su priedu „Lietuvos Valsčiaus". Kainuoja metams 6 rub. 12 mar., pusei metų 3 rub. 6 mar., trims mėnesiams 1 rub. 50 kap. (3 mar.), mėnesiui 50 kap. (1 mar.). Atskiras numeris — 5 kap. (10 f.). Redakcijos adresas: Vilnius, Benedikt. g. 2. Lietuviškai rašant reikia dėti adresas: An die Pressestelle Ob. Ost, IV für „Lietuvos Aidas". Deutsche Feldpost 166.

Skelbimų kainos: šeštadienio ekstros petito eilutei 15 kap. (30 f.), kitų ir darbo skelbimams tokiai pat petito eilutei 10 kap. (20 f.); trečiadienio skiltiniai reklamų eilutei 75 kap. (1,50 mar.). Skelbimų pakeitojant nuolaidumas procentas. Skelbimai priimami laikraščio Administracijoje, Vilniuje, Benedikt. g. 2—2, tam tikrų agentų ir visose skelbimų įstaigose.

Vyriausias redaktorius A. Smetona, artimieji bendradarbiai: M. Biržiška, P. Bugailiškis, P. Klimas, kun. dr. J. Stankevičius, agr. A. Stulginskis, dr. J. Šaulys ir A. Žmuidzinavičius

№ 22 (70) Vilnius, antradienis, 1918 m. vasario mėn. 19 d. II metai

LIETUVOS TARYBA
skelbia
Lietuvos nepriklausomybę

Lietuvos Taryba savo posėdyje vasario m. 16 d. 1918 m. vienu balsu nutarė kreiptis: į Rusijos, Vokietijos ir kitų valstybių vyriausybes siuo pareiškimu:

Lietuvos Taryba, kaipo vienintelė lietuvių tautos atstovybė, remdamos pripažintąja tautų apsisprendimo teise ir lietuvių Vilniaus konferencijos nutarimu rugsėjo m. 18—23 d. 1917 metais, **skelbia atstatanti nepriklausomą, demokratiniais pamatais sutvarkyta Lietuvos valstybe su sostine VILNIUJE** ir tą valstybę atskirianti nuo visų valstybinių ryšių, kurie yra buvę su kitomis tautomis.

Drauge Lietuvos Taryba pareiškia, kad Lietuvos valstybės pamatus ir jos santykius su kitomis valstybėmis privalo galutinai nustatyti kiek galima greičiau sušauktas Steigiamasis Seimas, demokratiniu būdu visų jos gyventojų išrinktas.

Vilnius, vasario 16 d. 1918 m.

Lietuvos Tarybos nariai:

Dr. J. Basanavičius, K. Bizauskas, M. Biržiška, S. Banaitis, P. Dovydaitis. St. Kairys, P. Klimas. D. Malinauskas, V. Mironas, St. Narutavičius, A. Petrulis, Dr. J. Šaulys, K Saulys, J Šernas, A. Stulginskis, A Smetona, J. Smilgevičius, J. Staugaitis, J. Vailokaitis, J. Vileišis.

Lietuvos Tarybos deklaraciją, skelbianti Nepriklausomos Lietuvos atkūrimą, išspausdinta Vilniuje leistam laikrašty "Lietuvos Aide".

Delaration of Lithuania's Iindependence, first time printed in Lithuanian newspaper..

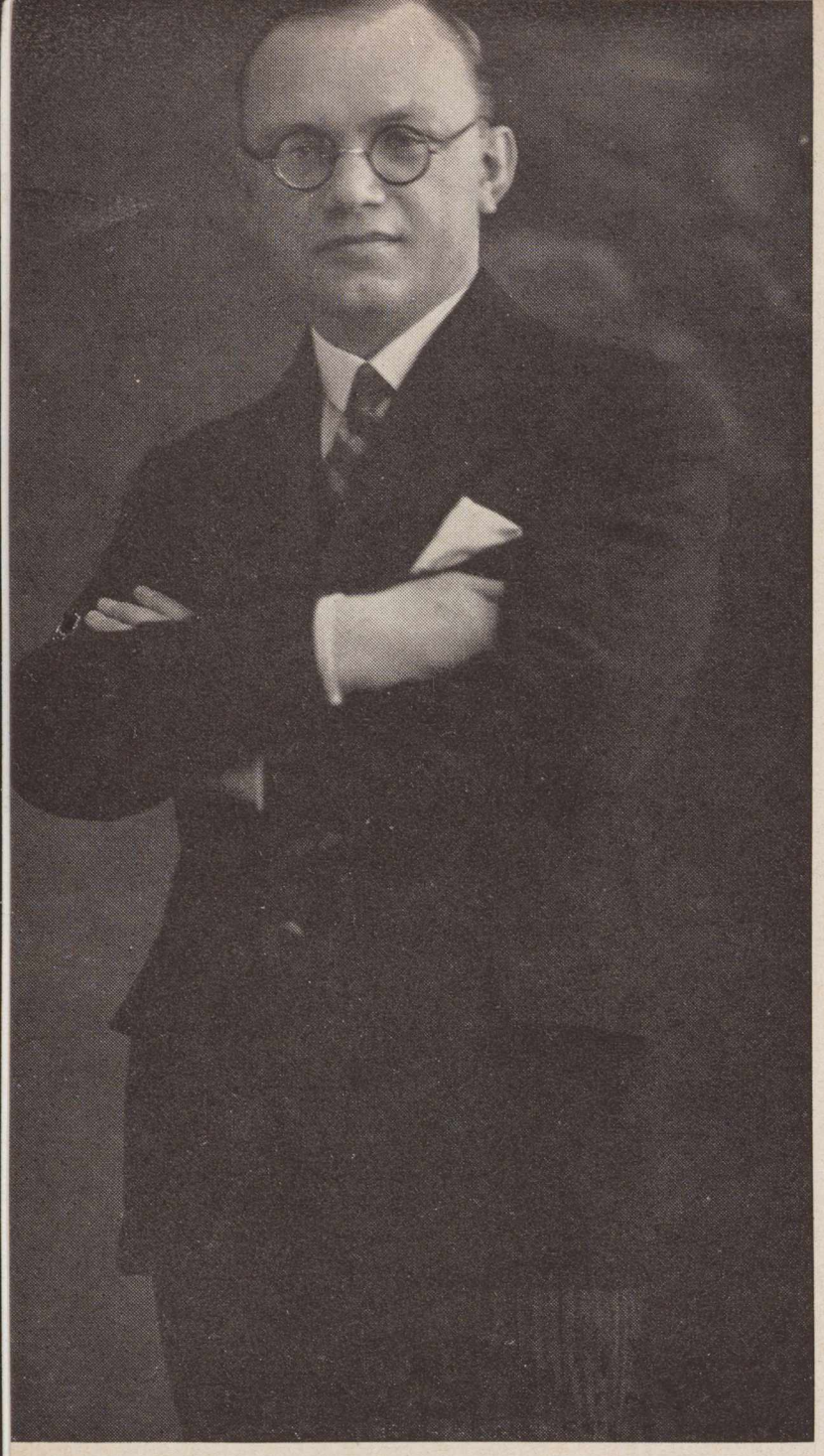

PETRAS KLIMAS, vienas iš pasirašiusių Lietuvos Nepriklausomybės paskelbimo aktą 1918 m. vasario 16 d. ir tą raštą paskelbęs spaudoje.
P. Klimas, one of the signers of Lithuania's Declaration of Independence.

apsisprendimo teisės, kiek, žinoma, ganė savo interesus"... Prisimindamas 1917 m. gruodžio mėn. derybas, straipsnis dar aiškiau kėlė aikštėn "paslėptų aneksionistų" vingiavimus ir priešpastatė jiems "galutiną, neatšaukiamą" vasario 16 d. nepriklausomybės paskelbimo aktą, "kaip to (Lietuvos) krašto interesai reikalauja."

Cenzūra, žinoma, vėl viską išbraukė. Taryba kėlė protestus dėl draudimo skelbti jos aktus, kurie laisvo apsisprendimo pripažintą teisę realizuoja. Tačiau tie oficiališki žygiai nedavė vaisių.

Tuomet, rizikuodamas savo visą atsakomybę, vasario 18-19 d. nakčia atmušiau keletą šimtų to išbraukto "Lietuvos Aido" numerio ir paleidau slapta į provinciją ištikimiausiems žmonėms. Vyriausias redaktorius, žinoma, nieko apie tai nežinojo... Be to, tarytum apeidamas karo cenzūros įstatymus, daviau atspausdinti visą pundą lapelių su užrašu "rankraščio teisėmis", kur nieko kito nebuvo, kaip nepriklausomybės paskelbimo nutarimas.

Už mano straipsnį be galo supyko Militaerverwaltung ir net ėmė grasinti man karo teismu. Pats Tarybos vicepirmininkas d-ras Šaulys nebuvo patenkintas. Jo nuomone, taip galėjo parašyti tik "enfant terrible", kuriam pasinorėjo būti deportuotam į belaisvių stovyklą...

Kitais "uždraustais" keliais vasario 16 d. nutarimas buvo išsiųstas Berlynan, kur vasario 18 d. vakare jį paskelbė "Das neue Litauen" ir "Vossische Zeitung". Vasario 19 d. taip pat "Taegliche Rundschau" ir kiti laikraščiai. Kalbėjo, kad Naueno radio stotis buvusi tat pranešusi visam pasauliui! **Tik viena Lietuva apie tai neturėjo žinoti...**

PETRAS KLIMAS – VASARIO 16-SIOS AKTO SIGNATARAS

Iš dvidešimties Lietuvos Tarybos narių šiuo metu begyvena keturi: Petras Klimas ir Aleksandras Stulginskis (buvęs Lietuvos prezidentu) — Lietuvoje, kan. K. Šaulys — Šveicarijoje, ir Steponas Kairys — JAV-se. Jie yra gyvieji liudininkai, 1918 metais viešai paskelbę tautos valią būti laisva ir nepriklausoma.

LD žurnalo skaitytojams jau esame pristatę kan. K. Šaulį, Steponą Kairį ir tuo metu dar gyvą Mykolą Biržišką. Šio vasario proga norime pagerbti Petrą Klimą, ilgus gyvenimo metus Lietuvos diplomatą ir veiklų rašto žmogų.

Gimęs 1891 m. vasario 23 d. Petras Klimas šiuo metu švenčia 73 metų amžiaus sukaktį. Tokio amžiaus vyrai Europos ir kitų kraštų valstybėse yra pačioje politikos aukštumoje. Petras Klimas, po sunkių koncentracijos patyrimų vokiečių nacių viešpatavimo laiku, po Sibiro tremties vargų ir kančių, prieš kelis metus grįžęs į Lietuvą, gyvena Vilniuje morališkai prislėgtas, fiziškai iškankintas ir paliegęs. Jo našus gyvenimas ir darbai laukia biografo plunksnos.

Susipratusio lietuvio veiklą P. Klimas pradėjo nuo gimnazijos suolo, kada išleido slaptą laikraštėlį, buvo susektas ir turėjo politinę bylą, kuri beigėsi laimingai. 1914 m. P. Klimas baigė Maskvos un-te teisės mokslus ir 1915 m. atvyko į Vilnių dirbti visuomeninėje, politinėje bei kultūrinėje srityje. Neišvengė okupantų vokiečių kalėjimo.

1917 metais P. Klimas buvo vienas Vilniaus konferencijos organizatorių. Išrinktas į Lietuvos Tarybą, P. Klimas dirbo prezidiume, rengdamas raštus ir memorandumus. Buvo faktinis "Lietuvos Aido" redaktorius ir savo atsakomybe paskelbė Tarybos suredaguotą Nepriklausomybės paskelbimo aktą (žiūr. šio LD nr. 5 p.).

Susidarius Lietuvos vyriausybei, Petras Klimas dirbo Užsienio Reikalų Ministerijoj, buvo pasiųstas su delegacija į Taikos konferenciją (1918 m. gruodžio mėn.), lankėsi Berlyne, Paryžiuje ir kt. miestuose, kaip delegacijų sekretorius. Vėliau kurį laiką buvo Užsienio Reikalų viceministeriu (J. Purickiui esant ministeriu). P. Klimui teko dalyvauti taikos delegacijoj derybose su rusais (1920 m.). 1923 m. buvo įgaliotas ministeris Italijai, o nuo 1925 m. Prancūzijai, kur išbuvo iki II pas. karo. 1943 m., atstovybę perdavus sovietams, naciai P. Klimą laikė arešte, kol 1944 m. etapu grąžino į Lietuvą (Apie tai žiūr. šio LD nr. 7 psl. H. Blazo atsiminimų pluoštą).

Kartu su valstybiniu darbu Petras Klimas aktyviai darbavosi ir kultūrinėje bei rašto dirvoje. Jis parūpino literatūros Lietuvos sienų klausimu, Memorialą Lietuvos taikos derybose su rusais, tyrinėdamas istorijos šaltinius, parašė "Lietuvos senobės bruožai", "Liet. žemės valdymo santykių istorija", istorinių raštų prancūzų, vokiečių ir kitomis kalbomis, daug spausdino lietuviškuose istorijos žurnaluose.

Pirmieji Nepriklausomos Lietuvos moksleiviai Petrą Klimą pažino iš jo sudarytos skaitymų chrestomatijos ir Sintaksės. Jis yra prisidėjęs prie kelių dešimtų pirmųjų vadovėlių Lietuvos mokyklai parengimo.

Kaip Lietuvos Albume sakoma, P. Klimas per visą savo veiklą nebuvo prisidėjęs prie jokios politinės partijos, tačiau visą laiką simpatizavo socialdemokratų ideologijai, kiek ji liečia ne dvasinį, bet socialinį ekonominį gyvenimą. ....

Tauriam Lietuvos darbuotojui linkime sveikatos ir ramių gyvenimo saulėleidžio dienų.

Petras Klimas su diplomatais Romoje 1940 metais. Iš kairės: P. Klimas, Kazys Škirpa, Stasys Lozoraitis, Stasys Girdvainis.
P. Klimas with. Lith. diplomats in Rome, 1940

KELIONĖ SU PETRU KLIMU 1944 METAIS PER VOKIEČIŲ KONCENTRACIJOS STOVYKLAS KALINIŲ ETAPU Į LIETUVĄ

Henrikas Blazas, New York, N. Y.

Vėsokas buvo 1944 metų kovo mėnesio ankstyvas rytas. Saulė jau patekėjusi, bet ji kažkur už Isrutės kalėjimo stogo. Kiemas siauras ir ilgas, iš abiejų pusių suspaustas kalėjimo pastatų. Viename gale aukšta tvora, kitame uždari vartai, pro kuriuos mus turi varyti į geležinkelio stotį. Esame tik keturiolika gyvų ir penkioliktas pusgyvis. Laikome jį parėmę iš abiejų pusių. Pats jau nebepastovi. Sunkios koncentracijos stovyklos sąlygos ir džiova jį perbloškė.

Laikas jau būtų pajudėti, bet vokiečių žandarai dar kažko delsia, laksto po kiemą ir keikiasi. Jų viršila stovi prie priedurio laiptų ir dėdamas kirtį ant paskutinio skiemens, šaukia:

— Klimas! Klimas!

Duryse, pagaliau, pasirodo susikuprinusi žmogysta. Ant galvos nublukusi, kažkada buvusi ruda, ir visaip išsikraipiusi skrybėlė. Juodas, gerokai apšiuręs paltas. Iš po jo kyšo suskudurėjusiais galais kelnės. O jau pusbačiai, pusbačiai, niekas jų pusbačiais nebepavadintų: vienos suraizgytos, suraišiotos liekanos.

— Marš, marš! — ragina viršila. Bet žmogus neskuba. Lipa laiptais žemyn iš lėto, žiūrėdamas, kur kojį deda. Ir, žinoma, viršila neiškenčia jam nespyręs. Žmogus visas krūpteli ir paleidžia iš po pažasties menką ryšulėlį. Lenkiasi pakelti, ir suteikia viršilai progą dar kartą spirti. Sukniubo žmogus, bet pakilo, išsitiesė ir žengė mūsų rikiuotės link.

Veidas perlysęs, susiraukšlėjęs. žilas šepetys dengia smakrą ir skruostus. Viena nosis ir žandikauliai kyšo virš sučiauptų lūpų. Praeidamas pažvelgė į mus savo mėlynomis akimis ir antakiai pakilo iš nustebimo. Kelis atpažino. Buvo net staptelėjęs, bet tuoj pajudėjo ir atsistojo rikiuotės pačiame gale. Nustebome ir mes. Niekas nesitikėjo tokioje vietoje ir tokiomis aplinkybėmis sutikti Petrą Klimą, Lietuvos diplomatų pažibą, atstovą Prancūzijoje, istoriką, knygų ir rašto mylėtoją, vieną iš nuoširdžiausių ir maloniausių žmonių, kuris, rodos, musės negalėjo nuskriausti. Tačiau jį patį žiauriai nuskriaudė. Kodėl ir už ką? Tai turėsime progos patirti, kai liksime be sargybinių.

* * *

Areštantų vagonas tuščias. Suvarė į didoką skyrių. Vietos susėsti užteko visiems, o savo draugą Vilniaus architektą Aleksandrą Daniūną net paguldome. Jį tempte atitempėme. Dabar jis guli popieriniu veidu, užsimerkęs. Sunkiai, sunkiai kvėpuoja. Lyg norėtų atsikosėti, bet vietoje kosulio krūtinėje gargaliavimas. Tarp savęs kalbamės pašnabždomis. Žinia, kaip prie mirštančio. Padėti jam negalime. Nebent kartas nuo karto perdžiuvusias lūpas vandeniu suvilgome.

Valgyti turime. Apsirūpinome kelionei dar iš Stutthofo stovyklos. Ir rūkyti turime, bet nerūkome. Oras aklinai uždarytame narve ir taip darosi tvankus.

Be mirštančio pats vargingiausias atrodo Petras Klimas. Jis kažkaip visas sumažėjęs ir sėdi nejudėdamas. Lyg bijotų, kad pro suplonėjusią odą kaulai neišlįstų. Jame kažkoks ramumas ir rezignacija, lyg žmogaus, kuris taikosi su savo likimu, koks jis yra. Tačiau akys šviesios ir dabar tarp savųjų net pralinksmėjusios.

— Jau devyni mėnesiai, kai keliauju iš vieno kalėjimo į kitą, – sako Klimas. — Prieš karą į Prancūziją per vieną nepilną parą nuvažiuodavau, o dabar iš Prancūzijos į Lietuvą net per devynis mėnesius vokiečiai neįstengia nuvežti.

— Ar esi kalinys? — klausiame.

— Ne, nesu, — atsako. — Tai yra, formaliai nesu, — paaiškina. — Esu vokiečių policijos žinioje, kuri etapu turi pristatyti mane į mano kilmės vietą — Lietuvą. Tačiau... ir jus ir mane muša toji pat lazda. Kai jus muša, lazdą nusitveria už vieno galo. Kai mane muša, tą pačią lazdą laiko už antro galo. Skirtumo lyg ir nėra.

— Nori valgyti? — pasiūlome.

— Labai noriu, — prisipažįsta. Viską, ką turėjau lagaminėlyje ir patį lagaminą jau seniai iškeičiau į maisto trupinius dar pačioje pradžioje Pracūzijos kalėjimuose. Už duonos kepaliuką atidaviau laikrodį, už puskepaliuką — aukso žiedą, o kai visko netekau, liko vienas badas.

Atraišiojame savo lagaminus ir kuprines, krauname Petrui Klimui į abu delnu: — kas lašinių brizą, kas duonos ar sūrio gabalą, o jis tik stebisi, iš kur mes visą tai turime. Ir valgo. Valgo iš lėto, praretėjusiais dantimis stengdamasis geriau sukramtyti, kiekvieną trupinį surankiodamas, lyg pasitaupydamas, retkarčiais primerkdamas akis, pasigardžiuodamas, bet neskubėdamas, kaip tatai būtų natūralu peralkusiam žmogui.

Bet Petras Klimas ir perbadėjęs pasilikęs Petru Klimu. Jo nepaskubinsi nei lazda, nei išbadėjimu. Jis natūraliai santūrus ir majestotiškai lėtas. Nesiskubina nei pasisotinti, nei kam įtikti, nei kam pataikauti, nei skubėti daryti išvadas. Petrui Klimui viskam reikalingas laikas.

Jo neskubiname, neapiberiame klausimais. Tik žiūrime į jį, lyg iš dangaus į mūsų tarpą nukritusį. Stengiamės, kad jam būtų patogu, kad jam būtų mūsų tarpe šilta. Jam, žymiai už mus visus amžiumi ir patirtim vyresniam. Jam, nusipelniusiam Lietuvos veteranui.

Kalba pradeda megstis savaime. Jis klausinėja apie mūsų kryžiaus kelius, apie pažįstamus ir draugus, kurie laikomi Stutthofo stovykloje, teiraujasi apie padėtį Lietuvoje. Deja, po metų kalinimo ir mes mažai tebežinome. Nejučiomis pereina prie savo Kalvarijos kelių. Iš lėto, ramiai, lyg ne apie save pasakotų, bet apie kažkurį kitą, kurs visų tų nelaimių buvo užkluptas.

* * *

— 1940 metų ankstyvą vasarą vokiečių armijos artinosi prie Paryžiaus, — pasakoja Petras Klimas. Pasitraukiau iš Paryžiaus į Bordo ir ten laukiau, kas bus toliau. Paryžių vokiečiai užėmė birželio 14 dieną, o sekančią birželio 15 dieną bolševikai okupavo Lietuvą, Latviją ir Estiją. Visi ryšiai su Lietuva nutrūko. Kol Reynaud vyriausybė dar tęsė pasipriešinimą vokiečiams, mano diplomatinis statusas buvo pripažįstamas ir iš Prancūzijos užsienio reikalų ministerijos gavau raštą būti pasiruošus su visa atstovybe keltis į Šiaurės Afriką, kur ir Prancūzijos vyriausybė ketino keltis ir iš ten tęsti karą prieš Vokietiją.

— Tačiau įvykiai ir ketinimai keitėsi greit, — tęsia Petras Klimas, lėtai kramtydamas kąsnį. — Maršalas Petain pakeitė Reynaud. Nusistatė su Vokietija padaryti paliaubas, paliekant jos okupacijoje Paryžių, visą pramoninę rytų ir šiaurės Prancūziją su visais šiaurės jūros ir Atlanto krantais. Prancūzijos vyriausybei paliktos pietų ir pietvakarių žemės ūkio sritys, taip vadinamoji Vichy Prancūzija. Patarimas svetimųjų valstybių diplomatams keltis į Afriką buvo Vichy vyriausybės atšauktas. Naujasis premjeras Lavalis mėgino gelbėti Prancūziją, bendradarbiaudamas su Trečiuoju Reichu.

— Iš Bordo persikėliau į Vichy. Kito pasirinkimo neturėjau, nes juk buvau skirtas prie Prancūzijos vyriausybės. Kol Prancūzija, nors ir visiškai apkarpyta, egzistavo, turėjau ten būti. O Vichy buvo gili provincija su visu provincinio gyvenimo nuobodumu ir neveikla. Visame kame jautėsi pralaimėjimo atmosfera ir laimėjusiųjų vokiečių padiktuotieji suvaržymai. Mano diplomatinis statusas pradėjo mažėti.

P. Klimas 1942 m. Grasse, Prancūzijoj. I kairės: P. Klimas, rašytojas Jurgis Savickis, P. Klimas (sūnus), B. Klimienė, J. Liutkuvienė, Savickienė, O. Opik, estų ministeris.

P. Klimas, his wife, son, and friends in Grasse, France, 1942.

1942 metais Prancūzijos pajūryje Cannes: rašyt. J. Savickis, B. Klimienė, min. E. Turauskas, min. P. Klimas.

P. Klimas (first from right) at Cannes, France, 1942.

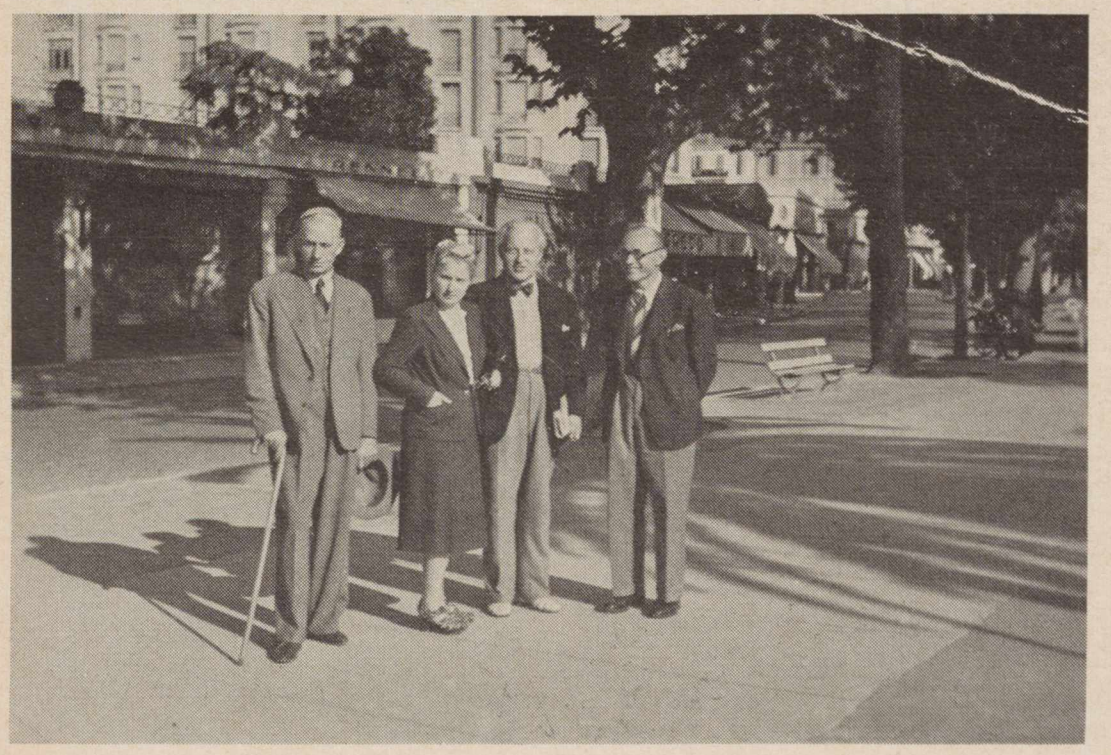

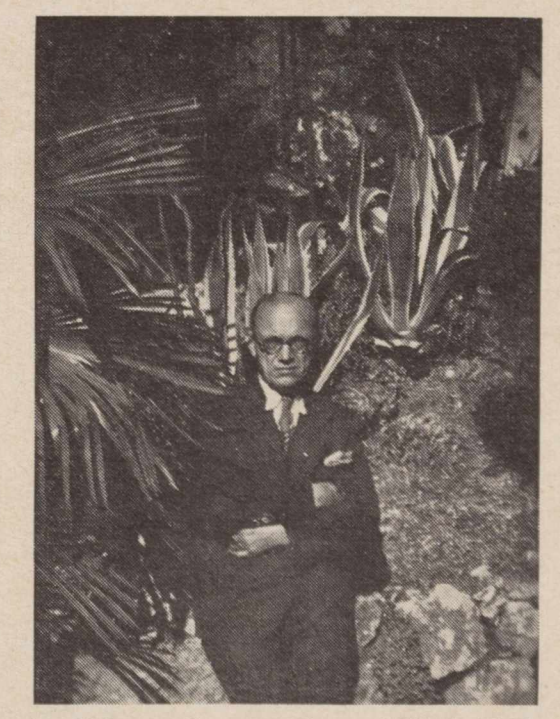

P. Klimas Grasse, Prancūzijoj, 1943.

Petrą Klimą Vilniuje 1963 m. lapkr. mėn. lanko duktė Eglė Fourier-Ruelle iš Paryžiaus. Paryžiuje gyvena ir sūnus P. Klimas, Jr.. kuris parūpino visas šiame LD nr. spausdinamas Klimo nuotraukas.

Mrs. Eglė Fourier-Ruelle visiting her father, P. Klimas in Vilnius, 1963.

Vakarų sąjungininkų diplomatai išvyko į savo kraštus. Diplomatinis susižinojimas vis sunkėjo. Ypač jis pasunkėjo, kai 1941 metais iškilo vokiečių rusų karas ir tų pat metų gale Amerikos karas su Japonija ir visomis ašies valstybėmis. Beliko tik tiek, kiek teko susižinoti per Dr. Šaulį Šveicarijoje ir St. Lozoraitį Romoje.

Petras Klimas nutyla...

* * *

Aprengė skarmaliniais baltiniais, lopas ant lopo kelnėmis ir švarkeliais. Apdalino nunešiotomis medžio klumpėmis, ir marš marš į kameras. Petrui Klimui teko trumpos kelnės ir didelis platus švarkas. Atrodo, lyg baidyklė špokams iš vyšnyno baidyti.

Ne visus kartu į vieną kamerą pasodino. Išskirstė. Petras Klimas su dviem mūsiškiais pateko kartu. Likusieji į kitas. Visose kamerose lenkai dominuoja. Tad ir kalba bendrinė lenkiška.

Kamera ne paprasta, bet tikras kazematas. Vienas vienintelis langelis, kažkur devynių pėdų nišos gilumoje. Storas sienas kryžiuočiai pastatė. Pro jas ne tik laisvė, bet ir šviesos spindulėlis neprasiskverbia. Tad kameroje visą laiką tamsu. Šykšti elektros lemputė palubėje ne ką šviečia. Tik viena gera, kai jau uždarė į kamarą, iki pat vakarinio patikrinimo niekas nebetrukdo.

Po koncentracijos stovyklos, tai lyg viešbutis. Lovos dviaukštės, po dvi kartu sustumtos. Kiekvienas turime savo guolį. Seniai nematyta ištaiga: kiekvienas guolis be senos kaldros dar turi pagalvę ir languotą paklodę. Ne taip, kaip stovykloje ar policijos etapo kalėjimuose, kur pliki narai ir geriausiu atveju sugulėtas, suplėkęs čiužinys ir dažniausiai vienas guolis dviem.

Iš ryto vos švintant išrikiuoja kieme darbams paskirstyti. Mus, naujokus, klausia, kokį amatą mokame? Negi sakysies, kad buvai karininkas, žurnalistas, departamento direktorius ar diplomatas. Kalinimo praktika parodė, kad geriau būti siuvėju, dailide, virėju, darbininku ar iš viso paprastu kaimiečiu. Reikia meluoti stačiai prūsams į akis žiūrint. Iš mūsiškių net trys mokslinčiai pasiskelbė siuvėjais ir du virėjais. Kiti paprastais darbininkais. Jų tarpe Petras Klimas.

"Siuvėjus" paskyrė į skalbyklą, skudurus skalbti ir lopyti. Tai yra, lopą ant lopo siūti. "Virėjai" pateko bulvių skusti ir katilų šveisti. "Darbininkai" — į lentpiūvę už kalėjimo sienų ant Nemuno kranto. Ten darbas sunkus, sielius iš vandens meškerioti ir į krantą tempti. O kovo mėnesio orai atšalo. Šlapia iš apačios, lyja ir sninga iš viršaus. Kaliniai vargsta. Sargybiniai pikti kaip širšės. Kad sušiltų, muša kalinius.

Vieną priešpietę du lietuviai sargybiniams po kojų pasipainiojo. Vienas jų, jaunesnis, gavo kelis niuksus, bet paspruko į kalinių būrį. Petras Klimas lėtas, nesiskubina ir nesprunka. Tad jį gerokai sargybiniai primušė ir veidą sukruvino. Viršutinę lūpą perskėlė.

Kelias dienas sunkiai vaikščiojo žmogus, vieną koją privilkdamas. Veidas buvo patinęs. Dengėme jį iš visų pusių kiek įmanydami, kad kuris kryžiuočių nepribaigtų. Virtuvėje dirbusieji kombinavo bulvių iš virtuvės nudžiauti ir tabako trupinių bent vienai bankrutkei visiems į antrą dieną. Mažai kalbėjome vakarais į kameras sugrįžę. Buvome pervargę.

* * *

Bet atėjo sekmadienis. Į darbus neišvarė. Paliko visai dienai kamerose uždarytus. Negi visą dieną ištylėsi. Susimetėme tarp lovų prie Petro Klimo guolio, ir areštantų vagone nutrūkęs pokalbis savaime užsimezgė.

— 1942 metų lapkričio mėnesį vokiečiai sulaužė paliaubų sutartį su Prancūzija ir okupavo visą Vichy Prancūziją, — pasakoja Petras Klimas. — Vokiečių karinė administracija ir geštapas pasidarė neriboti viešpačiai. Su manim jie nesiskaitė, jokio diplomatinio statuso nepripažino. Lietuva jiems buvo užkariauto Ostland'o dalis, o aš jų siekimams kažkoks anachronizmas. Susižinojimą su Šveicarija ir net su Roma tuoj suvaržė. Uždėjo geštapo priežiūrą. Naminį areštą. Pagaliau, nutarė, kad Prancūzijoje man ne vieta ir turiu būti grąžintas į Lietuvą. 1943 metų pavasarį geštapas areštavo ir perdavė karinei policijai deportuoti. Kelionei leido pasiimti tik menką lagaminėlį su baltinių pakaita ir kiek maisto Palaikė kelias dienas kalėjime ir su būriu kalinių išvežė areštantų vagone. Pavėžinę kelias valandas, išlaipino kažkuriam Prancūzijos miestelyje, ir vėl į kalėjimą keliom dienom. Po Prancūzijos kalėjimus pavėžino bent mėnesį, kol patekau į Belgiją. Čia ir vėl tas pat: kelios valandos areštantų vagone ir ištisos dienos įvairiuose kalėjimuose. Persiritom per Reiną. Prasidėjo "ekskursijos" po visą Vokietiją. Kur tik aš nepabuvojau ir kokių tik kalėjimų nemačiau! Ir didelių ir mažų. Vakarų Vokietijoje, Bavarijoje, Brandenburge, net Golšteine. Vieną dieną veža pirmyn, į rytus, sekančią vėl atgal vakarų kryptim. Ir visur lygiai tas pat, kaip čia su jumis kelias dienas keliaujant. Ankstyvą rytą išvarys iš kalėjimo kelionėn ir pasakys: — Maistą pakeliui gausite. — O kelionėje niekas maisto neduoda ir aiškina: — Turėjote gauti išvykdami. — Kai vakare pateksi į kitą kalėjimą, teisinamasi: — Šiandien maisto dalinimas jau baigtas, ryt gausite. — Taip ir gyveni nuo vienos dienos iki kitos. Kartais gaudamas duonos gabalą, kartais nieko.

Istorija mums gerai pažįstama iš asmeniško patyrimo. Petrui Klimui daug aiškinti netenka. Etapai daugiausia kalinius išvargina. Etapuose daugiausia kalinių žūsta.

— Pavėžino mane po Vokietijos kalėjimus virš dviejų mėnesių, atvežė į Dancigą ir iš čia nukreipė Lenkijos kryptim. Pabuvojau ir Varšuvos, ir Krokuvos, ir Lomžės ir daugelyje kitų mažesnių miestų kalėjimuose. Visi perpildyti, visur spūstis, utelės, mušimas, badas. Nakvynė dažnai ant plikų cementinių grindų, kur nors arti dvokiančio, kartais prakiurusio "naktinio kubilo". Visur savimeilė, tik nuosavos gyvybės saugojimas. Ypač tai jaučiau Lenkijoje, kur lenkai saviškiams sugebėdavo į kalėjimus prašmugeliuoti maistą. Buvau tarp jų vienintelis lietuvis. Dalinamės praeities bendra istorija, aptariame savo tautų likimus, patekusius į didžiųjų girnas, svarstome ateitį, geresnį sugyvenimą, bet kai prieina reikalas prie duonos kasdieninės, lenkai dažnai valgo pilna burna, o man, kad bent trupinėlį pasiūlytų! Virš dviejų mėnesių keliaudamas po Lenkijos kalėjimus, tik vieną kartą patyriau artimo meilę. Varšuvos kalėjime vienas lenkas profesorius broliškai su manim dalinosi duonos kąsniu. Jo pavardę jau pamiršau, bet jo veidą matau lyg šiandien. Tikrą nesavanaudiško žmogaus veidą, veidą žmogaus-brolio.

Petras Klimas nutyla. Mūsų kameroje iš 42 kalinių bent 30 lenkų. Garsiai kalba, ginčyjasi, kažkuo nepasidalina, vienas kits rūko. Mes jiems lyg nesą. Net svetimo kalėjimo sąlygomis neįstengiame nutiesti tilto. Nieko jiems pasiūlyti neturime, ir nieko iš jų neprašome.

Petro Klimo išvaizda, kaip filosofo. Jis ramus ir nesijaudina. Kalba be pagiežos. Lyg būtų tik stebėtojas. Lyg ignoruotų realybę, kuri jį, laisvą ir mąstantį žmogų, įmurkdė tarp būtybių, nieko kito, be kasdienos ir savų smulkučių reikalėlių, nematančių, beveik vergų, kuriems laisvė tiek tereiškia, kaip nebūti kalėjime.

Petras Klimas fiziškai palaužtas, tik ne dvasiškai. Jo protas šviesus ir analizuojąs, lyg stengtųsi pro supančią tikrovę įžvelgti kažką nematomą. Jo veide susikaupimas ir susimąstymas, ne dėl savęs, ir ne dėl mūsų, bet dėl kažko, ko žodžiais neišreikšti, kas sudaro mąstymo turinį.

Patylėjęs Petras Klimas vėl ramiai tęsia:

* * *

— Po Lenkijos nuvežė mane atgal į Vokietiją. Vežiojo po kalėjimus, kuriuose jau kartą buvau buvęs. Vėl stumdė į vakarus, į pietus, į šiaurę, kol, pagaliau, atsidūriau Rytprūsiuose ir susitikau su jumis Isru-

P. Klimas Vichy, Prancūzijoj, 1940.

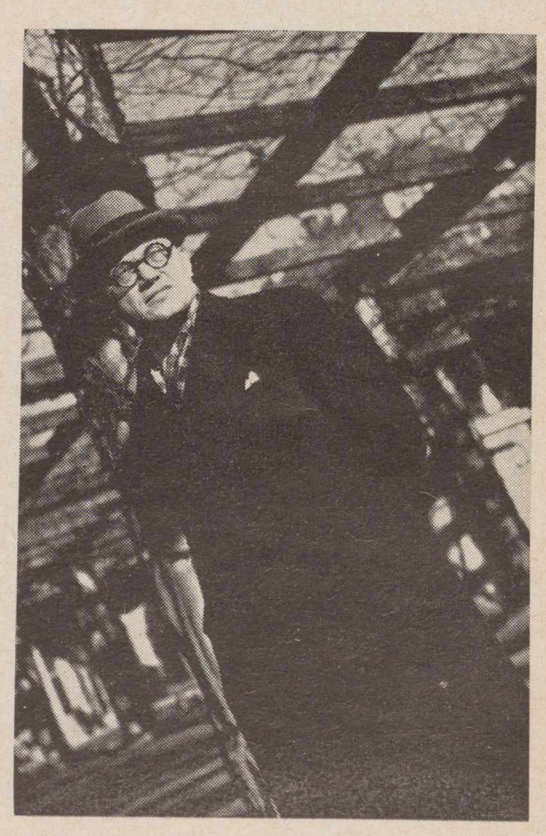

tyje. Jūs pirmi lietuviai, kuriuos sutikau po daugiau kaip devynis mėnesius trukusios odisėjos.

Po dvylikos dienų sunkiųjų darbų kalėjime vieną rytą mūsų būrį nebeišvarė darbams, bet pristatė į kalėjimo raštinę. Atidavė visus sulaikytus daiktus, liepė persirengti savais rūbais ir susodino į autobusą. Palydovai ne geštapininkai, policininkai. Tai geras ženklas. Švilpiame tuščiu plentu į Tilžę. Ten sustojame prie kalėjimo, prie mūsų prijungia bendrą, kuris buvo paliktas tardymui, ir tęsiame kelionę pietų link. Per kelias valandas privažiuojam Širvintus ir dar už valandos esame jau Eitkūnuose. Čia mums duoda po duonos riekę ir šiltos kavos. Išleidžia kelioms minutėms ir, suvarę atgal į autobusą, laiko iki šeštos valandos vakaro. Pakeičia sargybinius, ir išlydintis policijos leitenantas mums sako:

— Jūs vežami į Kauną geštapo žinion. .

Sienos kartis pakelta. Kai pravažiuojame, iš buvusios muitinės vokiečių žandaras iškiša galvą. Lietuvos pusėje prie sienos tuščia.

* * *

Kovo mėnesio pabaigos ankstyvas vakaras. Apsiniaukę, beveik prieblanda. Kybartų gatvės, kaip išmirusios. Gimtoji žemė pasitinka mus tylėdama. Prieš metus vežami į Stutthofą nebesitikėjome jos pamatyti nei gyvi, nei mirę. Taip mums buvo geštapo pasakyta. Bet štai ji, mūsų motina, mūsų minčių tikslas. Tyliai, lyg susitarę, nusiimame kepures. Visų veidai susikaupę, visų gerklėse tvykčiojąs kartus kamuoliukas.

Vištytis, Alvito ežeras, Vilkaviškis, Marijampolė. Plentas visur tuščias, miestelių gatvėmis tik retas šešėlis pasirodo ir dingsta už artimiausio kampo. Niekur nė žiburio. Pro motoro dūzgimą negirdime net šunų lojimo. Tačiau jaučiame, kad jie visur loja ir gailiai kaukia. Laikai tokie neramūs. Svetimi plėšikai trypia Lietuvos žemę. Kada visa tai pasibaigs?

Kauną pasiekiam apie devintą valandą vakaro. Viskas tamsoje paskendę. Gatvės tuščios. Kalėjimo vartai plačiai atsidaro, kad mus priimtų. Išrikiuoja, tikrina pagal sąrašą, kiemo tamsoje žibintuvėliu pasišviesdami.

— Petras Klimas! — šaukia lietuviškai prižiūrėtojas.

Petras Klimas išeina iš eilės ir atsistoja mūsų gretos priešakyje. Matome tik jo palinkusį šešėlį, per keturioliką bendros kelionės dienų pasidariusį tokį įprastą, savą, mielą.

— Petras Klimas į raštinę! — skelbia balsas.

— Visi likusieji į daboklę! — prideda šaltai.

* * *

Petrą Klimą palikome Kauno kalėjimo kieme tamsoje ir po to daugiau nebesutikome. Likusieji patekome į rūsio karcerį. Dabar mūsų tik keturiolika, bet karceris trys žingsniai ilgio, du pločio. Nei narų, nei suolo. Plikos sienos ir šaltos cementinės grindys. Visi kalėjimai vienodi. Jokios šviesos.

Henrikas Blazas

CREDO

KŪRĖJAU amžinos tvarkos visatoj,
Paklusęs Pats savo sukurtai tvarkai,
Kam leidai graikams pradžią padaryt Eladoj,
Apaštalui Motiejui leidai netikėt aklai?

Šioj atomų gadynėj jaučiam baimę:
Ne mūsų sunaikinimo — Tavos kūrybos.
Nejau perdaug žinojimo atneš nelaimę,
Pavertus žemės kamuolį į dykumą beribę!

* * *

Ar aš tikiu?
Visatos plotuose paklydus menka dulkė,
Po to, kai amžių amžiai plaukė viens po kito,
Golgotos kryžių dengia pelenai aprūkę,
Ir Pamokinimo nuo Kalno ne kažin kas likę?
Ar aš tikiu,
Gadynėje, kurioj tiek smogiančių delnų,
O atstatyti jiems turiu tik žandu du?

Suprantamas man šventos Mortos paprastumas,
Senelio Petro švytinti vidaus šviesa,
Šventosios Magdalenos atgailos skaistumas,
Ir Judo pabučiavimo didžios reikšmės kaina.

Alyvų kalnas tebestovi dar Kedrono vingyj,
Naktim dangaus juodynė ir sietynai vis tie pat;
Dar kiparisai stiepiasi aplink maldingi,
Mėginę didžią amžių paslaptį suprast.

Dar skamba žodžiai, niekad nepatapę kūnu:
— Budėkit su manim, jau valanda arti!
Ir šauksmas minių prie Piloto rūmų:
— Ant kryžiaus Jį! Ant kryžiaus Jį!

Ar aš tikiu?
Tiek kartų savęs klausiu
Ir vis dairaus aplink pasaulio tuštumoj.
Sunykę varpos kviečių lauke,
Nėra vilties — jų dirsės nenustelbs rytoj.

* * *

Tikiu visatos įvykių priežastingumu,
Tikiu Kūrėjo nustatytąja tvarka.
Tikiu pirmosios priežasties šventuoju būtinumu,
Tikiu, — esimas nėra vien žaismė akla.

Nereikalingas gėlei mokslas ar stebuklas
Žydėt palaimintuose saulės spinduliuos;
Jai saulės nepakeis nei Einšteinas, nei Marksas,
Ir jokia formulė vandens jai neatsos.

Tik ne žmogus, savuos keliuos paklydęs
Ant žemės, sukietėjusios visatos kibirkšties,
Paėmęs atomus iš delno Dieviško Dailidės,
Mėgina būt kūrėju savo pražūties.

Pamiršo jis, senovės graikai žinojo,
Prikalę Prometėją prie uolos grandim:
Kas pažinimo kibirkštim žaibuoja,
Pasaulį pelenuos gal' nusinešti su savim.

* * *

Tikiu visatos amžinybe,
Tikiu Pirmąja Priežastim,
Tikiu ir amžina ramybe,
Kurią įgysim su mirtim.

Henrikas Blazas
(Apie autorių žiūr. šio LD nr. 12 psl.).

Tikiu visuotina teisybe,
Kuri yra dalis vienos
Ir tos pačios dėsnių galybės
Visatos Dievo amžinos.

Tikiu,
Kad protas be širdies
Nevertas vardo išminties.
Tikiu,
Širdis, kur be jausmų,
Lyg piktžolės tarpu kviečių.

* * *

O broliai mano, žmogiškos būtybės!
Aš jūsų pakartojimas per kartų kartas.
Iš nežinios žengiu olimpiškon auktybėn,
Bet vis dairaus atgal į okeaną ir jo krantą.

Aš vis dar sraigė, savo kiaute užsidarius,
Apakinta šviesų nakty žvaigždinėj.
Dienom seku užburtą saulės ratą:
Nešildo jis, tik šiurpas kiaute krato.
Nėr pažadėjimo aušroj rytinėj ar vakarėj,
Nėr šilumos nei žemėj, nei dangaus mėlynėj.

Dairaus į tolimąjį Paukščių Kelią,
Į Zodiako ženklus, lyg stulpus kilometrinius,
Kur Grigo Ratai žvaigždžių dulkes kelia
Ir meteorus svaido žemei kibirkštinius.

Gal ten toli, kur nėr pradžios, nei galo,
Kažkur už paskutinės nebulės tuščioj erdvėj,
Praamžių pievose vilties žiedai pražydę,
Kiekvieną žingsnį skaisčios tiesos lydi,
Baltasis Avinėlis vilkų gaujas gano
Ir atpildas skriaudų gal saugomas vejoj!

Ten ir žmogus, numetęs šarvą sraigės,
Likimą savo pamatys žvaigždžių akim
Ir sužinos, ko ieškojo kančiose ir pavargęs,
Kad amžinybę pats jis nešas su savim.
New York, 1963.XII.

Ministeris J. Kajeckas lanko Lietuvių Kambarį; rodo ir aiškina komiteto pirm. P. Dargis ir Pivarūnienė.

Pittsburgho Universitetas, 42 aukštų gotinis bokštas. Čia tarp kitų 19 įvairių tautų kambarių yra įrengtas ir lietuvių kambarys, apie kurį platų reportažą parengė stud. Rytė Spingytė.

Cathedral of Learning, Pittsburgh, Pa. Heart of the University of Pittsburgh campus. In it are 19 International Rooms, among them — Lithuanian Class Room. (See this page and two more).

LIETUVIŲ TAUTINIS KAMBARYS PITTSBURGHO UNIVERSITETE

RYTĖ L. SPINGYTĖ, Pittsburgho Universiteto studentė

"Pone Kancleri Bowman, Jūs atstovaujate šį didįjį Amerikos Universitetą. Mes, lietuvių kilmės amerikiečiai, susirinkome čia kartu su savo čia gimusiais vaikais pagerbti savo protėvių atminimą. Jie atvyko į šią laisvą šalį prieš daugelį metų ir įsikūrė šiame mieste. Kiekvienas jų pagal savo išgalę ir supratimą veikė, dirbo ir kūrė, kad pagerintų gyvenimo sąlygas, kad ateinančioms žmonių kartoms būtų geriau ir lengviau gyventi. Ir mes, sekdami savo lietuvių protėvių pėdomis, įrengėme šį Lietuvių Kambarį šiame Universitete, ir tegul mokslo siekiantis jaunimas šioje Mokslo katedroje naudojasi juo.

"Šio kilniojo darbo pasiryžimas sutraukė krūvon lietuvių kilmės vyrus ir moteris, nepaisant kokių skirtingų pažiūrų jie būtų. Ir kai su laiku daugybė studentų apleis šį Universitetą, patys geriausieji išsineš su savimi gyvąją dvasią tų žmonių, kurie įkūrė šį Lietuvišką Klasės Kambarį, jame sudėdami daug vilčių ir idealų, tikėdamiesi, kad jų pasiryžimas ir pasiaukojimas bus gilia suprastas ir įvertintas.

"Pone Kancleri, mūsų pionierių vaikai ir vaikų vaikai, tegul kad ir iš penktos generacijos, štai neša Jums sveikinimus ir dovanas iš savo protėvių žemės." — Šitaip kalbėjo Dr. Joana Baltrušaitienė lietuvių komiteto vardu, iškilmingo Lietuvių Tautinio Kambario atidarymo metu.

Tarpe daugelio (18) gražių tautinių kambarių Pittsburgho Universite Lietuvių Tautinis Kambarys ypač išsiskiria iš kitų kambarių savo rankų austu lininės drobės sienų apmušalu. Audimas Lietuvoje jau nuo žilos senovės buvo vienas iš svarbiųjų moterų darbų namuose Verpėjos ir audėjos ilgais ir nuobodžiais žiemos vakarais ne vien audė įvairaus rašto audinius, bet kartu kūrė liūdnąsias liaudies dainas, pasakas ir patarles. Todėl lietuviškos kultūrinės vertybės savotiškai originalios ir brangios — tą pripažįsta kitatučiai, o kiekvienam lietuviui tai turėtų teikti garbės ir pasididžiavimo. Per ilgus šimtmečius Lietuvos moterys sumaniai pritaikindavo lino gijoms spalvas ir sukurdavo audimui prašmatniausius pavyzdžius ir raštus. Jos merkė gijas beržų, alksnio ir ąžuolo žievės dažuose, išgaudamos gelsvą, rusvą ir žalsvą spalvą, paskui suderindamos šias spalvas su natūralia lino spalva, sudarydavo gražiausius margaraščius audeklus.

Iš tūkstanties tokių pavydžių ir raštų čiurlionio Meno Galerijoje Kaune audinių ekspertai parinko pavyzdį, pavadintą "Pakščių taku" ir specialiai išausdino medžiagą Lietuvių Tautinio Kambario sienoms išmušti. Pavyzdys audime pavadintas tuo vardu, nes jis išreiškia padangėje taką arba kelią, kurio kryptimi paukščiai per Lietuvą skrenda į šiltuosius kraštus. Ši lininė medžiaga pritvirtinta prie briaunos ir atbrailos lentelių, laikosi tvirtai tarpe šviesaus ir tamsaus ąžuolo stulpelių išilgai sienos kampuose. Žemutinė sienos dalis iš balto arba šviesaus ąžuolo lentų tęsiasi aplinkui kambarį, susidurdama ties centralinio šildymo radijatorium, kurio sienelėje išpjaustyti rūtų šakos ir lapelių ornamentai. Ši meili rūta, kaip ir airiams dobilas, yra Lietuvos gėlė, ir kiekvienuose namuose Lietuvoje, kur jauna duktė auga, tarp daugybės kitų gėlių rasime rūtą. Jaunos nuotakos jomis puošiasi savo vestuvių dieną, nes rūta lietuvaitei —nekaltybės ženklas.

Radiatoriaus apjungimo viršus padarytas iš varinės medžiagos su širdies pavidalo išpjaustymais. Tai architekto sumanus prisitaikymas prie rūtos pavyzdžių medinėje sienelėje. Radiatoriaus apdengimas po visais trim langais sudaro lyg ir kokią lentyną. Čia komiteto nariai per šventes deda gėles arba kitokius papuošalus. Taip pat čia jau seniai planuojama pastatyti originalią Petro Rimšos suprojektuotą bronzos statulą "Vargo Mokykla (1864—1904)". Ši statula vaizduoja lietuvę motiną, kurį, sustabdžiusi ratelį, moko savo vaiką iš maldaknygės skaityti. (Bronzos figūros pasiuntimas iš Lietuvos, karui kilus, buvo sukliudytas, ir jos likimas dabar nežinomas).

Lietuvos ūkininkai paprastai javus supila atskirame pastate, kuris vadinamas "klėtis". Ūkininkai lenktyniauja tarp savęs klėties išpuošimais. Klėties stogo galiniai sukryžiavimai, pastogių lentiniai išsikišimai, langai ir langinyčios, durys ir gonkai bei prieklėčio stulpai būna pagražinami kuo įvairiausiais medžio išdrožinėjimais ir ornamentais. Tokie margi medžio išpjaustymai šviesioje apie 12 colių pločio ąžuolo lentoje yra visų kambario šonų palubėje. Tarp šios margai išpjaustytos lentos ir baltai tinkuotų lubų yra juodo arba tamsaus ąžuolo atbraila (karnizas), kurioje meniškai išdirbtas vingiuojasi trikampinis iškilimas (reljefas). Palubėje keturios apvalios formos lempos, apvedžiotos ornamentiniais medžio išdrožimais, atrodo, lyg apvainikuotos gėlių vainiku. Šių išdrožinėjimų ornamentai panašūs į Lietuvos pakelės kryžių ir koplytėlių ornamentus.

Pilkšvo, beveik grubluoto stiklo trys Lietuvių Kambario langai pagražinti švino medalijonais, vadinamais "Saulės ornamentais". Šie ornamentai simbolizuoja saulę dienovidyje, kada ji atsispindi ant pakelės koplytėlių. Čia išreikšta gili lietuvio gamtos meilė. Tai lyg ir primena mums istorinį faktą, kad Lietuva ir jos žmonės buvo paskutinieji Europoje priėmę krikščionybę.

Lietuvių Kambario durys padarytos iš stiprių ir storų įžambiai sustatytų lentų ir atrodo kaip ūkininko seklyčios durys Lietuvoje. Durų centre iš vidaus pusės meniškai iš-

L. K. komitetas. Sėdi (iš kairės): J. Žilinskas, A. Mačiulaitis, pirm. Povilas Dargis, Nelle Svans-Katkus, Henrikas Spingys; stovi: Žilinskienė, Pūkas, B. Bird, V. Stanney, B. Vierkaus, Francis Spingienė, G. Dargienė.
Committee of Lithuanian Class Room at Pittsburgh University.

Lietuvių Tautinis Kambarys Pittsburgho universitete. Galinėje sienoje M. K. Čiurlionio paveikslo "Du karaliai" kopija (freska). Languose matyti saulės ornamentai. Kambary sustatytos studentų kėdės.
Lith. National Class Room at the Pittsburgh University.

pajaustyta gėlė, kuri simbolizuoja ugnį, senovėje lietuvių laikytą šventa ir garbintą.

Durų rėmuose viršuje išpjauta karūna — šešiakampė žvaigždė. Ši žvaigždė yra tarp dviejų arklių galvų, vadinamų "Garsas ir šviesa". Juodu, esą senovėje tikėta, išbaidą piktąsias dvasias.

Viršum rašomosios lentos sienoje balto ąžuolo rėmuose vėl išpjaustyta karūna. Per margus išpjovimo tarpus matyti lino apmušta siena. Pačioje palubėje viršum rašomos lentos plačioje šviesioje ąžuolinėje lentoje stambiai išpjaustyti Lietuvos garsiųjų vyrų vardai. Iš kairės į dešinę skaitome: DONELAITIS, DAUKANTAS, BASANAVIČIUS, MAIRONIS, KUDIRKA, ČIURLIONIS.

Ką jie reiškia, lietuviui aiškinti nereikia.

Profesorias stalas Lietuvių Tautiniame Kambaryje padarytas pagal seną lietuvių šeimoje vartojamą stalą. Gilūs stalčiai su vario užraktais panaudojami Lietuvių Kambario archyvui laikyti. Pats stalas ir studentų kėdės padarytos iš šviesaus ąžuolo. Išpjaustymai kėdžių atkaltėse panašūs į pavyzdžius, kuriuos matome senuose lietuviškuose virtuvės rakanduose. Lietuvoje, kaip ir kituose Europos kraštuose, medžio skulptūra yra labai populiarus menas. Jaunas bernelis labai atidžiai ir sumaniai išdrožinėja margiausius raštus grėblio kotelyje, šaukšto kote, kultuvėje ar kituose jo mergužėlės vartojamuose rakanduose. Šiuo pavyzdžiu išdrožinėtas ir profesoriaus pulpitas (Reading-stand) — jo raštai paimti iš lietuviško ratelio varpstės raštų. Jo kėdė sukonstruota iš importuoto iš Lietuvos juodo ąžuolo. Priegalvis ant kėdės pasiūtas iš puikaus margaraštės originalios priejuostės.

Sienų kampų lentelės, tarp kurių ištemptas lino audeklas, taip pat ir profesoriaus kėdės medis turi savotišką kilmę. Lietuvoje per šimtmečius išsilaikė ūkininkų paprotys — išsirinkti dailiausiai nuaugusį ąžuolą ir jo lentas panaudoti ypatingiems reikalams. Tokio išsirinkto ąžuolo kamienas pamerkiamas prūdo ar upės dumble ir ten paliekamas per daugelį metų. Kai jaunoji karta šeimoje užauga, jį tą ąžuolą panaudoja. Per metų metus dumblas patamsina baltąjį medį į žalsvai juodą spalvą. Toks juodas medis tada stalių yra labai pageidaujamas ir branginamas.

Nelengva buvo toks medis surasLietuvių Kambario durys iš vidaus.

Rytė Spingytė, studijuojanti Pittsburgho un-te, šio rašinio autorė.

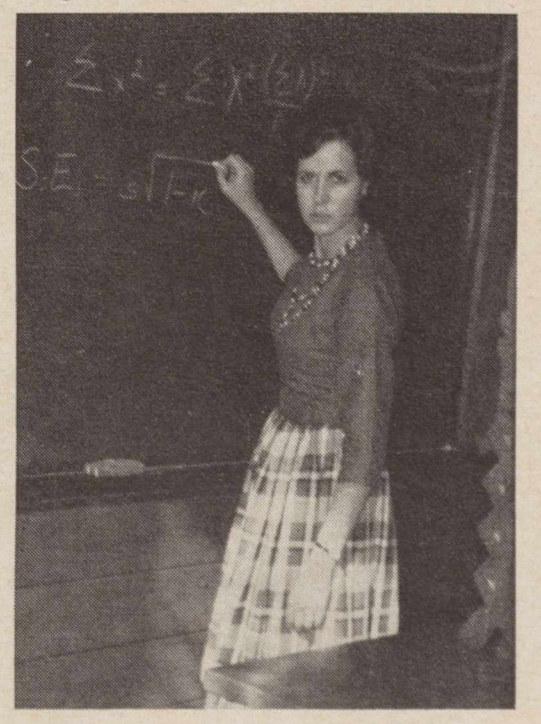

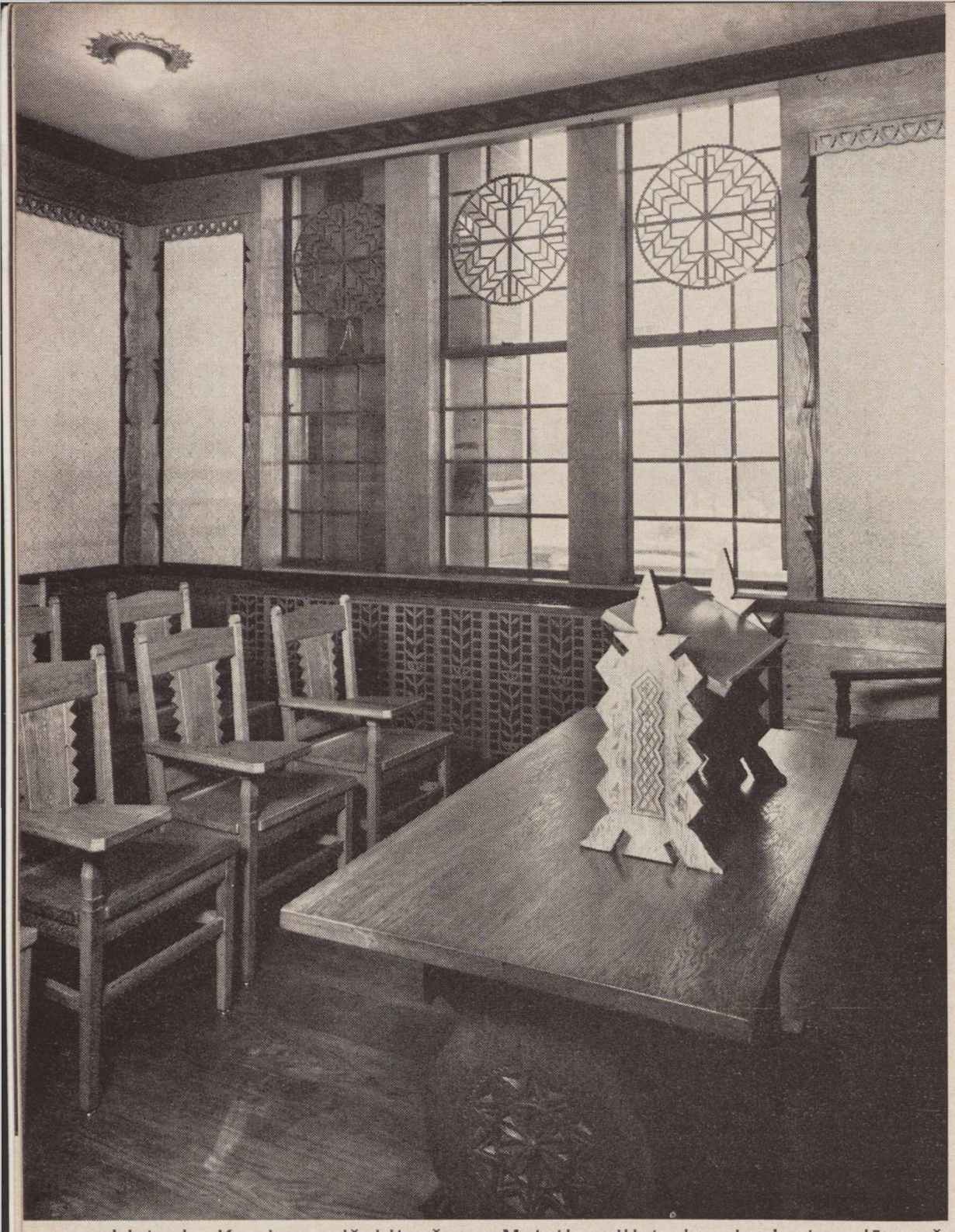

Lietuvių Kambarys iš kito šono. Matyti radijatorius, kurio tvorelės raštai išdrožinėti rūtų lapų motyvais. Ant stalo profesoriaus pulpitas.
Lithuanian Class Room from a side view.

ti Lietuvių Tautiniam Kambariui. Po dviejų metų ieškojimo Kaune surastas žmogus, kuris sutiko perleisti Pittsburgho Universiteto Lietuvių Tautinio kambario papuošimui. Kiekvienas besilankantis lietuvis pastebės, kad profesoriaus kėdė padaryta ne iš paprasto medžio, bet iš Lietuvos girių ąžuolo, savo jaunystėje gal mačiusio Lietuvos galybę, o tamsiaisiais vergijos metais tūnojusio gal kuriame Nemuno užutekio dugne...

Gal svarbiausias Lietuvių Kambario centras yra galinėje šio kambario sienoje akį traukianti freska. Tai padidinta Mikalojaus Konstantino Čiurlionio pav. Du karaliai kopija. Kai Phillips Elliot, Pittsburgho Universiteto meno profesorius padarė šią freską, tai buvo vienintelė visoje Amerikoje M. K. Čiurlionio paveikslo kopija.

Profesorius P. Galaunė, Kauno Čiurlionio Meno Galerijos direktorius, šitaip aiškina Dviejų karalių paveikslą: "Medžiai paveiksle vaizduoja Lietuvos paslaptingus miškus. Tarp medžių šakų matomos žvaigždės reiškia viltį. Tenai stovi du karaliai, kurių vienas iš jų laiko rankoje labai šviesų ir žibantį objektą-brangakmenį, kurį antrasis su savo kardu saugoja. Palyginus brangakmenio žibėjimą su žvaigždžių šviesa — pirmojo spindėjimas nepaprastai gražus. Tame spindėjime matosi lietuviškas kaimas: šiaudiniais stogais dengti maži nameliai, nusvirę balti beržai ir žali gluosniai. Tai yra kiekvienam lietuviui pats brangiausias turtas."

*

Šitaip atrodo Lietuviškasis Klasės Kambarys Pittsburgho Universitete, suprojektuotas tada jauno kauniečio dailininko Antano Gudaičio. A. Gudaitis buvo vienas iš septynių asmenų, įteikusių savo projektus Liet. Kambariui įrengti. Jis laimėjo 4500 litų premiją konkurse, kurį sponseravo Lietuvos Užsienio Reikalų Ministerija. Jury komisiją sudarė: Prof. P. Galaunė, Čiurlionies Meno Galerijos direktorius, V. Švipas, architektas, ir Magdelena Avietėnaitė, Užsienio Reikalų Ministerijos spaudos viršininkė.

Liet. Užsienio Reikalų Ministerija Pittsburgho Universitetui parengė išsamų ir datalizuotą kambario planą; dail. A. Gudaitis kruopščiai bendradarbiavo galutinai nustatyti visus išmatavimus. Apie savo projektą dail. Antanas Gudaitis taip rašė: "Remdamasis Universiteto reikalavimais ir atsižvelgdamas į būsimo kambario dydį, stengiausi duoti kambariui lietuvišką charakterį, įdedant į jį kuodaugiausiai lietuviškų ornametų arba lietuviškos dvasios. Ornamentai ne mano sugalvoti — visi pavyzdžiai paimti iš autentiškos medžiagos, kuri randasi Čiurlionies Meno Galerijoje, Kaune."

Juodasis ąžuolas ir rankomis austa lininė medžiaga ant sienų yra Užsienio Lietuvių Draugijos dovana. Šios draugijos pirmininkas Rapolas Skipitis lankėsi Pittsburghe 1935 metais ir sugrįžęs į Kauną suorganizavo specialų komitetą, kuris rūpintųsi Lietuviško Kambario reikalais. 1937 m. Pittsburgho Un-to atstovas lankėsi Europoje ir susitiko su kooperuojančiais komiteto nariais. Pirmasis šiuo reikalu susirinkimas, sušauktas dr. K. Bizausko, įvyko L. Užsienio Reikalų Ministerijoje Kaune. Jame dalyvavo P. Galaunė, R. Skipitis, M. Avietėnaitė, prof. M. Biržiška ir prof. Ign. Jonynas.

1932 m. P. Universiteto patalpose sušauktame susirinkime išrinkta laikinoji, o 1932 m. kovo 14 d. — galutinė valdyba, į kurią įėjo šie asmenys: Petras Pivoriunas — pirmininkas, John V. Grey — vicepirmininkas, Juozas Baltrušaitis — sekretorius ir dr. Joana Baltrušaitienė — reikalų vedėja, Adomas Marčiulaitis — iždininkas ir W. -Zambliauskas — finansių sekr. Komitetas nenuilstamai dirbo dešimtį metų. Jiems padėjo kitas komitetas, suorganizuotas iš kiekvienos vietinės organizacijos dviejų atstovų.

Daug prisidėjo lietuvių spauda, ragindama tam reikalui aukoti. Komiteto nariai tuo tikslu lankė lietuvių kolonijas ir du nariai dalyvavo pasaulio lietuvių kongrese 1935 metais Kaune.

Aukos buvo renkamos visokiausiais būdais: vasarą iš gegužinių ir subuvimų Lietuvių Ūkyje Pittsburghe, žiemą — šokių ir šokimų vakaruose. Susivienijimas Lietuvių Amerikoje (SLA) penkiuose savo seimuose skyrė po tam tikrą auką. Pagaliau 1935 m. balandžio 9 d. valdybos nariai pasirašė "Dovanos dokumentą" (Deed of Gift) ir įteikė Universiteto kancleriui. Tai užtikino lietuvių kambariui vietą Pittsburgho Universitete. Vytis — Lietuvos ženklas buvo išpjauta sienoje viršum būsimų kambario durų. Dabar prasidėjo tikras ir rimtas darbas įgyvendinti tai, kas iki šiol buvo svajota ir planuota.

1938 m. komitetas pasiekė savo tikslą, surinkęs $5.000, bet po metų kilo naujas rūpestis, nes didėjančiom statybos išlaidom padengti reikėjo dar apie $2.500 pridėti. Nebuvo kada rankų nuleisti, ir 20 komiteto narių, kurie atstovavo 7 vietines organizacijas, sujudo telkti reikalingos pinigų sumos. Lininė medžiaga ir tamsusis ąžuolas jau buvo pakeliui iš Lietuvos į Pittsburgą, ir netrukus galėtų darbas prasidėti. Ilgai ir nebetruko: per visą 1940 metų vasarą elektros monteriai, kalviai ir šaltkalviai, staliai ir inžinieriai išsijuosę dirbo lietuvių kambaryje. Kas rytą atėję studentai stebėdavo, kiek darbo atliktą preėjusią dieną...

Atėjo ir laukiamoji diena. Lietuvių Kambario parketo grindys išvaškuotos, studentų kėdės išrikiuotos savo vietose, o palangis ir profesoriaus stalas apkrautas gėlėmis. Didžiuliame ir iškilmingame Commons Room (studentų aula arba salė) netoli Lietuvių Kambario rinkosi šimtai svečių viešam ir iškilmingam kambario atidarymui. Garbės svečių tarpe matyti Ministeris Povilas Žadeikis, daug padėjęs komitetui, iškilmių pagrindinis kalbėtojas.

Lietuvių Kambario durys iš oro pusės; viršum — Vytis.

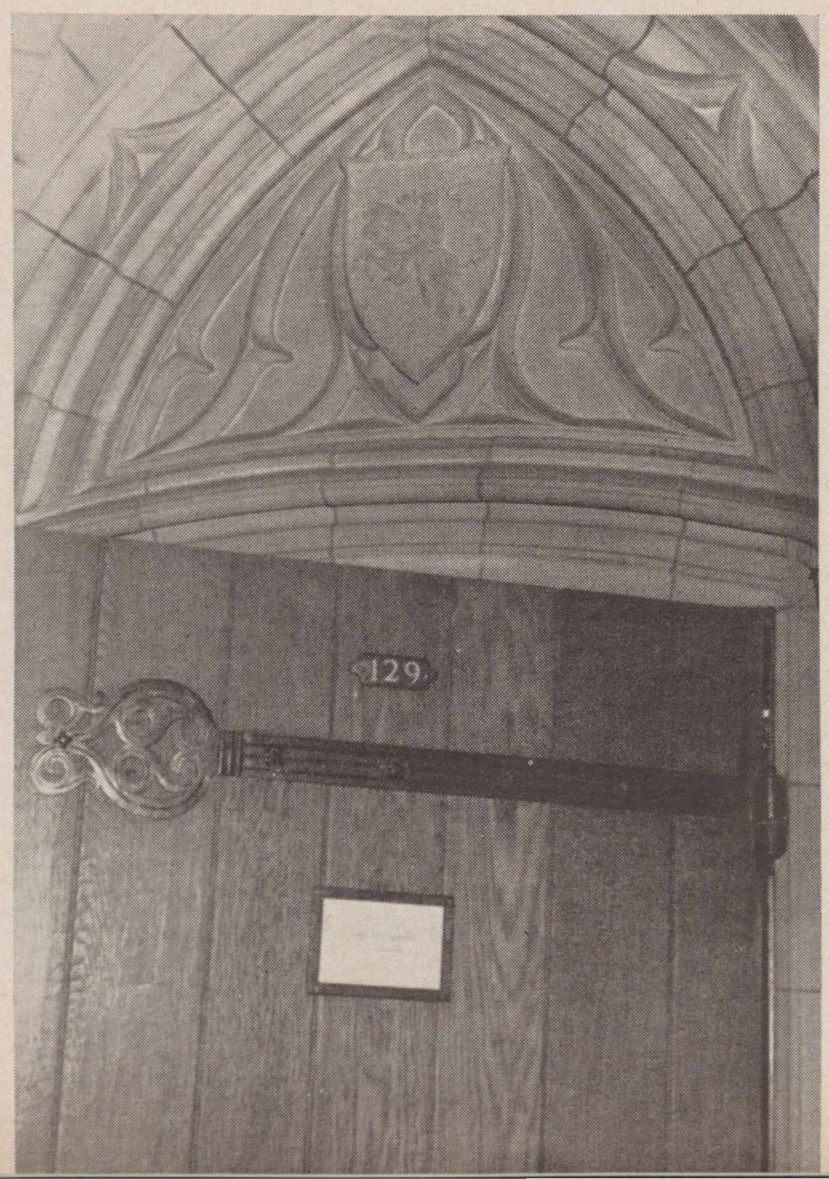

Lietuvių Kambary studentai klausosi Miss Taylor paskaitos (pirmoji dešinėje R. Spingytė).

Atkelta iš 12 psl.

Iškilmės prasidėjo... Tolimos ir senosios tėvynės atsiminimus prikėlė senas lietuvis dainininkas Juozas Olšauskas, pritariant kanklėms užtraukęs gražiąsias liūdesiu persunktas lietuvių liaudies dainas. O "naujosios tėvynės" viltis kėlė lietuviai studentai Universiteto vargonais išreiškę naujas melodijas... Kambarys skendo gėlėse ir buvo apkrautas dovanomis iš Motinos Tėvynės. Kiekviena dovana buvo įteikiama Universiteto kancleriui, Paskui jos buvo padedamos Lietuvių Kambaryje. Dovanų nešėjais buvo komiteto narių sūnus ir dukros. Ir kas galėtų apsakyti, kas tuo metu dėjosi svečių, ypač lietuvių, širdyse?!. Gintaras ir skujos priminė tolimą tėvynę — jos smagų pajūrį, švelnų vakarų vėjelį, tyrą orą, kvepiantį Baltijos jūros vandeniu ir Palangos pušynais. Daugeliui akys pasruvo ašaromis, kai kancleriui buvo paduotas lietuviškas elementorius. Tai toks elementorius spaudos draudimo metais buvo slaptai gabenamas į Lietuvą, kad motinos galėtų savo vaikus išmokyti skaityti gimtąja kalba. O kanklės! Kai jos buvo nešamos ir paduodamos kancleriui, kiek atminimų sužadino ne vieno krūtinėje prikeldamos užmigusius praeities garsus ilgais žiemos vakarais ar vasaros vakaro gaisuose skambėjusias tyras meliodijas.

Visą laiką salėje sklido stiprus, bet malonus rūtų kvapas. Tai lietuviškos rūtos, atvežtos per plačiąsias marias iš gražiosios Suvalkijos, užaugintos Pittsburgho lietuvaičių darželyje. Šios rūtos sekė pasaka, kuri vertė kiekvieno lietuvio širdį suplakti smarkiau. Jos kalbėjo apie lietuvius ir lietuvaites, jog jie paliko savo senąją tėvynę ir atvyko į šią laisvės šalį, kad galėtų laisvai, niekeno nevaržomi, daiginti ir ugdyti motinos tėvynės daigus naujame pasaulyje, kur jie augtų stiprūs, galingi, dori ir garbingi...

Po visų įteikimo iškilmių komiteto kalbėtojas prabilo ir tarp kitko tarė: "Pone kancleri, dabar mes aukojamae Jums savo brangiausią turtą – savo vaikus ir vaikų vaikus. Lai šis Universitetas būna jiems intelektualinis ir dvasinis vadovas."

Kaip Lietuvių Kambarys atrodo.. dabar

1957-8 metais Lietuvių Klasės Kambarys buvo pagrindinai restauruotas. Kadangi sienų medžiaga vietomis buvo jau nusidėvėjusi, pati paveikslo freska irgi išblukus, reikėjo viską atnaujinti. Apie 50 jardų lininės medžiagos buvo užsakyta pas tautinių audeklų specialistę dail. Anastaziją Tamošaitienę. Ši medžiaga turėjo būti išausta visiškai taip pat, kaip originalioji kambario sienų medžiaga. 1958 m. gruodžio mėn. dail. A. Tamošaitienė pristatė Universitetui užsakytą medžiagą, ir kambario atnaujinimo darbas prasidėjo.

Iš Buffalo Meno Muziejaus, New Yorke, atvyko direktorius Phillip Elliot, Čiurlionio Dviejų karalių kopijos autorius, ir paveikslą-freską perdažė, nieko neimdamas nei už darbą, nei už kelionės išlaidas.

Dail. A. Tamošaitienei atsilygino Kambario komitetas; sienų apmušimo darbai atlikti Universiteto lėšomis.

Visi Tautiniai Kambariai Universitetui įneša tam tikrą metinę duoklę. Lietuvių Kambarys moka šimtą dolerių. Šie pinigai įeina į fondą, kuris skirstomas stipendijoms, paskaitoms, liaudies meno ir muzikos vakarams bei parengimams ir bendrų jungtinių projektų išlaidoms padengti.

Universitetas rūpinasi visų tautinių kambarių tvarka, švara ir apsauga.

Jeigu savo laiku Lietuviškojo Kambario įrengimas kaštavo $7,167, tai dabar toks įrengimas kaštuotų apie $30,000.

Dabartinis komiteto pirmininkas kartu su kitų narių pagelba vietoje neatgabentos iš Lietuvos bronzinės Vargo Mokyklos skulptūros nori įrengti medinę, dydžiu ir forma panašią į originalą.

Kaip ir visi kiti Tautiniai Kambariai Pittsburgho Universitete, lietuviškasis kambarys naudojamas kaip klasės darbo kambarys. Pamokoms bei paskaitoms jame kasdieną kartais susirenka apie 60-100 studentų.

Visi šie Tautiniai Kambariai savotiškai išreiškia tos ar kitos taucharakterį ir tarsi kalba studentams bei auklėtojams:

"Daug džiaugsmo teikia knygos, menas, idėjos, draugai. Mokslas parodo žmonėms kaip gyventi pasaulyje. Džiaugsmas, kurį rasite čia, priklauso Jums. Supraskite jį ir padarykite pilnesnį. Gyvenkite juo ir perduokite kitiems..."

KNYGOS IR AUTORIAI

— **Henrikas Blazas,** 9 psl. spausdinamo eilėraščio ir 7-9 psl. atsiminimų apie P. Klimą autorius, šių metų sausio 11 sulaukė 60 m. amžiaus (gimęs 1904). H. Blazas yra vienas žymiųjų N. Lietuvos spaudos darbuotojų. 1924 — 1929 m. studijuodamas Lietuvos universitete Blazas įsteigė ir redagavo pirmą studentų laikraštį "tudentą". Vėliau buvo savaitraščio "Dienos", humoro laikr. "Vapsvos", dienraščio "Laikas", bet labiausiai žinomas kaip satyros savaitraščio "Kuntaplio" redaktorius. Jame Blazas parašė šimtus "vedamųjų"; pasirašydavo daugiausia H. Dautartu. Spaudoje reiškėsi ir Vokietijoje. JAV-se 1950 metais redagavo "Lietuvių Kelią".

1943-4 m. buvo kalinamas nacių stovykloje Stutthofe, iš kur 1945-50 m. išspausdino seriją atsiminimų. Spaudoje yra rašęs literatūros, teatro ir pan. klausimais, apie atskirus rašytojus, paskelbė įdomius įspūdžius iš paskutinio pasimatymo Lenkijoje su J. A. Herbačiausku. 1942-3 m. spausdino eilę vaizdų iš Sovietų Rusijos gyvenimo, atskirai išleido "Raudonasis siaubas" ir brošiūrų žurnalistikos klausimais.

Veikė ir veikia Valstiečių Liaudininkų eilėse, eidamas pareigas valdybose, dalyvavo Vlike.

DONELAIČIO 250 METŲ MINĖJIMAS

Balandžio 5 d. Los Angelese Liet. Rašytojų Draugijos valdyba Šv. Kazimiero par. salėje rengia Kristijono **Donelaičio minėjimą.** Programoje — paskaita apie Donelaičio kūrybą, Metų vertimai įvairiomis kalbomis, Donelaitis — žmogus ir menininkas etc.

Antra programos dalis bus skirta L. R. Draugijos Literatūros premijos mecenatams pagerbti ir 1963 metų Lieteratūros **premijai įteikti.**

LRD kasmet skiria $500 premiją už geriausią praėjusių metų grožinės literatūros veikalą. Ir šiais metais mecenatai (paaukoję po $100) yra losangeliečiai. Tą dieną jie bus pranešti.

Premijos įteikimo iškilmės įvyks dalyvaujant premijos laimėtojui, kuris paprastai ta proga taria savo žodį.Skaitoma iš jo kūrybos.

Jury komisijon pakviesti: Nelė Mazalaitė, J. Blekaitis, Pr. Naujokaitis, A. Niliūnas ir A. Vaičiulaitis.

LRD valdybą Los Angelėse sudaro: Bern. Brazdžionis, pirm., Br. Raila, vicepirm., Alė Rūta, sekr. J. Tininis, ižd. Adresas: 4364 Sunset Blvd., Los Angeles, Calif. 90029.

VYDŪNO VARDO PREMIJA

Prieš kiek laiko buvo paskelbtas Dr. Vydūno literatūrinis konkursas parašyti viekalą M. Lietuvos tema. Š. m. sausio 21 d. jury komisija, susidedanti iš J. Kardelio, A. Lymanto, dr. H. Nagio, E. M. Naubaro ir V. Pėteraičio, susipažinusi su konkusui patiektais veikalais, **Dr. Vydūno vardo literatūrinę premiją** (1,000.00) paskyrė dr. **Martynui Anysui** už jo veikalą rankraštyje "Senprūsių giminių kovos su vokiečių riterių ordinu nuo 1230 ligi 1283 metų". Veikale smulkiai išdėstoma prūsų giminių kilmė, jų gyvenamosios vietos, ilgametės kovos už savo laisvę ir įsitikinimus, prūsų giminių kalba ir lietuvių giminių apgyventos sritys Prūsuose.

Šį veikalą išleisti yra numačiusi Mažosios Lietuvos Lietuvių Dr-ja Chicagoje dar šiais metais.

Dr. M. Anysas ilgą laiką yra dirbęs Klaipėdos gubernatūroje, ir studijuodamas M. Lietuvos šaltinius surinkęs nemažai svarbios medžiagos iš senovės ir iš Nepriklausomybės laikų Klaipėdos krašto politinio ir visuomeninio gyvenimo.

Bostoniškiai kultūrininkai dalyvavo gražioje kaimynų latvių iškilmėje — poetės Marijos Urnežus vakare, surengtam jos naujo poezijos rinkinio išleidimo proga.

Marija Urniežus gimė ir augo Latvijoje — lietuvių šeimoje. Kalbėjo ir dainavo latviškai ir lietuviškai. Mokėsi dar šešetą kitų kalbų. Baigusi Mintaujos gimnaziją, lankė ir baigė Tautos Konservatoriją, įsigydama koncertų dainininkės vardą. Be dainavimo, yra vaidinusi scenoje, dalyvavo Bostono Lietuvių Dramos latvių autoriaus Blaumanio "Indranų" pastatyme.

Dar viena meno šakų, kurią Urniežus pamėgo — yra poezija. Eilėraščius ji pradėjo rašyti 1926 m. Pirmieji jų buvo spausdinti Ritums žurnale, o paskui ji dalyvavo ir platesnėje perilodikoje. Tris jos eilėraščius Faustas Kirša yra išvertęs į lietuvių kalbą — jie spausdinti LD 1957 metų gegužės mėn. numeryje.

Pirmasis rinkinys "Torni liesmas" išleistas 1950 m. Eslingene, Vokietijoje; antrą rinkinį "Plivurs" 1963 metais atspaudė Draugo spaustuvė Chicagoje.

Marija Urnežus yra patarnavusi ir lietuvių literatūrai, latvių kalbon išversdama V. Mykolaičio-Putino "Valdovą", kuris suvaidintas Mintaujos teatre.

Poetės vyras yra adv. Valdemars Lambergs.

Savo poezijoje Marija Urnežus apdainuoja moters žydėjimą, mergautines godas, meilę, nusivylimą ir ieškojimą ramybės ir meilės dieviškoje malonėje. Apie tėvynę ji taip sako eilėraštyje "Svetur":

Svetingas grožis šildyt negalįs
Pro ašaras nuslysta į šalis.
Širdies troškimas paveržė mane —
Tai tėviškė: nubudus ir sapne.
(F. Kiršos vertimas)

Pr. Lembertas pagerbime paskaitė savo dedikuotą eilėraštį

DŽIAUGSMAS

(Marijai Urnėžus)

Džiaugsmų pasauly daug visokių:
Ir dėmesio vertų ir ne,
Džiaugsmų prie vyno taurių tostų!
Džiaugsmų vienatvės vienume...

Džiaugsmų — pamynus savo priešą
Ir veriant širdį jo kardu!..
Džiaugsmų, kur aitrią žaizdą liečia
Širdies gaiviuoju balzamu...

Džiaugsmų pasauly daug visokių:
Palaimintų ir prakeiktų!
Geriau užmiršt juos — pasvajoti
Tarp žvaigždėm žydinčių minčių.

Atleist ir tiems, kurie įpylė
Į širdį myros kartumos,
O dvasioj austi šilko giją
Naujai pražystančios dainos...

Tuomet atplauks tyrasis džiaugs-
Iš kosmo aukščių įstabių, /mas
Nuneš jis širdgėlą ir skausmą
Anapus laiko mūs ribų.

Poetės M. Urnežus svečių grupė: dr. B. Mickevičius, Juris Pudans, red. J. Sonda, N. Pastiljone, A. Gustaitienė, M. Lembertienė, M. Urnežus, Vilcans, Pr. Lembertas, inž. K. Guminskis. Foto O. Akmentinis

SKULPTORIAUS A. MARČIULIONIO KŪRYBA

Juozas Pautienius, Cicero, Illinois

A. Marčiulionis — **FILOSOFAI** (Gipsas) / PHILOSOPHERS

A. Marčiulionis — **PRISIKĖLIMAS** (Gipsas)
RESURRECTION

ŠOKĖJOS / DANCERS (Terracotta) — A. Marčiulionis

Skulptorius Aleksandras Marčiulionis priklauso prie tų mūsų menininkų, kurie išaugo ir savo kūrybinius polėkius išplėtė dar tėvų žemėje — Nepriklausomoje Lietuvoje.

Jo, kaip ir V. K. Jonyno, B. Murino, V. Kasiulio kūrybiniai laimėjimai visoje platumoje išsiskleidė tiktai svetimose padangėse. Kodėl taip atsitiko? Atsakymas labai trumpas: Nepriklausomos Lietuvos žiburys užgeso pernelyg anksti, ir tie kūrėjai nespėjo savo laimėjimais pasidžiaugti tėvynėje.

o o o

Kai A. Marčiulionis buvo pakviestas Freiburge skulptūros skyriaus vedėju, tebuvo praėję vos dešimt metų, kai jis buvo baigęs Meno Mokyklą Kaune, o ir šio laiko geras trečdalis buvo išbrauktas iš kūrybos — jį atėmė karo audros...

Pasitraukęs iš Lietuvos, skulptorius A. Marčiulionis nesėdėjo nuleidęs rankas: vos kiek pastoviau apsistojęs ir užėmęs pedagogo vietą, pats ėmėsi toliau siekti savo užsibrėžto tikslo — iš molio, ar kitos negyvos medžiagos iššaukti pavidalus ir įdiegti jiems gyvybės ugnį. Stiprėjo menininko forma, brendo ir plėtėsi idėjų pasaulis, formavosi savitas pasaulėvaizdis.

Per tą neilgą laiko tarpą menininkas sukūrė eilę ,stiprių darbų, rodančių jo neabejotiną talentą, mokėjimą gipse, akmenyje, pliene ar terrakotoje įamžinti savo kompozicijas, kuriose atsispindi judesys, dinamika, psichologinis momentas ir gili mintis.

To meto Marčiulionio darbai iškalbingai sako, kad jie sukurti jau įgudusio meistro rankomis Jo figūrų atlikime ir kompozicijose atsispindi tradicijos laimėjimai, bet jo darbai turi savitą nuotaiką ir tai, kas teikia kūrėjui autentiškumo charakterį. Kai kuriuose A. Marčiulionio darbuose galima įžiūrėti lietuvių liaudies meno motyvų įtatakos. Prie tokių priklauso "Malda", kurioje dominuoja paprastumas, nuoširdumas ir pagaunanti nuotaika. Jo kūrinys "Filosofai" lyg ir kiek daugiau šiolaikinėje dvasioje, bet jis liudija, kad A. Marčiulionis yra moderniojo meno atstovas. tačiau nenuėjęs su paskutiniųjų izmų šalininkais.

Kurį laiką gyvendamas Australijoje, su savo kūriniais dalyvavo meno parodose Sydnėjuje ir Adelaidėje. Šalia to sukūrė eilę scenos dekoracijų Adelaidės Lietuvių Dramos Studijai.

o o o

Nuo 1956 m. su žmona Eleonora, taip pat menininke, keramike ir skulptore, A. Marčiulionis gyvena Chicagoje; dirbdamas kompanijoje, namuose turi savo studija ir randa laiko naujiems darbams. Bene didžiausiu skulpt. Marčiulionio laimėjimu tenka laikyti 1962 m. jo priėmimą į didžiulę garsiojo Chicagos Art Institute ruoštą parodą, kurion pretenduoja tūkstančiai, o jury komisija tepriima vos porą šimtų. Šioje rinktinėje parodoje Marčiulionis dalyvavo su kūriniu "Konstrukcija". Šis bronzos darbas imponuojančiu užsimojimu ir nauju poleklu rodo kūrėjo pajėgumą ir neišsenkantį kūrybingumą. Drąsiu mostu ir originalia išraiška pasižymi Maspetho bažnyčios fasade Marčiulionio sukurtas šv. Kazimieras (ž. šio LD nr. II viršelį).

Skulpt. A. Marčiulionis per porą dešimtų metų yra sukūręs apie 100 darbų. Jis yra Dailės Instituto narys. Dalyvavo daugelyje parodų Lietuvoje, Vokietijoje, Australijoje ir Amerikoje. Jo darbų turi įsigiję: Vilniaus Mokslo Akademija, Bažnytinio Meno Muziejus Kaune, Čiurlionio meno galerija Chicagoje ir daugelis privačių asmenų bei įstaigų Australijoj ir JAV-se.

A. Marčiulionis MALDA / PRAYER

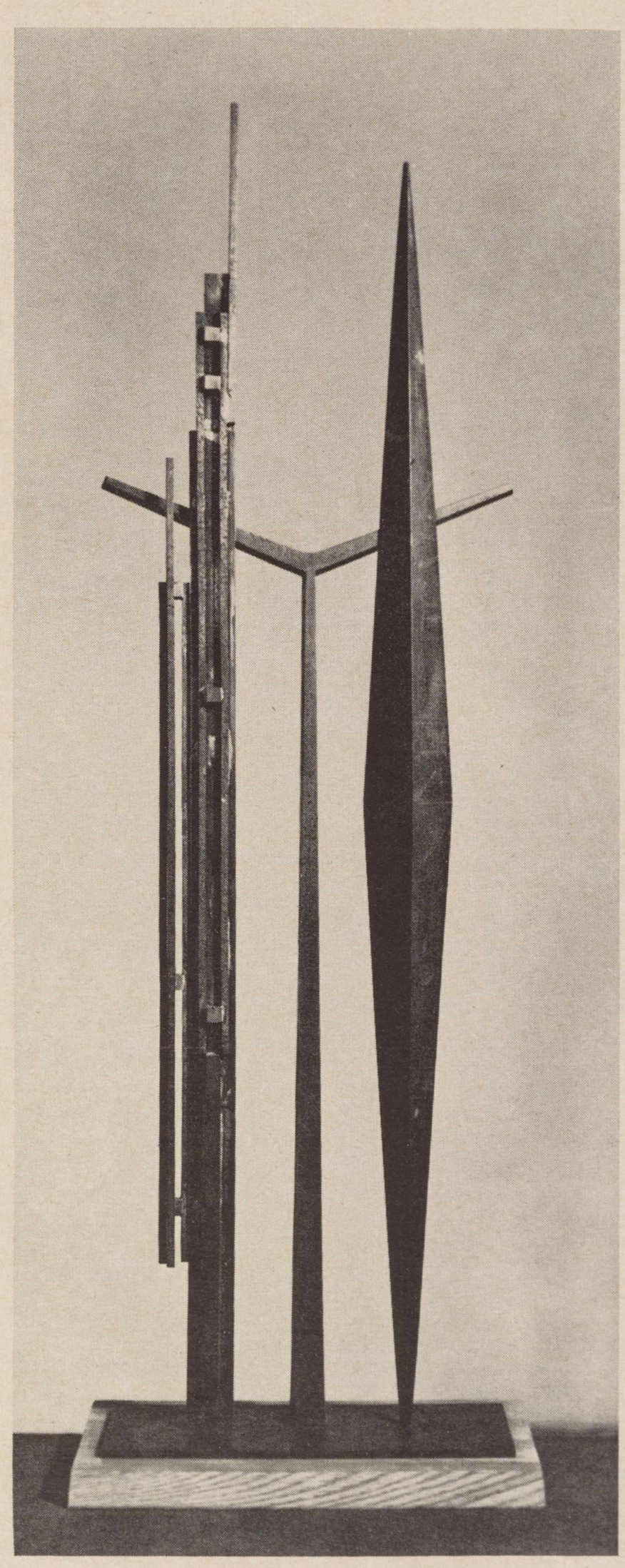

A. Marčiulionis KONSTRUKCIJA (Bronza) CONSTRUCTION

Skulptorius A. Marčiulionis

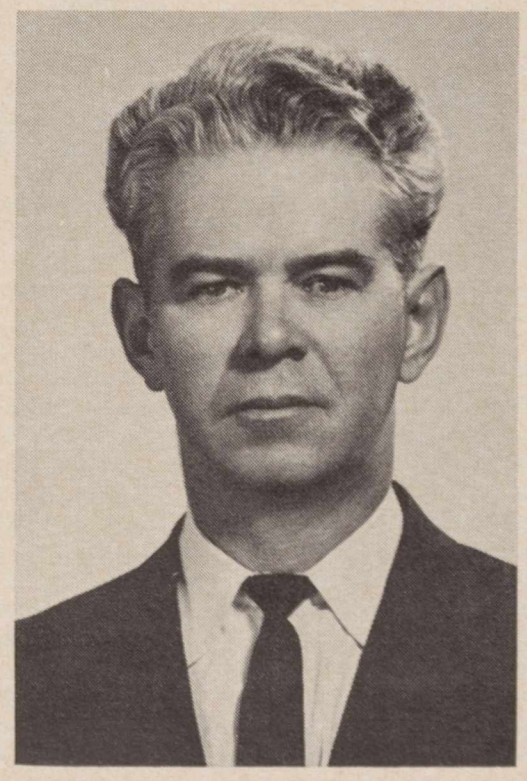

Vox Populi...

SALIAMONIŠKAS SPRENDIMAS

Washingtono Marijos Nekalto Prasidėjimo bazilikoj paminklinės Lietuvių Koplyčios įrengimo sumanymas lietuvių spaudoje ir visuomenėje sukėlė labai daug kalbų, ginčų ir erzelio. Dalis pasisakė visai priešingi esą prieš tokio "paminklo" rengimą. Kitiems labiausiai nepatiko koplyčiai skirtas Šiluvos Marijos vardas. Pernai vasarą Vilniaus Krašto Lietuvių Sąjungos iniciatyva parengtas memorandumas, kuriame prašyta koplyčią pavadinti ne Šiluvos, bet Vilniaus Aušros Vartų vardu. Memorandumą pasirašė VKLS c. valdybos ir JAV bei Kanados skyrių valdybų nariai, prie jų prisidėjo atskiri asmenys, kaip prof. S. Dirmantas, prof. Vikt. Biržiška, dail. A. Varnas, inž. A. Stankus ir kt. Už Aušros Vartų vardą pasisakė daug spaudos žmonių.

Kad būtų kokių ženklų, jog vardą iniciatoriai keistų, negirdėti. Vysk V. Brizgio, kuris yra ir šio sumanymo organizatorius, pastangomis jau įteiktas bazilikos statytojams $110.000 čekis.

Koplyčiai labai gausiai aukojo kunigai ir tikintieji. Tie, kurie iš viso pasisako prieš paminklinę koplyčią, turėtų žinoti, kad ne jų kompetencija norodinėti tikintiesiems, kokius "paminklus" jie turėtų statyti, kokiais vardais ir pn. Be to, jie turėtų atminti, kad tų dievotų asmenų pinigų jie niekam kitam neišprašys. Iš nenorinčių aukoti koplyčiai niekas prievarta netraukia. O Amerika toks kraštas, kad čia daugelis kas renka aukas, kad tų aukų pagalba padaromi milžiniški darbai. Kodėl tat ir lietuviai tikintieji savo aukomis negalėtų pastatydinti paminklinės šventovės visos Amerikos katalikų šventovėje?

Tik minint vardą, norėtųsi atkreipti dėmesį gal į kompetetingiausią iki šiol balsą — "Tėviškės žiburių", 1964 m. sausio 23 d., nr. 4, vedamąjį, pasirašytą laikr. redaktoriaus kun. dr. Pr. Gaidos inicialais Pr. G. Ten tarp kitko sakoma:

"Platūs lietuvių sluogsniai yra nuomonės, kad Šiluvos parinkimas šiuo atveju nėra geriausias. Žiūrintiems į visą reikalą vien religiniu-visuotiniu požiūriu nekyla priekaištas, bet žvelgiantiems tautiniu požiūriu, Vilniaus vardas tinka šiuo atveju geriau. Išjungti gi lietuviškojo momento negalima. Juk į religinį visuotinumą einame per tautiškumą. Jeigu norime prisidėti prie Vašingtono bazilikos statybos vengdami lietuviškumo, galime įsijungti bendron masėn ir aukoti tiktai X ar Y vardu. Tuo keliu betgi neketina eiti nė vienas lietuviškos koplyčios iniciatorius. O kai iškyla lietuvių bei Lietuvos atstovavimas, geriau tinka rinktis ne mažai išgarsinto regijoninio miestelio vardą, o pačios sostinės. Nuo to religinis visuotinumas nenukentėtų, o lietuviškasis momentas išryškėtų.

Yra ir trečia galimybė — pavadinti planuojamą koplyčią ne Šiluvos ir ne Vilniaus Marijos vardais, o tiesiai — Lietuvos arba lietuvių. Pvz. galėtų būti svarstytinas vardas "Our Lady of Lithuanian Chapel" (o gal Oratory?). Juk toje koplyčioje numatoma pavaizduoti net septynios Marijos šventovės Lietuvoje, be to, svarbiuosius Lietuvos gyvenimo bei kovų momentus. Tad ar nederėtų visa tai apjungti bendriniu visiems priimtinu vardu, nekeliančiu jokios abejonės bent lietuvių visuomenėje?.." A. K.

VILTYS IR ŠĖŠĖLIAI...

Atkelta iš 3 psl.

Mūsų ir visų kitų Rytų Europos tautų nepriklausomybės problema vakarų europiečiams yra **sava** europinio solidarumo problema, o ne už okeanų, už kelių tūkstančių mylių esančių tautų klausimas.

Istorijos posūkiai.

Žinome praeityje momentų, ilgainiui virtusių istorijos posūkiais. Nepriklausomybės prasiveržimas jos nepažinojusiuose kontinentuose, komunizmą graužianti desintegracija, Europos integracija ir europinės bendruomenės išėjimas pasaulinėn arenon — tai istoriniai momentai, naujos bangos, kurios galės susilieti į vieną srovę, ardančią vieninteliо pasaulyje išlikusio sovietų imperializmo pamatus.

Negalime nematyti tamsiųjų šio meto pasaulinės tikrovės sūkurių, bet lygiai taip pat negalime užmerkti akių prieš šviesiuosius laisve prasiveržiančius šaltinius. Yra priežasčių didžiam susirūpinimui, bet nėra pagrindo beviltiškumui. Smūgių patiriame ir patirsime, bet iš kovos nesitrauksime, nes tai reikštų tikrą pralaimėjimą.

Washingtonas, į kurį tiek daug vilčių esame sudėję ir apie kurį visi šioje geležinės uždangos pusėje veikią Lietuvos laisvės veiksniai yra susitelkę, vis giliau klimpsta į koegzistencijos liūnus. Jokių aukštumų nesiekiama. Washingtono defensyvinė į status quo nukreipta politika veda iš pralaimėjimo į pralaimėjimą. Jie skaudūs pavergtiesiems ir jau kelia nerimą patiems amerikiečiams. Tas nerimas kaip tik priartina momentą, kada galima tikėtis lūžio.

Veiksniai laisvinimo fronte

Los Angeles veikėjų iniciatyva sukurtas Kongresinėms Rezoliucijoms Remti Komitetas veržliai ir taikliai siekia minėto lūžio Pabaltijo tautų laisvinimo linkme. Jei šis žygis pavyktų ir tautos atstovybė įsakmiai pasisakytų už laisvės bylos iškėlimą tarptautiniame forume, tai būtų konkretus ir reikšmingas žingsnis į nepriklausomybės laimėjimą. Jei ir nepavyktų, tam žygiui sutelkimas amerikiečių senatorių ir kongresmanų ir jų įjungimas į aktyviųjų kovotojų gretas vistiek liks abuojumą ir sustingimą palaužiančia banga.

Nuo pirmųjų Lietuvos pavergimo dienų Amerikos lietuvių laisvinimo pajėgoms vadovauja Amerikos Lietuvių laisvinimo pajėgoms vadovauja Amerikos Lietuvių Taryba. Jei senieji veikėjai atkreips dėmesį į per pastarąjį dešimtmetį Amerikos lietuvių visuomenėje įvykusius pasikeitimus ir įstengs padaryti atitinkamas išvadas, Taryba vėl atsistos kovos fronto priekyje ir dar sėkmingiau sieks laimėjimų Lietuvos labui.

Pavergtajame krašte, pogrindyje sukurtas, kovos užgrūdintas Vyriausiasis Lietuvos Išlaisvinimo Komitetas (Vlikas) ryžtingai veikia pirmosiose pozicijose. Jam energingai talkina Lietuvos Laisvės Komitetas. Garbingai ir įžvalgiai Lietuvos valstybei atstovauja ir laisvės bylos vedime aktyviai reiškiasi diplomatinė tarnyba.

Arčiau tautos ir pavergėjo

Mūsų kovos gretos šiame krašte gausios ir stiprios. Tačiau ar tikslinga visą laisvinimo veiklos svorį sutelkti čia? Pavergtųjų tautų nepriklausomybės atstatymas JAV vyriausybei vargiai ar kada bus vienu iš gyvybinių siekimų. Washingtonas prarado vadovaujantį vaidmenį laisvajam pasauliui. Iškyla kitas, politine patirtimi apsišarvavęs, savo jėgas sparčiai ugdantis europinis pasaulinės politikos centras.

Washingtono akiraty veiksnių netrūksta. Gal jų ir perdaug. Kai kurie net ir asmeniniu sąstatu nedaug vienas nuo kito skiriasi. Lygiagretinis veikimas ar vargiai prasmingos varžybos eikvoja jėgas ir silpnina pastangų paveikumą. Vyriausio Lietuvos Išlaisvinimo Komiteto persikėlimą šiapus Atlanto padiktavo Lietuvos interesas. Tačiau **keičiantis pasaulinių jėgų sąrangai ar nesvarstytinas šios tautai atstovaujančios institucijos grįžimas atgal Europon, arčiau tautos** ir arčiau pavergėjo.

Vadovaujančių veiksnių tikslinga dislokacija padidintų darbų paveikumą ir dar labiau suvisuotintų kovą už tautos laisvę. Ją suvisuotinti yra užsimojusi Pasaulio Lietuvių Bendruomenė, sutelkusi lietuvius ne tik tautinei gyvybei išlaikyti, bet ir tautos politinei gyvybei atgaivinti. Savo paskirtimi ir organizacine sąranga ši visuotinė mūsų santalka gali ir iš tikro aktyviai įsijungia į mūsų **visuotinę kovą.**

Ištesėsime!

Laisvės kovoje ištesėsime iki pergalės. Pavergtos tautos stiprybė ir nepalaužiama valia būti laisva, mūsų visų santarmė ir savo gimtojo krašto neišblėstanti meilė, mūsų kietas sutelktinis laisvinimo darbas — tai patvariausi ir viltingiausi pagrindai laisvei laimėti ir Vilniuje vėl Nepriklausomybės aktui paskelbti. O tada Baltijos jūros bangos vėl per amžius bylos lietuviui:

— Čia tavo žemė, čia tavo laisva Lietuva!

Knygos ir autoriai

LIETUVIŲ PRANCIŠKONŲ MENO KOLEKCIJOS LEIDINYS

"Art Collection" — tokiu vardu angliškai pranciškonai New Yorke išleido P. Jurkaus redaguotą leidinį, kuriame bandoma parodyti lietuvių menininkų kūriniai, esą sukaupti Pranciškonų nuosavybėje — Kennebunkport, Brooklyno ir kt. jų venuolynuose.

Pradėję iš nieko, per maždaug 10 metų pranciškonai savo nuosavybėn sukaupė, lietuvišku mastu matuojant, milžiniškus meno turtus, specialiais užsakymais ir šiaip įsigydami architektūros, skulptūros, freskos, mozaikos, vitražų, tapybos, grafikos darbų. Didele dalimi nuopelnas priklauso didžiam dailės mylėtojui poetui Tėvui Leonardui Andriekui ir, be abejo, supratingai vadovybei.

Albume randame 30 menininkų įvairaus žanro darbų. Štai tų menininkų vardai: P. Augius, Arbit Blatas, A. Elskus, M. Dobužinskis, A. Galdikas, Č. Janušas, V. K. Jonynas, V. Kasiulis, A. Kašubienė, V. Kašuba, P. Kiaulėnas, Z. Kolba, J. Mulokas, B. Murinas, J. Paukštienė, J. Pautienius, V. Petravičius, P. Puzinas, V. Ratas, J. Subačius, A. Tašaitienė, A. Tamošaitis, A. Vaikšnoras, A. Valeška, T. Valius, A. Varnas, R. Viesulas, L. Vilimas, V. Vizgirda. K. Žeromskis. Gausiausiai atstovaujamas Jonynas, Košubos, Galdikas, Kasiulis, Vizgirda, Žeromski. Iš sarašo matyti, kad čia vietos randa visų kartų, nuo seniausio iki jaunųjų, mūsų dailininkai, ir kad čia telpa visų krypčių atstovai, nuo konservatyvaus realizmo iki ekspresionizmo bei fauvizmo, neišskiriant nė abstraktaus šių dienų stiliaus. Daugumas darbų religinės tematikos, bet yra ir "neutralių" peisažų, kaip Varno, Vizgirdos, Janušo ar Elskaus "uolos".

Albume dedamos ištisinės darbų reprodukcijos ir jų detalės; detalių pabrėžimas ypač gerai pristato skulptūros darbus. Net ir nemačiusiam originalų, iš foto nuotraukų galimą susidaryti vaizdą, pavyzdžiui, koks originalus yra dviejų menininkų kūrinys Kryžiaus Keliai, kokie impozantiški Jonyno vitražai, kiek nuotaikos Kašubienės darbuose. Nepasirodo čia visoje pilnumoje tapybos kūriniai, kurie be spalvų tekalba žiūrovui bendrais bruožais, kompozicija, bet ir iš to nesunku įmatyti jų originalumas, stilius ir kryptis.

P. Jurkaus įžangos žodis plačiai nusako lietuvio menininko reiškimąsi po II-jo pas. karo, pabrėžia lieuviškąjį meno charakterį ir pristato pačius menininkus. P. Jurkus moka pagriebti "už esmės" ir nekalba abstrakcijomis, kuriomis neretai žaidžia meno aptarėjai, neturėdami ko iš esmės pasakyti.

Leidinio redakcija be priekaišto. Veikalas tinka svetimtaučiams kaip dovana, o taip pat kiekvienam, kuris domisi lietuviškuoju menu. jb.

Naujos knygos

Atsiųsta paminėti

Julija Švabaitė, **Vynuogės ir kaktusai.** Poezija. Išleido Lietuviškos Knygos Klubas. 1963. 96 psl. Kaina $2.00. Viršelį piešė M. Ambrozaitienė.

Pulgis Andriušis, **Purienos po vandeniu.** (Dykaduonio pasakojimai). Išleido Nidos Knygų Klubas, Nr. 46. 1963. 160 psl. Kaina: klubo nariams 1 dol., nenariams $1.50.

Rinktinė. Nr. 14. 1963. Nidos Knygų Klubo leidinys. 80 psl. Lietuviškas "Readers Digest".

Vyt. Alantas, **9 dramos veikalai.** Išleido Srovė, 4346 So. Western Ave., Chicago 9, Illinois. 1963. 386 psl. Viršelis ir autoriaus pav. E. Vasiliausko, vinietės Vl. Vijeikio.

Turinyje: Buhalterijos klaida, 3 v. komedija; Aukštadvaris, 3 v. pjesė; Ragučio šaltinėlis, 4 v. komedija; Visuomenės venkėjai, 3 v. komedija; Šiapus uždangos, 3 v. komedija; Sąmokslas prieš savuosius, 3 v. komedija; Žodžiai iš anapus, 3 v. drama su prologu; Penkios minutės prieš dvyliktą, 3 v. drama; Kyla vėtra ūkanose, 2 v. pjesė.

Adolfas Šapoka, **Senasis Vilnius.** Vilniaus miesto istorijos bruožai iki XVII a. pabaigos. Išleido Tėvai Pranciškonai. Už šio veikalo rankraštį paskirta 1956 m. Aidų mokslo premija. Pomirtiniu veikalo išleidimu rūpinosi T. Placidas Barius, Prisikėlimo par. Toronte klebonas; iliustracijas ir spaudą tvarkė P. Jurkus, apie autorių parašė S. Sužiedėlis). 332 psl. Kietais viršeliais.

Pasaulio Lietuvių Bendruomenės **Antrojo Seimo Darbai.** Redagavo A. Rinkūnas. Išleido Pirmoji PLB Valdyba.. 1963, Toronto. 116 psl. Paskaitos, pranešimai, seimo eigos aprašymas, papildytas foto nuotraukomis.

Lietuviai Argentinoje. Rosario Lietuvių Bendruomenės leidinys, 1963 m. Leidėjai Jonas Papečkys ir Jurgis Brizgys. Albumo pobūdžio, gausiai iliustruotas Rosario, Santa Fe, Buenos Aires, Kordobos, Berisso ir ka. lietuvių gyvenimo ir veiklos rinkinys. Adr.: J. Papečkys, Maipu 3673, Rosario, Argentina.

SPAUDOS APIE LIETUVĄ SVETIMIESIEMS REIKALU

Ne kartą buvo keltas atitinkamos spaudos reikalas svetimiesiems apie Lietuvą, bet iki šiol nedaug kas šioje srity padaryta.

Gyvendami svetur, neišvengiamai susiduriam su svetimaisiais, su kuriais, be kitų dalykų, iškyla pašnekesys ir apie mūsų kraštą. Tai pasitaiko gyvenant kaimynystėje, darbovietėse, kelionėse, ekskursijose, minėjimuose, parodose, tarptautiniuose suvažiavimuose ir kitur. Be to, susiduriam ne vien su eiliniu svetimšaliu, bet ir su politikais, mokslininkais, rašytojais, menininkais, žurnalistais ir kt. Pasirodo, iš sutinkamųjų pasitaiko tokių, kurie arba visai nieko nežino apie Lietuvą, arba šiek tiek apie ją yra girdėję, arba net turi klaidingų žinių. Besikalbant, tokie susidomi mūsų tauta, jos praeitimi, dabartimi, lietuvių kalba ir paprašo atitinkamos literatūros.

Vliko Vykdomoji Taryba ir per paštą dažnai gauna iš visokių asmenų ir institucijų prašymų atsiųsti medžiagos apie mūsų kraštą apskritai arba apie kurią nors jo gyvenimo sritį. Betgi neužtenka aprūpinti informacija vien tuos, kurie prašo. Atitinkamomis progomis mes patys turėtumėme painformuoti ir pasiūlyti atitinkamos medžiagos.

Turėtumėm dar daugiau susirūpinti akademinio jaunimo aprūpinimu lituanistine spauda atitinkamomis kalbomis. Yra universitetų, kuriuose studijuoja po keliasdešimt tūkstančių sudentų (Šiemet Miunchene, pav., užsiregistravo daugiau kaip 20 tūkstančių). O kur kitos aukštosios ir panašios mokyklos?

Kaikuriuose Europos ir kitų kraštų universitetuose studijuoja tūkstančiai iš Afrikos ir iš Azijos kraštų jaunimo. Pastaruosius ypač reikėtų supažindinti su lietuvių tautą ištikusia tragedija. Jie grįžtų į savo kraštus jau su žiniomis ne vien apie Lietuvą, bet ir apie komunizmą, kuriam per savo neapdairumą laisvasis pasaulis vis daugiau sudaro galimybių stiprėti ir plėstis.

Pagaliau kartais atsiranda progų supažindinti su lietuvių reikalais ne vien Afrikos ar Azijos kraštų studentiją, esančią svetur, bet ir jų namuose, neišskiriant ir anų kraštų platesnės visuomenės.

Labai geros progos paplatinti spaudos apie Lietuvą yra tarptautiniai kongresai bei kiti suvažiavimai, į kuriuos dažniausiai iš visur suvažiuoja rinktinės visuomenės. Būna atvejų, kada vyrauja vien jaunimas. Dalyvauja ir laisvųjų lietuvių atstovai. Nuvykę į ten, jie galėtų aprūpinti spauda nors svarbesniuosius dalyvius.

Apskritai progų buvo, yra ir bus. Be to, visur jų galima rasti ar nesunkiai pačiam susidaryti. Tik turėkime tinkamos spaudos, kad užvestas pokalbis su svetimuoju nenutrūktų jums išsiskyrus.

Brošiūrų, monografijų ir šiaip spaudos, kurių tam tikrais atvejais būtų galima pasiūlyti svetimiesiems, niekad neturėjome perdaug, bet šiuo metu jos vargu ar iš viso kas begalima gauti ir kur?

Angliškai kalbančioje visuomenėje naudingą darbą atlieka Lituanus. Bet gaila, kad jis retai pasirodo ir dėl savo mažo tiražo negali tiek plačiai paplisti, kad patektų į rankas kiek galima didesniam skaičiui mums pačių reikalingiausių skaitytoj.

Vlikas ir jo Vykdomoji Taryba keliomis kalbomis leidžia Eltos biuletenius. Bet dėl lėšų stokos jų leidžiamas tik nedidelis skaičius, kad vos užtenka supažindinti su mūsų byla pačius svarbiausius asmenis ir institucijas ar organizacijas.

Vasario 16 d. progomis Vliko Vykdomoji Taryba išleidžia vokiečių kalba atitinkamus lapelius, susidedančius iš kelių puslapių, kuriuos išsiuntinėja didesnei spaudai bei jos organizacijoms ir dalinama minėjimuose. Bet ir čia dėl lėšų trūkumo tenka labai varžytis.

Vokiečių kalba Vliko V. Taryba buvo atspausdinusi Eltos specialų leidinį Litauen. Savo turiniu šis leidinukas svetimųjų informavimui apie Lietuvą labai tiko, nes jame kondensuotai skaitytojui paduodama žinių apie viską. Bet dėl lėšų stokos ir jo buvo atspausta permažai.

Savo metu ta pati Vliko Vykd. Taryba buvo išleidusi "Memorandum, Appeal to the United Nations on genocide", E. Turausko "Le sort des etats baltes" ir kt. Bet jau nebeturi. Gi šiuo metu reikėtų svetimuosius informuoti apie Lietuvą dar daugiau, nei iki šiol buvo daroma. Jei mes neaprūpinsime jų savo spauda, jie naudosis vien okupanto propagandine, kuri daug kur brukte brukama ir kuri, kaip žinom, pirmoje vietoje teikia melagingas žinias apie mus ir apie patį komunizmą. Vlikas ir jo Vykd. Taryba neturi tiek lėšų, kad be kitų pagalbos galėtų tai padaryti. Neatrodo, kad atskirai pajėgtų ir kas nors kitas. Šitam reikalui turėtų mobilizuotis visi politiniai, kultūriniai ir visuomeniniai junginiai bei pavieniai asmenys, visi, kuriems rūpi Lietuvos laisvės reikalas.

Manyčiau, kad visiems bendrai būtų galima išleisti apie Lietuvą leidinį, tinkantį svetimųjų informacijai. Pats leidinys, sakyčiau, turėtų būti kišeninio formato, kiek galima geresniame popieriuje, su splavotu viršeliu, kurį puoštų charakteringas lietuviškas vaizdas. Kiek teko stebėti praėjusiais metais Miunchene ir Bonnoje egzilinės spaudos parodų lankytojus, tai jie daugiausiai apsistodavo prie knygų, kurių gražūs viršeliai, ir prie iliustruotų žurnalų bei kitų leidinių, kaip pav. Lietuvių Dienos, Lietuviai Argentinoje, Laiškai Lietuviams, Eglutė, Ateitis ir kt.

Tokio leidinio turinys ir iliustracijos ypatingai turėtų būti parinkta ir suredaguota. Pagrindinės medžiagos, jei neįmanoma visai naujos būtų galima rasti ankstesniuose leidiniuose, kaip E. J. Harrison'o Lithuania's Fight for Freedom, eilė Vliko Tarybos leidinių, o ypač Litaauen, L. Valiuko Lithuania — Land of Heroes (Liet. Dienų leidinys), 1946 m. Augsburge išleista Lietuva ir kt.

Leisti reikėtų visų tų kraštų kalbomis, kuriuose manoma platinti, ir kiek galima didesnį kiekį.

J. Kairys

Red. pastaba. Labai gera knyga apie Lietuvos kultūrą, kalbą, meną ir kt. yra prof. V. Jungferio parašyta "Litauen — Antlitz eines Volkes". išleista Lietuvoje, o vėliau Vokietijoje Patrios leidyklos pakartota. Lithuanian Information Service savo laiku yra išleidęs informacinį leidinį "Living in Freedom", kurio autorių tarpe yra A. Maceina, Z. Ivinskis, J. Girnius, J. Grinius, M. Krupavičius ir kt.

"SŪNELIAI, MANO SŪNELIAI..."

Motinos, turinčios šešis sūnus kolūkiuose, skundas

Pas kitą sūnų...

Laiškas Gudaičiui

Aleksui — Šakių rajonas, "Bolševiko" kolūkis, Misiūnų kaimas
Kaziui — Šakių rajonas, "Bolševiko" kolūkis, Meškeliūnų kaimas
Pranui — Kauno rajonas, Rokai
Juozui — Kauno rajonas, Ežerėlis
Antanui — Šakiai, Tarybų gt. Nr. 64
Viktorui – Kauno rajonas, Rokai

Sveikinu Jus visus, linkiu didžiausio pasisekimo ir kuo geriausios sveikatos. Nuoširdžiausius sveikinimus siunčiu taip pat martelėms ir vaikučiams. Kad tik jie augtų sveiki ir linksmi, kad suteiktų daug daug džiaugsmo savo tėveliams.

Mano sveikata jau visai sušlubavo. Akys nusilpo, kojos sutino. Jau nebegaliu nė siūlo į adatą įverti, o į namus prieš kalniuką vos pajėgiu užkopti. Malkas, kurias anąmet atvežė Kaziukas, jau pernai žiemą pabaigiau, todėl dabar trobelėje šalta kaip lauke. Jei būčiau stipresnė, prisikapočiau žabų ir parsineščiau. Tik kad sveikatos nebėra. Apsirengti irgi neturiu kuo, nežinau, kaip reikės išgyventi per žiemą. Visa laimė, kad turiu gailestingą kaimynę, tai pas ją ateinu pasišildyti, gaunu šilto viralo pasrėbti. Tik bijau perdaug jai įkyrėti.

Sūneliai, mano sūneliai! Pasiilgau Jūsų be galo. Taip norėčiau Jus visus pamatyti, kaip kitados pamyluoti, meilų žodelį išgirsti. Kazelis ir Aleksiukas tai retkarčiais dar užsuka, o Tavęs, Antanėli, ir Tavęs, Juozuk, jau kelinti metai nemačiau. Man labai rūpi, kaip Jums sekasi, kaip gyvenate, kodėl niekados net laiškelio neatsiunčiate, kodėl neatvažiuojate? Kai apie mus buvo parašę į laikraštį, Tau, Antanėli, pasiunčiau laišką. Kaimynė surašė. Laukiau labai atsakymo, bet taip ir nesulaukiau. Vis maniau, gal pats kada nors atvažiuosi, bet Tu neatvažiavai. Tik pinigų per krautuvininką atsiuntei. Labai ačiū už juos. Buvo toks žmogus atėjęs. Klausinėjo apie viską. Sako, jis labai jus barė! Aš būčiau labai bloga motina, jeigu peikčiau ir gėdinčiau savo vaikelius. Taigi, labai prašau, atleiskite, sūneliai, kad taip atsitiko, nepykite. Mano dienos tikriausiai jau suskaitytos, ir norėčiau kad mes išsiskirtume gražiuoju.

Neseniai pas mane buvo atvažiavęs Viktorėlis. Jis net nusigando, pamatęs, kaip aš atrodau, kaip gyvenu. Kvietė netgi važiuoti; sunku palikti tas apylinkes, kuriose prabėgo visas gyvenimas, kur palaidotas Jūsų tėvelis. Prašiau Viktorėlį geriau duoti kokį rubliuką, bet jis, tur būt neturėjo. Ir išvažiavo, neilgai pasisvečiavęs. Man vienai dabar be galo sunku, bet persikelti pas Tave, Viktorėli, nesiryžtu, man vis atrodo, kad Jums kliudysiu. Pati žinau, kad tokia, kaip dabar aš, niekam nereikalinga, nenoriu painiotis Jums po kojų. Geriau jau man, vaikeliai, sumeskite po kokį rubliuką, šiltesnį drabužėlį parūpinkite ir bent truputėlį malkų. Vis kaip nors tą žiemą išvargsiu. Žinau, kad Jums ir savų rūpesčių per akis: vaikučiai mokslus eina, reikia ir knygų ir geresnių drabužėlių nupirkti. O jūsų, sūneliai, nepajėgėme mudu su tėveliu į mokyklas leisti. Patys prisimenate, kokie tada buvo laikai ir kas laukė kumečių vaikų. Ačiū dievui, bent dabar visi neblogai gyvenate, gražiai auginate vaikučius, ir nereikia Jums taip vargti, kaip man.

Dar kartą linkiu Jums kuo geriausios kloties. Ir prašau atleisti, jeigu kuo nors prasikaltau, jeigu užgavau.

Jūsų motina

Marija Gudaitienė

Šakių rajonas, Ilguvos apylinkė. "Bolševiko" kolūkis.

Red pastaba. Tai yra ne fikcija, bet "juokas pro ašaras". Tekstas ir foto paimta iš bolševikinės spaudos. Tai rodo skaudžią subolševikėjusių vaikų ir tėvų santykių moralę ir seno žmogaus tikrovę bolševikiniame rojuje.

Argentinos, Brazilijos ir Urugvajaus lietuviškasis jaunimas sausio 15 — 30 dienoms turėjo pirmą stovyklą Argentinoje, Krodubos kalnuose.

Stovyklą suorganizavo studentai ateitininkai; dalyvavo per 30 jaunuolių. Stovyklautojai turėjo gerai parengta programą, šalia paskaitų, diskusijų, vėliavos pakėlimo-nuleidimo ceremonijų, buvo pramogų, išleistas laikraštėlis "Calamuchitos Spygliai".

Nuotraukoje jaunimas ir vadovai. Vidury iš kairės: kun. J. Giedrys, kun. A. Steigvila, mokyt. O. Kairelienė, stud. Ernestas Parselis. Prie stovyklos pravedimo dar prisidėjo argentinietė Audra Deveikytė ir Paulius Debesis su Kristina Klimaite iš Montevideo, Rima Steponaitytė iš San Paulo.

Lithuanian youth summer camp in Argentina.

Montrealio Liet. Akad. Sambūrio Vinco Krėvės Literatūros premijos įteikimo vakaro dalyviai. Iš k. jury kom. sekr. dr. H. Nagys, solistė G. Čapkauskienė, premijos laimėtojas A. Mackus, šokėja B. Vaitkūnaitė, rašyt. J. Jankus ir Montrealio L. A. S. ir Jury kom. pirm. Alf. B. Pusarauskas. Foto L. Stankevičius

Adv. K. Šidlauskas kandidatuoja į Illinois Valstybės kongresmanus.

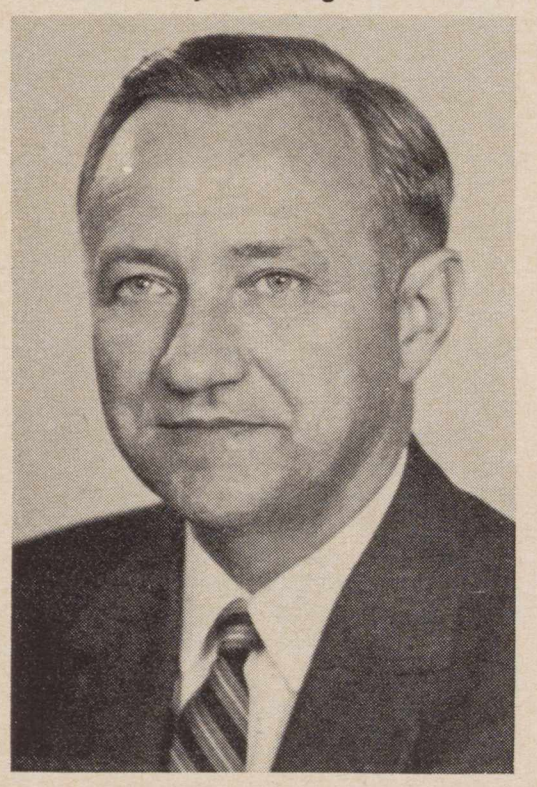

Kongresmano postas yra iš Chicagos 27-tos Apygardos, į kurią įeina tirštai lietuvių apgyventa Marquette Parko apylinkė.

Dr. K. Šidlauskas yra plačiai žinomas liet. visuomenininkas, L. Kr. Demokratų sąjungos pirmininkas, Vliko narys, priklauso lietuvių ir amerikiečių teisininkų draugijoms. Energingas kovotojas už lietuvybės išlaikymą išeivijoje, aktyvus Lietuvos laisvės kovos dalyvis, turįs savo tvirtus principus, bet tolerantas.

Baigęs Lietuvos u-te teisės mokslus, doktoratą įsigijo Miuncheno u-te, o teisių magistro laipsnį Harvardo universitete JAV-se.

Verčiasi advokato praktika (

Dr. K. Šidlauskas vertas visų lietuvių paramos rinkimų dieną š. m. balandžio 14 d. (A. V.)

Dr. K. Šidlauskas is a candidate from the 27th District for Congressman of Illinois.

Dalyviai koncerto, surengto Melbourne lapkr. 17 surinkti lėšoms jaunimui sporto aikštelę įrengti. Iš k. sėdi: B. Tamošiūnienė, H. Statkuvienė. A. Mieldažienė, B. Bertašiūtė, R. Švambarytė. A. Petraitienė, M. Miliauskienė, stud. R. Šeštokaitė, D. Statkutė. Stovi: kun. P. Dauknys, P. Morkūnas, J Juška,H. Paškevičius, P. Vaičaitis, Nėra P. Rūtenio. Foto N. Butkūno

MELBOURNO JAUNIMO KONCERTAS

LIETUVIŠKOS SPAUDOS PARODA BONNOJE

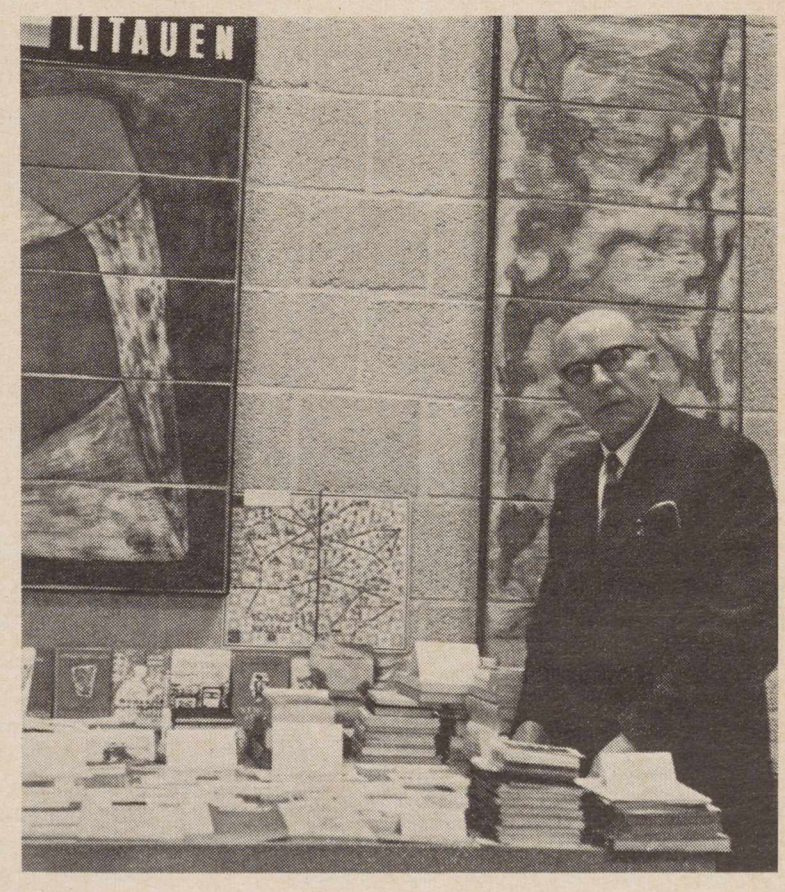

Dalis eksponatų lietuvių spaudos skyriaus Laisvos Spaudos parodoje Bonnoje lapkr. 15–19 d.d. Prie stalo skyriaus organizatorius J. Kairys, Eltos atstovas.

Lithuanian publications in Free Press Exhibition in Bonn, West Germany, November 15–19, 1963.

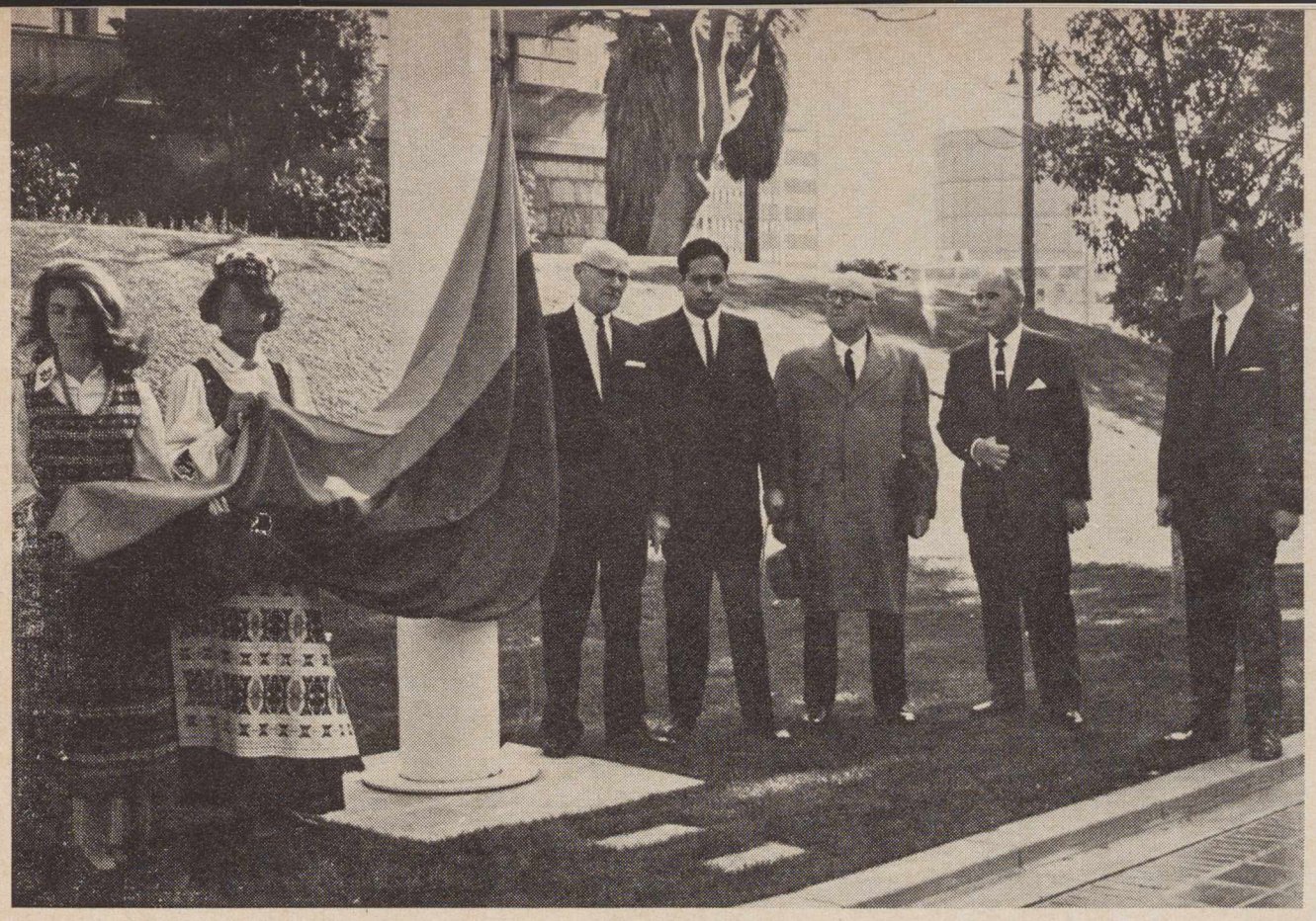

JAV-bių vėliava ir Lietuvos trispalvė prie Miesto Rotušės.

Viršuj kairėj: Vėliavos pakėlimo prie miesto Rotušės dalyviai. Prie vėliavos kons. J. Bielskis, K. Liaudanskas. dešinėj—J. Motiejūnas. Kairėj — Stančikaitė ir Motiejūnaitė.

Kairėje: Vasario 16 minėjimo dalyviai šv. Kazimiero par. salėje.

Three pictures from February 16th commemoration in Los Angeles Lithuanian Community.

Foto nuotraukos L. Kančausko

VAIZDAI IŠ LIETUVOS NEPRIKLAUSOMYBĖS ŠVENTĖS MINĖJIMO LOS ANGELES

VEIDAI IR VAIZDAI

Architektas Albertas Kerelis "bėga" į Chicagos 13 Wardo komiteto narius (Ward Commiteeman).

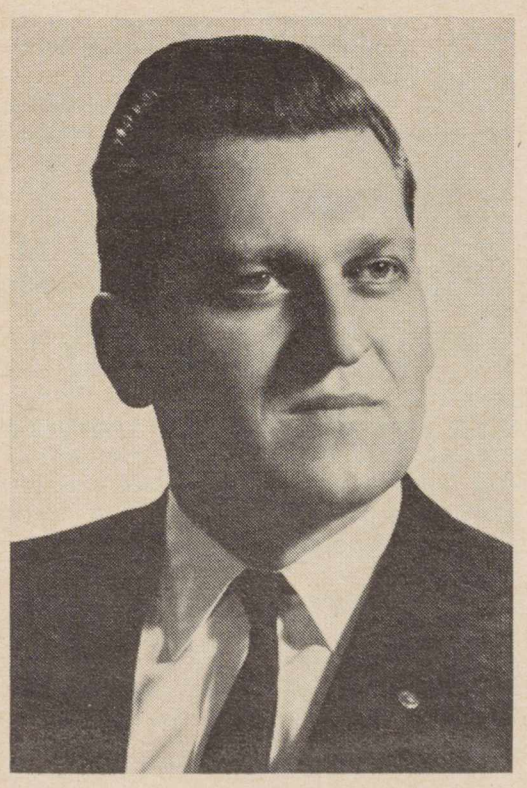

Į šį Ward'ą, kurio nariu kandidatuoja Kerelis, įeina ir garsioji Chicagos lietuvių kolonija Marquette Parkas.

Arch. Albertas Kerelis, g. 1928 m. Joniškėly, baigė architektūrą Illinois universitete ir verčiasi privačia praktiką ir sėmingai vadovauja "Kerelis and Associates" firmai. Jis yra Amerikos karo veteranas, Korėjos karo dalyvis, priklauso Don Varno Amerikos Legionui, Lietuvių Demokratų Lygai, dirba Lietuvių Skautų ir kt. organizacijose. žinomas kaip energingas, darbštus, sumanus lietuvis.

Pirminiuose rinkimuose balandžio 14 d. lietuviai galėtų jį labai paremti. (A. V.)

Architect A. Kerelis is running for Ward Committee-man from the 13th Ward Chicago, Illinois.

L. M. A. ir L. M. A. New Yorko klubo narės mini Birutės Novickienės 65 metų sukaktį.

Lith. Women Club members celebrates 65th birth day of Mrs. Birutė Novickas, New York, N. Y.

ŽMONĖS, DATOS IR DARBAI

LIETUVIŲ DIENOS
Vasaris 1964

LD ŽURNALO ADMINISTRACIJA **širdingai dėkoja visiems, nedelsiantiems atnaujinti prenumeratą ir atsiųsti mokestį už 1964 metus. Atsiuntę prenum. mokesčio po $10 įrašyti į Garbės prenumeratorius:**

J. Girevičius, St. Catherine, Ont., Canada.

3 METAMS UŽSIPRENUMERAVO

J. Baškauskas iš Brockton, Mass.

LD PALAIKYMUI AUKOJO

J. Bachunas, Tabor Farm, Sodus, — 50.00, B. Jonušas, Omaha, —5.00, Kun. M. Kirkilas, Chicago — 2.00, J. Balčiūnas, Strasburg — 2.00, K. Virbickas, Phila. — 1.00.

ALT LOS ANGELES SKYRIUS

Vasario 16 minėjimo proga surinko aukų 737 dolerius. Atskaičius išlaidas, ALT centrui pasiųsta 555 dol. ir 3 centai.

— Vasario 29, 7 val. vakaro, Lietuvių Namuose 4421 Santa Monica Blvd.. įvyksta Los Angeles **žurnalistų susirinkimas.** Be einamųjų reikalų, programoje 3 referatai: A. Gustaičio "Dar viena mintis Lietuvos vadavimo reikalu — Taikos Lituanica; A. Mirono "Spaudos technika ir meniškumas"; J. Tininio — "Anglicizmų plitimas lietuvių kalboje". Los Angeles skyriaus žurnalistų pirm. yra S. J. Paltus.

— Kovo 7 d. **Dailiųjų Menų Klubas** rengia M. Biržiškos, Fausto Kiršos ir Kl. Jurgelionio prisiminimo vakarą. Apie minimus mirusuosius kalbės B. Raila, J. Švaistas ir Bern. Brazdžionis. Minėjimas įvyks Lietuvių Namuose, Santa Monica Blvd., 7 val. vakaro. D. M. Klubo pirmininku šiuo metu yra Juozas Tininis. Visuomenė kviečiama gausiai dalyvauti. Įėjimas laisvas, nebus renkamos jokios aukos.

— **D. Mackialienė** režisuoja Vyt. Alanto dramą "Kyla vėtra ūkanose". kurios vaidinimas įvyks Los Angeles Šv. Kazimiero par. salėje bal. Stato Los Angeles Dramos Sambūris.

—**Donelaičio 250 metų minėjimas** ir **LRD Literatūros premijos iškilmės įvyksta** balandžio 5 d., per Atvelykį, 12 val. 30 min. dieną Los Angeles Šv. Kazimiero par. salėje.

Programoje bus supažindinama su Donelaičio asmeniu, jo kūryba ir deklamuojami "Metų" vertimai septyniomis kalbomis.

Premijos įteikimo dalyje bus paskelbti ir pagerbti šių metų premiją sudėję (po $100) asmenys. Laureatas tars savo žodį. Bus skaitoma iš jo kūrybos.

Rengia Lietuvių Rašytojų Draugijos valdyba, kuri antri metai yra Los Angeles lietuvių kolonijoje.

Visuomenė kviečiama atsilankyti ir paremti Liet. Rašytojų Draugijos veiklą.

LIETUVIŲ FONDAS

LITHUANIAN FOUNDATION

7243 South Albany Ave., Chicago 29, Ill.
Tel. HE 4-4076

L. Fondas jau peržengė 120 tūkstančių dolerių sumą ir dar turi apie 50 tūkstančių pasižadėjimų.

Paskutinėmis dienomis L. Fondas skelbia didelį laimėjimą: **lietuvis finansininkas** (kurio pavardė bus paskelbta vėliau), **savo noru atsiuntė Lietuvių Fondui 10 tūkstančių dolerių įnašą,** tuo tapdamas pirmu LF didžiųjų aukotojų pradininku. Jis pats asmeniškai, ir visi LF organizatoriai tikisi, kad tuo bus pradėtas turtingųjų lietuvių stambesnių aukų siuntimas.

Lietuviai turto turi, tik nežino kur jo dėti ir nepasirūpina laiku jo paskirti lietuviškiesiems reikalams. Dešimtys tūkstančių palieka be paskirties. L. Fondo organizatorių uždavinys prieiti prie tų lietuvių širdžių, kol jie dar gyvi.

Bet L. Fondas laukia kad ir nedidelės aukos (šimtinės ar tūkstantinės) iš kiekvieno lietuvio, kam brangi lietuvybė ir jos išlaikymas.

Los Angelėse L. Fondo įgaliotiniu yra Stasys J. Paltus.

LIETUVIŲ KALBA AMERIKOS UNIVERSITETUOSE

Nuo 1963 metų rudens UCLA (University of California, Los Angeles) universitete Slavų Kalbų Departmento globoje yra dėstoma lietuvių kalba.

Lietuvių kalbos kursą dėsto Dr. Marija Gimbutienė, į UCLA atvykusi iš Harvard universiteto. Praėjusį semestrą buvo dėstomas pirmasis kursas 125A (Elementary Lithuanian); ateinantį 1964 metų pavasario semestrą bus dėstomas antrasis kursas 125B (Intermediate Lithuanian). Yra numatoma, kad sekančiais metais bus du semestrai toliau paženguisiems studentams.

Kurso pavadinimas: Slavic Languages 125B — Lithuanian; 3 units.

Smulkesnių informacijų galima gauti paskambinus į UCLA dr. M. Gimbutienei (478-9711, ext. 2951) arba dr. A. Avižieniui (478-9711, ext. 7103; namų telefonas 477-3806). Dr. M. Gimbutienės adresas yra: Dr. M. Gimbutas, Dept. of Slavic Languages, University of California, Los Angeles, Calif. 90024.

— Yale universitete, New Haven, Conn., Indo-Europiečių kalbų kurse prof. Warren C. Cowgill įtraukė ir **lietuvių kalbą.** Nuo kitų metų lietuvių kalbos kursas bus praplėstas.

— Amerikos Lietuvių Romos Katalikų Federacija š. m. kovo 7 d. — 15 d. rengia lietuvių dailininkų religinio meno parodą, kuri įvyks Šv. Kryžiaus Parapijos Meno Galerijoj, 4557 So. Wood St., Chicagoje.

BOSTONO RADIJO LIETUVIŠKŲ

programų 30 metų sukakties proga rengiamas metinis Talentų popietis ir gražuolės "Mis Lithuania of New England" balius bal. 26 d., sekmadienį, So. Bostono Lietuvių Piliečių Draugijos svetainėj 3 val. p.p.

Norintieji dalyvauti prašomi užsiregistruoti atsiųsdami vardą, pavardę ir adresą V. Minkienei, 502 E. Broadway, So. Boston.

IŠ SKAITYTOJŲ LAIŠKŲ

Susirūpinęs lietuvybės tvirtovėmis

"Prisiunčiu $6 už 1964 m. Lietuvių Dienų" prenumeratą.

Lietuvių Dienų žurnale yra daug vertingų aprašymų iš lietuvių gyvenimo ir veiklos išeivijoje. 1962 m. gegužės mėn. ir 1963 m. lapkričio mėn. buvo labai vertingi ir brangūs aprašymai su nuotraukomis apie Vasario 16 gimnaziją ir apie Lietuvių Enciklopediją. Tokie aprašymai gali pašalinti abejones ir svyravimus, ar remti Vasario 16 gimnaziją, ar prenumeruoti Lietuvių Enciklopediją, bet dar gali padauginti rėmėjų ir prenumeratorių skaičių. Vasario 16 lietuvių gimnazija ir Liet. Enciklopedija yra didelės lietuvybės išlaikymo ir savo tautos išgarsinimo tvirtovės. Pasaulio Lietuvių Bendruomenė turėtų paremti Vasario 16 gimn. rūmų užbaigimą, o Liet. Enciklopedijos leidėją apdovanoti pinigine premija.

Mykolas Januška
Winnipeg, Canada.

Iš kelių tūkstančių vienas...

"...siunčiu $7.00 čekį už Lietuvių Dienų prenumeratą per 1963 metus.

Kai tik pinigai bus jau išnaudoti, maloniai prašau Lietuvių Dienų man siuntinėjimą sustabdyti, kadangi gyvendami šiame turtingame krašte neturime nei pinigų, kuo mokėti, nei laiko, jų skaityti."

(Parašas)
1964.2.24. Rochester, N. Y.

Lituanitsikos Instituto suvažiavimas šaukiamas Washingtone gegužės 2 ir 3 dienomis. Bus skaitomi referatai ir svarstomi instituto organizaciniai klausimai. Numatomos temos: dr. A. Salio Mikalojaus Daukšos biografijos bruožai, dr. J. Gimbuto Mažosios Lietuvos antkapiniai paminklai, dr. J. Jakšto Pašuto darbai Lietuvos istorijos srityje.

Apie Institutą ir jo veiklą ateityje LD stengsis duoti reportažą.

VLIK'o VEIKLAI REMTI AUKOS

siunčiamos per Tautos Fondą, kurio įgaliotiniu Los Angeles kolonijoj yra Juozas Andrius.

P. V. RAULINAITIS

Real Estate-Insurance-Tax Returns

Notaro darbai; namų ir automobilių apdraudos; mokesčių apskaičiavimas; tarpininkavimas namus perkant ir parduodant; dokumentų vertimas.

NO 2-5433, Los Angeles 27, Calif.

Res.: 1972 N. Commonwealth Ave.

HELEN'S

HOUSE OF BEAUTY

HELEN MOCKUS-MOTUŠIS
5265 Fountain Ave.

HOLLYWOOD California
New Telephone: NOrmandy 5-3351

IN MEMORIAM

Pernai metų pabaiga ir šių metų pradžia lietuviams išeivijoje buvo labai nuostolinga — iš gyvųjų tarpo išsiskyrė visa eilė asmenų, lietuvių kultūros kūrėjų. Be praėjusiame LD nr. plačiau prisiminto poeto Fausto Kiršos ir užsiminto Kl. Jurgelionio, gruodžio 25 mirė kompozitorius K. V. Banaitis, sausio 27 Chicagoje užgeso paskutinysis iš Biržiškų — Viktoras, o vasario 10 — New Yorke staiga mirė Stasys Leskaitis-Ivosiškis.

Komp. K. V. Banaitis muziką studijavęs Prahoje ir Leipcige, iš užsienio parsivežė žymų veikalą "Sutemų giesmės ir vizijos", vieną originaliausių naujosios liet. muzikos kūrinių rinkinį. Banaitis kūrė muziką balsams, solo ir chorui, ir instrumentams. Tik vėlesniais laikais jo harmonizuotos liaudies dainos imtos dainininkų repertuaruosna ir atskleidė savo nuostabųjį grožį. J. Kardelio žodžiais, Banaičio muzika perdėm grįsta lietuvių liaudies kūrybos pagrindu, tačiau erudito kompozitoriaus panaudota naujovišku būdu. Jo didelis veikalas — opera "Jūratė ir Kastytis", kurį rengėsi pastatyti Chicagos Lietuvių Opera, liko rankraštyje.

Prof. Viktoras Biržiška, būdamas griežtųjų mokslų (matematikos) atstovas, nemažai reiškėsi spaudoje visuomeniniais ir moksliniais klausimais. Pasitraukęs nuo antrosios bolševikų okupacijos, gyveno V. Vokietijoje, vertėsi pamokomis, dėstė matematiką, o nuo 1950 metų atvyko į JAV ir laikėsi Chicagoje, kur aktyviai dalyvavo liet. visuomeniniam gyvenime, vasaromis aplankydamas brolį Mykolą Los Angeles mieste.

Stasys Leskaitis, pasirašęs Ivosiškio slapyvardžiu 1937 m. išleido romaną "Spūdai", kuris teikė daug literatūrinių vilčių. Vėliau St. L. dirbo L. Raud. Kryžiuje, redagavo Vairą, buvo Eltos korespondentas Varšuvoje, dirbo "L. Aido" redakcijoj. Vokiečių okupacijos metais redagavo "Kūrybą" ir periodikoje išspausdino naują romaną, kuris atskirai nespėjo pasirodyti. Atvykęs į JAV gyveno Brooklyne. Buvo vedęs V. Jonuškaitę-Zaunienę.

— Los Angeles kolonijos lietuvius sukrėtė jų nario **Vytauto Tamulaičio** tragiška mirtis. Vasario 3 d. jis buvo pravažiuojančio automobilio sunkiai sužalotas ir mirė vasario 13 d. turėdamas 46 metus. Liko žmona ir mokyklinio amžiaus duktė Daiva ir sūnus Gytis. Velionis buvo tylus, ramus žmogus, ėjęs šeštadienio lit. mokyklos vedėjo pareigas, ten mokęs, reiškėsi skautų veikloje — buvo Skautų Aido vienas iš redaktorių.

Šeimoms ir giminėms reiškiame užuojautą. LD

ANTANAS F. SKIRIUS

REAL ESTATE — TAX SERVICE
INSURANCE

Kreipkitės telefonu NO 4-2919

arba įstaigoje
4366 Sunset Blvd., Hollywood 29. Calif.

LIETUVIŲ
DIENOS
LITHUANIAN DAYS
FEBRUARY / VASARIS 1964

Prodigal Son, by Vytautas Kasiulis.

Sūnus palaidūnas, Vytauto Kasiulio paveikslas

Lithuania Will Never Become Russian

February Sixteenth is our determination towards unity and the declaration of the Lithuanians Nation's will. That must unite and inspire us. The aims of Soviet Russia are known and dangerous. We must give them a retort. The Soviets not only seek to communize, but also to russify and to liquidate Lithuanians among the Russian masses. They lead a fight not only against religion, but also against nationalism, culture, economy. They seek to slowly abolish the Lithuanian language from our lives and to conceal everything that reminds of Lithuania's greatness, past, history, and individualism. Lithuanians are forced to leave their homes to go to Russia, and Russians are brought to Lithuania on different pretexts.

With its great systematic and cunning propaganda, Soviet Russia pacifies the conscience of the world, covering her crimes with beautiful slogans or by accusing someone else of those crimes. She pacifies the watchfullness of Lithuanians, too. By sending one or two priests to Rome, one or two Lithuanians to his family in the West; admitting one or two tourists to Lithuania — with such propaganda the Soviets win laurels of "humanitarianism", "tolerance", "extenuation". Actually they only make fools of the westerners and us. Still 100.000 Lithuanians have not been returned home from Russia's tundras; thousands of Lithuanians in the free world cannot have contact with their families in the way they are accustomed in the West. Lithuanians cannot make use of liberties they had during independence years. They have to bear the yoke of Soviet slavery in silence, which many of free world want to forget completely.

Lithuanian partisans have shown their nations traditions in battle in 1944-52. They fought for the reestablishment of independent Lithuania, not sparing their forces or their lives. Their oath — to spare nothing in winning the fateful struggle — is a testament for us and the future generations of Lithuanian patriots.

Today we remember all those who fell for Lithuania, or are suffering for her. We give our profound respect to them, bowing our heads.

Let not rememberance, respect, consciousness that we are the children of the Lithuanian nation, which had entered into Europe's his- n the 13th century, remain only remem- -ence. Let it unite us all for common work toward Lithuania's freedom and independence. o achieve this we will need much toil, sweat, hardships, and sacrifices.

But "let us uphold our march for our Mother Nation, for the Lithuanian Nation", as the Temporary Lithuanian Government on Dec. 29th, 1918, urged the Lithuanians in its proclamation, so that we could repeat the dying words of Kostas Kalinauskas, one of the uprisors of 1863 against Russia:

"However Lithuania might be terrorized — still she will never become Russian..."

DR. A. S. BAČKIS

THE REFUGEES

A short story by **Jurgis Jankus**

In those days it was very difficult to find shelter for the night; every house was crammed with the retreating army and with refugees. When at last Ragnys reached the barn where he was going to spend the night, the sun was already setting.

The broad plains of Meklenburg were closed in by grey-blue skies and brightened here and there with the rays of the setting sun. The fields were quite empty. There was not a ploughman to be seen turning straight, steaming furrows of earth; there were no women following the potato - planting machines, although it was the very time for planting. Silence hung in the sky. It might have been a peaceful Sunday afternoon in early spring, were it not for the soldiers and the refugees filling the roadway, and the dark smoke smouldering in the distance, and again the strange blue-black pillars that shot up from time to time and quickly grew enormous mushroom heads.

Scarcely had Ragnys found some fresh straw in the barn, when Jovaras, a stalwart farmer with a yellow moustache approached him. To protect himself from the evening damp he had thrown a dusty dark-grey coat of homespun cloth on his shoulders.

"Come and slaughter my cow," he said.

And when Ragnys raised his eyes in surprise, he added quickly,

"Oh, you'll get something for it. Take all the lard if you like."

Jovaras had come all the way from Lithuania to Meklenburg with his own wagon and his own team of horses. His cow had followed him patiently for a thousand kilometres and more, but now she refused to finish the journey. A once beautiful Fresean, she stood with lowered head at the end of the waggon; blood was tricking from her sore hind feet.

"It was her blisters," he excould have done atleast twenty kilometres more today," he added, for he had noticed that Ragnys was looking attentively at the hollow flanks of the cow and at the stain of blood which marked the greyish stones of the yard.

"It was herr blisters," he explained. "I am sorry for the animal, but we can't let her trail behind us any longer. Through her — God forbid — we might land ourselves into the very claws of the Bolsheviks."

"And there'll be more than ten kilograms of lard," put in his wife, a small woman with squint eyes. "You see, I fed her well all through the winter. Why, I used to haul the potato-peelings and the cabbage leaves myself from the camp kitchen. She has lost next to nothing in the last three days on the road. Only she hasn't eaten today and that's why she looks so poorly." Jovarienė fondled the cow's neck; then she bent down and laid her face against its face.

"I couldn't kill her myself. I haven't the heart to do it," continued Jovaras.

"Of course, it would be quite different if we were at home. I always used to manage without the help of the butcher. But now that we've gone through all this together... She's only an animal, you might say, but tell you she's grown into my very heart! It would be like stiking your best friend or your own child. Oh, it's uncanny... Well, think it over. But there isn't very much time left. It's evening already. The meat will have to be sorted, and no doubt you will want to see to your lard."

"I reckon there might be even as much as fifteen kilograms...", said Jovarienė, as if to herself, while she stood stroking the cow. "She's such a fine small-boned cow and such a good milker. But what can we do in times like these?.. Besides why should we grudge fifteen kilograms of lard, when as it is we've left everything behind us?"

Ragnys said nothing. He turned around and walked into the barn with his eyes fixed firmly on the ground. There on a heap of straw sat his wife and his two daughters.

Earlier in the day his wife had succeeded in begging a bottle of skimmed milk from the dairy; the girls were drinking it and eating boiled potatoes. Ramutė, the younger was only seven years old and she sat there without her shoes or stockings, for her feet were indeed badly blistered. The elder girl, called Rytė, had celebrated her tenth birthday only a few days ago; she had sprained her left ankle, which was swollen and very painful.

"I shaln't be able to walk any further tomorrow," she complained.

"Come and have some milk, Father. It tastes ever so good," the younger said to him.

She poured out the rest of the milk from the bottle into her cup and gave it to her father.

He sat down on the straw, raised the cup to his lips, and put it down again.

"Hmm... very good. Now you drink it all up."

"Eat some of the potatoes with it, Papa. Don't worry about us, we've drunk most of the bottle as it is," said Ramutė pressing a potato into his hand.

Ragnys took the potato and began to peel it slowly; then he stretched out his hand and touched the sole of Ramutė's foot with his finger. She jumped and curled her leg underneath her.

"It hurts!", she cried and she wrinkled her forehead.

"I know, I know, but what can I do about it?", said her father and sighed.

He was silent for a minute and then he added:

"I am suffering too, only my heart aches more than my feet."

After a short silence he remarked:

"Jovaras is getting ready to slaughter his cow. She isn't fit to walk any further. Her feet are sore and blending.

"Now?", Ragnienė raised her head swiftly. "I must go and see. The Jovarai won't be able to take all the meat with them. They might let me have a kilogram or so. For three days the children have lived on nothing but putatoes and milk."

"Isn't there any sugar left?"

"The girls had the last of it the day before yesterday. Well, I'm going."

"Wait, they asked me to do it. He says he hasn't the heart for it... as if I had... He did say, though, that we could have all the lard."

"Why, is there going to be any?"

"Ten or fifteen kilograms, according to them."

"As much as that?"

"That's what they said."

"Then what are we waiting for? For someone else to do it?"

"I know, but I have a heart too. After all everybody wants to live, even animals."

"Have you no heart for your children then, or for yourself? How much longer can we stay alive without proper food? Is there nothing left for us, but to collapse one by one, and sit waiting helplessly for the worst to come?'

"I know. But at least we shall have a good supper tonight. Girls, leave some potatoes. I shal fry them tonight, and you won't know your own legs tomorrow. We can take some lard with us; it will last us for a day or two. And who knows. perhaps during the next few days we shall reach the Americans. We could even ask Jovaras to take the girls into his wagon in return for part of the lard. If he won't then perhaps someone else will. If the Jovarai would only give the little one a ride. I'm afraid she won't be able to walk at all tomorrow."

"But Mama, I don't think I'll be able to walk either. My foot is ever so sore,' said the elder girl guietly.

Ragnys did not reply. He sat and stroked his little daughter's leg gently, scarcely touching it. Then he folded a corner of her mother's shawl round her leg, stood up and still without saying a word crossed over to the door. There he stopped for a minute,raised his hand to his face, drew it over his eyes quickly, and walked out into the yard.

His wife and his daughters watched him. Neither his heavy footsteps nor the gesture of his hand escaped them. Ramutė suddenly fell on her face in the straw and began to cry.

"Does it hurt you very much then?", her mother bent over her and laid her fair, tousled head on her lap. "There, there, try to bear it for a little while. When I get some lard I will rub your feet with it, and they'll be as good as new tomorrow. You will be able to run alongside the road just like a roe. Jovaras may even let you ride in his wagon for a little while."

"It's only that I feel so sorry for my father," said the little girl through her tears and began to weep even louder.

— — — — — — —

When Ragnys closed the door of the barn behind him, he went straight to where Jovaras was and said to him:

"All right, give me an axe, or a heavy mallet."

He talked as if he were joking, yet there was an unnatural light in his eyes and his voice was hoarse and unsteady. He looked as if he were making ready to kill Jovaras himself, not the cow.

Jovaras rummaged for a moment in hiswagon and pulled a heavy axe and a large bread-knife. He gave the axe to Ragnys and tested the blade of the knife with his tumb.

"Much too blunt," he muttered to himself.

Aloud he said:

"Wait here, I'll go and see if the German has something to sharpen it with."

He went away. Ragnys leant against the wagon, placed the axe between his feet and turned to look at the cow.

She was tired and stood at the end of the wagon with her head down. She looked as if her one desire was to be allowed to stay where she was instead of being dragged ahead with a rope around her aching horns and forced to go further and her sore feet. The grass was already beginning to grow; soon the meadows would be lush with green. She would be able to eat her fill and chew the cud, waiting until someone came to ease her heavy udder.

Although Ragnys stood and looked before him with his eyes wide open, he saw neither the cow nor the uneven cobbles of the yard. He was conscious only of the weight of the axe pressing against his legs and of a certain numbness in his hands. He wondered whether he would be capable of raising the axe and striking the animal with it, so that she would lose her desire to feed on the rich grass. He felt as if shrouded in a heavy mist of sadness. He could no longer distinguish his own thoughts and desire from those of the cow.

"Here you are!'

A bright voice startled him from beyond the mist. It had a ring of harsh and unreflecting realism. Ragnys started on hearing it and raised his hand to his face, as if to shield himself from a blow. Then he smiled to himself, for it was Jovaras standing in front of him, holding a broad and gleaming butcher's knife.

"Look, sharp as a razor," he explained." Don't lets waste any more time!"

Ragnys picked up the axe and began to look around him vaguely for a suitable place. But Jovaras untied the cow and led her behind the stables on to an even patch of young grass.

The cow immediately lowered her head and began to graze, twisting her tongue around the tender shoots of grass. Jovaras seemed veed. He pulled at the rope and said:

"This is as good a place as any."

Ragnys ran his thumb over the butt-end of the axe and shuddered His knees buckled under him suddenly, as if someone had struck him a blow from behind.

"Now, why should you want to kill such a fine animal?", said he and blew his nose loudly. "Any German would buy her from you, even the one who lent you this knife."

"Of course he would. But what would I do with the useless paper money? I'm sure you have no lack of it either. But just try and buy yourself a meal at the village. Go to the same German, if you like. You won't get as much as a pound of bread."

"But what about the meat? It will go to waste all the same. Don't you see, the weather is getting warmer every day."

"No it won't... there's a small sack of salt in my wagon still. Well, get on with it!"

He jerked at the rope angrily so that the cow shook her head and did not attempt to touch the pale, young grass again.

Now she stood facing Ragnys with her head towards the ground. She was weary and utterly indifferent to what went on around her.

Ragnys clenched his teeth so violently that the muscles in his face stood out like taut ropes. Then he flashed the axe in the air and struck the cow heavily between the horns. The cow merely flinched, placed her forelegs wide apart, as if to take a firmer footing on the reawakening earth, and looked at Ragnys questioningly with her large white eyes.

Ragnys himself left the earth sway under his feet. He stole a rapid glance at Jovaras, but the latter's face was quite impassive. Suddenly he was seized by an overwhelming sense of compassion; he longed to end the plight of the animal, which seemed to him now immeasurably more wretched than his own or that of the other people. Te raised the axe high above his head and smote the cow again between the horns.

He saw very distinctly how the knees of her forelegs buckled and how she strained her neck, as if to smell his boots; and when she could not reach them, she laid her head helplessly on the ground, lowed and fell heavily on to her side.

"Here you are," said Jovaras and gave him the knife. Ragnys did not hear him. He was aware only of the intolerable weight of the axe in his trembling hand; he let it fall, turned round and walked away.

A pale yellow sun was disappearing behind the dark outline of the forest. The air, the meadows and the dull grey patches of soil were bathed in a transparent golden light. The warm air of the spring day still hung over the cobbled yard. But Ragnys did not pause or pay attention to anything.

On entering the barn, he stood at the door for some time motionless. His right hand hung down heavily, as if he could still feel the weight of the axe.

His younger daughter lay at her mother's side and was already asleep; but the elder had put her hands behind her head and lay gazing at the ridge of the barn where the beams of the setting sun danced about like tiny animals.

When he had stood still for a while, Ragnys crossed over to his elder girl and burried himself in the straw. He was overcome with shame. He did not want to look at his wife or his daughters. His hands seemed moist and sticky, and without thinking he began to wipe them on the straw.

After a little while Ragnienė got up and without saying a word went out through the door. When he saw that his wife was going, Ragnys wanted to call her and tell her not to fetch the lard; they would manage to stay alive without it during the next few days. But his wife had gone before he could summon simself to speak.

It was beginnin to grow dark. His elder daughter too was asleep. The barn became damp and unpleasant with the chill of the evening. It was going to be a cold night. Ragnys covered Rytė with his wife's coat. and put a layer of straw over her feet. Then he moved the little one next to himself and wrapped her in his own coat. But hard as he tried he could not go to sleep himself, although darkness had fallen long ago and there was not a sound anyhere.

After what seemed to him a very long time the door of the barn squeaked, there was a sound of careful footsteps, accompanied by a rustling of the straw. His wife had come back; Ragnys did not move or raise his head.

"Are you asleep?", she whispered.

"No," answered Ragnys quietly.

"There's not a morsel of fat, and they won't part with any meat. It wasn't agreed upon, they say. Besides Jovaras is angry with you for not finishing the job. I begged him to let me have at least a pound of meat, but he would not sell for money. It's gold that he is after."

Ragnys sat up all at once

"Gold did you say? I'll give him gold... the scoundred!", he muttered through his teeth. He jumped up from his bed and rushed towards the door.

When he had reached the middle of the barn, he felt his wife's arms around his neck. He struggled and tried to push her aside, but she did not slacken her hold on him.

"Try and be calm," she whispered. "Let them have it their own way."

Ragnys stood for a long time without moving; then he layed his arm on his wife's shoulders and pressed her to him firmly.

"I covered Rytė with your coat," he said after a silence. "Lie down beside her; I'll stay on this side. We shan't feel the cold so much then."

"But you haven't eaten yet. Have some potatoes at least. Or you won't go far yourself."

"Tomorrow. I'll have some tomorrow," he whispered. Then he let his wife go and returned to his own place.

The girls were sleeping peacefully, but from time to time Ramutė's hands shook, and her small thin body felt feverish to the touch.

His wife lay down, but she did not fall asleep. Ragnys knew from her uneven breathing that she was crying. He felt sorry for her, but there was nothing that he could do to help her. But in his heart he thanked her for keeping him away from Jovaras.

— — — — — — —

When Ragnys awoke, daylight was streaming in through the roof and through the ridges of the barn. He did not wake of himself; he was shaken from his sleep by a loud noise. He thought at first that someone had banged the door of the barn, but when he raised his head, he could not see anyone. His wife woke up too.

"What is it?" she asked in a frightened voice.

They could hear the noise of machine-gunfire, the running engines of the lorries and the creeking of the wagons. There were people talking in the yard.

"Get the girls ready, I'll go and see what's happening." Ragnys got up and ran out.

Jovaras' wagon stood in the middle of the yard; he had already harnessed his hores and was loading the bedding in haste. The shooting was on the other side of the field, where the grey forms of the bushes stood out in the early mist. Black clouds of smoke rose beyond them.

"Wrat's the hurry?", asked Ragnys, coming closer to Jovaras.

Jovaras raised his head, pointed in the direction of the bushes and said curtly:

"You can see for yourself, can't you?"

At that very moment they heard a sound like thunder in the distance. A shell streaked across the sky in a wide bow and exploded with a deafening roar on the other side of the village.

Ragnys went straight back into the barn. Rytė was already dressed, but his wife was still struggling with Ramutė's shoes. When at last she had finished, Ramutė stood up, took a few steps, stumbles and beban to cry.

"I can't walk a step," she moaned quietly.

"Try again. You'll break your feet in by and by. It's always hardest in the mornings," Ragnys tried to encourage the little girl and at the same time to comfort her.

Ramutė got up once more, clutched at her mother and fell on her knees again.

Ragnys stood and stared at his daughter's thin legs. They looked so fragile, as if they were going to break at any moment. He paused and considered for a while, bent under the weight of his rucksack. then he went back to Jovaras.

"Look here, do give my little girl a lift," he implored.

"Give her a lift indeed... there's no room in my wagon!", the farmer growled at him without raising his head.

"She won't take up much room. The poor little girl... she's only seven after all... Do you realize, she has walked more than a hundred kilometres during the last three days. Her feet are all swollen: she can't go any further."

Jovaras did not reply or raise his head. He busied himself about the wagon, straightening out the reins. His wife had already taken her place and was wrapping herself carefully in a shawl.

"The girl is as light as a feather..."

"Have we left anything behind?", said Jovaras, turning to his wife.

"No, I don't think so. But hurry up or it will be too late..."

"Have a heart, for pity's sake." Ragnys went on imploring them and his lips began to tremble.

Jovaras pretended not to hear him, took the reins in his hand and prepared to climb into the cart. Ragnys called to his wife in a hard voice:

"Bring the child over here. They can take her a few miles for those ten kilograms of lard."

As soon as Ragnys turned his back on them and strode to meet his daughter, Jovaras whipped his horses, the wheels screeched and the wagon jerked forward. The horses trotted across the yard, down the slope and into the street.

Ragnys took the girl in his arms, hurried to the gate and stopped. Already there were several wagons following Jovaras, but he turned his head to look at Ragnys. A German soldier from a lorry began to shout at him and threatened him with his fist. Jovaras turned away quickly, flourished his whip and set his horses at a gallop, although at that time the highway was hardly the place for racing.

Ragnys went back to his wife and began to reproach her:

"It's all your fault! You should have let me go last night. I'd have shown him..."

"You should be glad that I didn't", she interrupted him and fell silent. When she raised her eyes, she started; she scarcely recognized her husband any more. His face was white and hard like granite; he was capable of anything.

The shooting had not ceased and shells still exploded in the fields beyond the village. When her father put her down beside the fence, Ramutė crouched on the ground and curled her legs underneath her; she watched her father with large anxious eyes. Slowly and carefully he unfastened the straps of his rucksack. He let it drop to the ground like a useless object. Then he bent down, took out a few dry pieces of bread, a pair of children's stockings and a vest, and put them in his pockets. He kicked the rucksack towards the fence, lifted Ramutė up and set her on his shoulders. He turned to his wife and said:

"Let's go. We must try anything."

When they had gone a little way the girl asked him:

"Are you going to carry me like this all the way?"

"As long as it is necessary. Perhaps you will remember one day how your father carried you out of danger into freedom on his own shoulders..."

Rytė and his wife walked behind them. Rytė was limping. With each step her swollen leg ached more, and it seemed to Rytė that it was full of sharp knives.

The highway wound in front of them, like a poor man's endless toil. Behind them the artillery went on thundering, and machine-guns kept on firing short, hard volleys. In the distance they could see the fighter-plans swooping down on the crowded road... Columns of black smoke rose everywhere. Only the sun shone ceaselessly from the blue sky.

Ragnys had gone a little way ahead. He stopped and as he waited for his wife and Rytė, he looked at the smoke and at the sun above his head. When at last they caught up with him, he laid his hand on his wife's shoulder and said:

"All the same, thank you for holding me back last night. I've a clear conscience."

He pulled a few pieces of dried black bread out of his pocket, gave the women a piece each, took some hor himself and began to chew it.

"It tastes good," said and smiled.

His wife raised her eyes and she smiled back at him.

From the Lithuanian translated
by **Danguolė Sealey**

LITHUANIA Land of Heroes. Country, People, History, Language. Lithuania's Fight Against the Kremlin Rule. Soviet Genocidal Practices in Lithuania. Prepared and edited by Leonard Valiukas. Lithuanian Days Publishers, 4364 Sunset Blvd., Hollywood 29, Calif. 88 p. Part II — Illustrations, 96 p. Price: $4.75.

LITHUANIAN DAYS PUBLISHER

4364 Sunset Boulevard
Los Angeles 29, Calif

1. Povilas Lukšys, the first Lithuanian soldier to fall in the wars with the invading Bolsheviks. — Povilas Lukšys, pirmasis kareivis, kritęs Nepriklausomybės kovose.

2. The District of Raseiniai, cut off from Kaunas by the invading Bolshevik army, issued its own postage stamps on January, 1919. — Raseinių apskritis, būdama atskirta nuo Kauno įsiveržusio bolševikų, 1919 m. sausio mėn. išleido savo atskirus pašto ženklus.

3. Antanas Juozapavičius, the first Lithuanian officer killed at Alytus on February, 1919, in a skirmish with the Bolsheviks. — Antanas Juapavičius, pirmasis Lietuvos karininkas, kritęs kovoje su bolševikais.

LITHUANIAN HISTORY IN STAMPS

Part LXIV

By **Antanas Bernotas,** Waterbury, Conn.

The task of the new Lithuanian government was very difficult; empty-handed, it had to organize the defense of the country from the Bolsheviks. What little army there was consisted only of volunteers. Heeding the call of their country, the students and youth came forward as volunteers, but arms and material were in short supply. The volunteers gathered in Kaunas, Alytus, Panevėžys, Kėdainiai, Marijampolė and in other places still occupied by the German army.

The first military draft was ordered by the government on March 5, 1919. There were enough men, but arms and equipment were scarce.

Many of the army vonlunteers came dressed in civilian clothes or in remnants of uniforms saved during the war.

Some of the young men from the farms came riding their own horses. Certain insignia and arm bands with the national colors were used to identify this motley citizen army.

Attempts were made to obtain arms from the German army. As previously stated, the discipline of the German army at this time was low and in many instances the soldiers were insubordinate to their officers. In exchange for a few ostmarks or a slab of bacon, the Lithuanian volunteers were able to get rifles, machineguns, ammunition, grenades or other kind of equipment. The Lithuanian supply officers were also able to officially secure substantial quantities of arms and equipment from the German army. The Lithuanian army was short on food, too, because of the devastation of the farms in the war.

Meanwhile, the Russian-Bolshevik army occupied the territory of Vilnius and advanced deeper into Lithuania. Quickly approaching Alytus, they occupied Utena, Ukmergė, Zarasai, Rokiškis; they reached Kėdainiai, Panevėžys, Šiauliai and Telšiai. Soon half of the whole country was occupied.

The Lithuanian army, poorly armed and equipped, but full of courage and patriotism, confronted the Bolshevik forces. The first skirmish occured on the fields of the village of Taučiūnai near Kėdainiai on February 7-9, 1919. Here, on February 8, fell the the first Lithuanian soldier, Povilas Lukšys. The Bolsheviks were beaten and pushed back.

Another skirmish took place in defense of the city of Alytus, where, on February 13, the first Lithuanian officer, Antanas Juozapavičius, was killed on the Nemunas bridge. In several localities the Germans helped the Lithuanians by supporting them with their artillery fire.

Having won the first battles, the inspired Lithuanian army, started to push the Bolsheviks out of the country. The German army, defending positions in Latvia, repelled the Bolsheviks at Seda and Mažeikiai. Soon afterward the cities of Šiauliai, Radviliškis and Šeduva were liberated, and the Bolsheviks were pushed toward the north. In many places, especially at Joniškėlis, Biržai and Panevėžys, Lithuanian partisans fought in supporting of the army.

The Polish army forced a very dangerous breach in the Bolshevik lines at Warsaw and, pushing them in a wide front toward the east, entered the eastern territories of Lithuania. On April 19 they occupied city of Vilnius, and on April 26 the city of Gardinas. Thus the Vilnius territory had new occupants once more — this time the Poles.

During May of the same year Panevėžys and Ukmergė were liberated. In June followed Kamajai, Utena, and the front lines extended as far as the Nemunėlis river. On July 11, 1919, the German army finally quit Kaunas, leaving Lithuania to carry on the war alone.

At the end of August Lithuanian units liberated the city of Zarasai and reached the Dauguva river at Daugavpils, Latvia, where the Bolsheviks put up a stubborn resistance. Here the Lithuanian army received help from the Latvians, attacking the Bolsheviks from the left wing, and from the Poles, pushing along the right wing. At the end of 1919 the Lithuanian army, victorious over the Bolsheviks, withdrew to Lithuanian soil.

Then followed the peace talks between Russia and Lithuania, which were completed on July 12, 1920, with the signing of a peace treaty. The Soviet Union recognized the independence of Lithuania and forever renounced any and all rights to Lithuania. At the same time the frontiers between Lithuania and Soviet Union were defined and settled leaving to Lithuania wide expanses in the eastern section of the country, including the capital of Vilnius and the city of Gardinas. The Bolsheviks also promised repatriate all the refugees and to return the state archives and other properties removed to Russia during the war. Also, they agreed to pay war reparations in the sum of three million gold roubles,including 300,000 hectares of Russian timber.

(To be continued)

A Wilde Goose Chase

In the official newspaper, the 'Tiesa", published in Soviet occupied Lithuania (1963, Nov. 2, issue No. 258) a certain Jonas Kužinas describes how much the communist system "is concerned" about the young graduates. Here is a short personal history of one such graduates, of a naval training school. He writes:

My graduation heyday of unforeseen frustrations finally arrived after the most gruelling final month for the fosterlings of the school. I was tickled pink to hold a diploma in my hands! I shall venture to say that I am not a born-swashbuckler, but I do have pride, in my practical training as a ship's mechanic, having graduated from the naval school of city of Klaipėda. Before me stands waiting the gratifying, sparkling, happy-go-lucky of a promise for a wonderful vacation thrown in my lap to boot after or upon gratuation. I was happy to take advantage first of the proffered vacation before embarking on my job as a shop-mechanic. With job-procuring directions clutched in my hands, and these directions tell one how to land a job easily, I open the door of the office of the cadre section of the fishing fleet sea base. In this office I was given a certification which asks the chief of the third militia subpost, comrade V. Sivkov to register me. The chief looks my pass over and hands it back to me, saying that he won't register me under my present address...

I hasten to the office of the chief of the base, comrade V. Grebenienko. He sends me back to the fishing fleet cadre base where I came from originally. To return to the starting point of my wild goose chase is pointless, verily! Nonetheless I continue my "Odyssey" by going next to the juridical consultation office. Here they advise me to appeal to the board of administration of the Klaipėda fish industry. I explain to the seated comrade D. Miloserdov my failure to get work as a mechanic on a or a fishing vessel for which I had studied bluntly: "You should not have married. You knew beforehand that a wife would not have a place to live — you cannot have your wife with you on the fishing trawler. And, moreover, you are in a heck of a predicament the more so, by having a daughter... to complicate matters...

Once again I approach the office of the jurist. Far reaching consequences of my job-seeking efforts promted me to take my whole family along and make a bee-line to the offce of the chairman of the executive committee, comrade J. Babravičius. Standing in front of his desk both my wife and I complained that weeks have sailed by already and I have no job for the simple reason that I am not registered. The chairman had nothing encouraging — he told us to leave the office — please...

Disheartened, my wife and I took the elevator down to the first floor. Here on the ground-floor we stopped to see a deputy, comrade Grigoryev. His answers to our complaint increased our bitter frustrations the more so, because he spoke in stereotyped cliches as did the others whom I talked with.

Where will I go next? To the party committee? However, I must say that sincere thanks are due LKP city committee instructor comrade Krickis. H e listened to my hard-luck story and morally supported me.

After a long and circuitous "odyssey", of week after week of job-hunting, I again went to the chairman of the executive committee. Apparently, he had finally decided that I had had enough of a wild goose chase in seeking work for which I was trained. So comrade Babraviius makes a written request to the chief of the militia subpost 3 to register me for a job.

My wife and I have lived apart since our marriage. Anyhow, at least I am happy that I am registered for a job. The very purpose of my story is to tell you about my fruitless efforts in obtaining work for which I was trained. And I have attempted to show you, dear reader, how much concern the Klaipėda seaport officials have for young trainees with specialized training.

Translater from the Lithuanian
by P. W. Urban

LITHUANIA'S FIGHT FOR FREEDOM

By **E. J. Harrison,** Formerly British Vice-Consul in Kaunas and Vilnius.
Published by Lithuanian American Information Center, A Service of the Lithuanian American Council, Inc. Third Edition, 1948.
$1.00

Trumpai, bet išsamiai parašytas veikalas apie lietuvių kovas dėl laisvės istorijos bėgyje ir paskutiniaisiais, komunistų okupacijos, metais. Gera dovana kitataučiams kruvinojo birželio proga.

MALBOROUGH'S LITHUANIAN Self-TAUGHT

By M. Variakojytė-Inkienė

This system teaches you the essentials of a language (for travel and enjoyment) without the drudgery of prolonged study.
The Natural Method with English Phonetic Pronunciation. 1958. $1.25

Praktiškas vadovėlis ne tik norintiems išmokti lietuviškai, bet naudingas ir norintiems išmokti reikalingiausius posakius angliškai.

LITHUANIAN DAYS
4364 Sunset Blvd., Hollywood, Calif.

Aleksis Rannit, counselor on Russian and East European Studies at Yale University, visits his friends in Los Angeles. From left — I row: Bronys Raila, Lithuanian foremost columnist, A. Rannit; II row: J. Tininis, Lith. Days magazine Literature Editor, dr. Marija Gimbutas, Professor at UCLA, Bernardas Brazdžionis, Lith. Days Editor-in-Chief. Foto L. Kančauskas

«LITHUANIANS MAKE NEWS»

● On January 31st **Aleksis Rannit,** of Yale University, gave a lecture at UCLA about K. Donelaitis, commemorating the 250th anniversary of the poet's birth. Introduction was given by Prof. H. Birnbaum, chairman of the Slavic Dept. Dr. Marija Gimbutas introduced Mr. A. Rannit, who is a well known Estonian poet and critic, knows Lithuanian fluently, writes on Lithuanian literature and culture. He especially admires artist M. K. Čiurlionis.

K. Donelaitis' writings were read in several languages by A. Rannit, and in English by Miss B. Lembergas.

Mr. Rannit has been invited by several universities to lecture on Kristijonas Donelaitis.

● Committee on Foreign Affairs Hears of Cultural Colonialism in Baltic States

The Sub-Committee on Europe of the Congressional Committee on Foreign Affairs, chaired by Hon. F. Kelly, has held extensive hearings on the recent trends in the Soviet-held area, at the end of January. in Washington, D. C. Experts on Soviet and satellite affairs presented testimonies and discussed latest developments.

The testimony on the current state of Baltic literatures under Soviet occupation was given by Mr. Aleksis Rannit, noted Estonian poet and critic, at present with the Council on Russian and East European Studies, Yale University. According to Mr. Rannit, cultural life in the Baltic States under the Soviet rule should be defined as "spiritual colonialism". He said that: "Baltic artists and intelectuals are expected to worship at the shrine of Russian chauvinism."

"The Soviets," Mr. Rannit continued, "not only impose Russian culture on the Balts, but make important decisions in the remaining small area of national literature ignoring its five-centuries old historical traditions and deciding what is artistically acceptable and what is not acceptable... The double pressure of the Kremlin... gives little chance to Latvians, Lithuanians and Estonians to follow cultural problems of Western civilization."

At the same time Mr. Rannit asserted that the Party has not succeeded "in extinguishing completely the creative spirit in the Baltic States... The revolt against 'socialist realism' is most pronounced, paradoxically, among young authors who have grown up and matured under the Communist system.'

Mr. Rannit stressed that no fundamental changes have occured in the Baltic literatures after Stalin's death. He appealed to the free world for help to exiled Baltic writers as well as those struggling against Russian spiritual colonialism in their homelands.

— A young Lithuanian pianist, **Manigirdas Motekaitis,** is about to depart for Brussels, Belgium, to the International Pianist Competition in Europe. This competition is under the sponsorship of the Belgian Queen. In the summer of 1962, Manigirdas Motekaitis was accepted to participate at the International Van Cliburn Competition in Forth Worth, Texas, From there he brought a diploma for an extraordinary pianist and a certificate as the city's honorary citizen. The program in Brussels is of high standards and quite long. M. Motekaitis is preparing this program under the directorship of prof. Dr. Ganz in Chicago.

— **D. Petrutytė,** recently left for Montreal, Canada, to conduct a series of lectures on the Montessori teaching methods . She has also been asked to conduct practical seminars at the Hyde Park, Illinois, Montessori Kindergartens. Miss D. Petrutytė has lectured many times before for the American public on the educational system of Montessori.

— **David Kamm,** son of Donna and Antanas Kamm of Chicago, Illinois, is an electrical engineer in California. Mr. Kamm was among those responsible for the successful tests of satellites Syncom I and II. At the present time he is in preparation to orbit Syncom III.

● "Tosca", an opera by Puccini, will be the eighth opera presented by the Lithuanian Opera in Chicago, this spring. Of seven operas presented, three were by Verdi and others by Gounod, Bizet, Mascagni and Leoncavallo.

● This year Lithuanian Independence Day was celebrated at Congress on Feb. 17th. Senator Thomas Dodd of Connecticut led the commemoration ceremonies in the Senate, and Congressman D. J. Flood, in the House.

Rev. J. Matutis, pastor of St. Casimir's parish in New Haven, read the invocation at the Senate, and Rev. E. Abromaitis, from the Holy Cross parish in Chicago, at the House of Representatives.

● "Detroit News" on Jan. 29th published an article about **Daiva Bajorūnas,** selected as "Teen of the Week" by the newspaper. "Ace Immaculata Senior scores in two worlds. —" She "...lives in two different worlds — one centering around her life as a student, the other around her Lithuanian nationality", writes the paper. Daiva is an active student in the scholastic, musical, and sports activities in her school. At the same time she devotes much of her time in Lithuanian activities in Detroit. She is an active member of the Catholic Youth organization, counselor at girls' summer camps, sang in the girls' choir, dances in the folk dance group and is also good at writing fiction and articles.

● "Soviets Fear the Dead" was the heading of an article in "America" of February 15th. The Jesuit weekly tells of the deportation of the corpse of Barbora Žagarietė from the town of Žagarė, because people began worshiping at the place she was buried.

● The Rome daily "Il Quotidiano" recently published an Italian translation of a poem, written by a young Lithuanian girl in Siberia. The poem is called "My Rosary" and it tells of her longing for her homeland, the rosary, made of bread crumbs, which she holds in her stiff hands while praying in a Siberian forced labor camp. The newspaper tells of Lithuania's situation under the Communist occupation.

● The "Chicago Daily News" recently honored **Algirdas Kezys, S.J.,** by printing four photographs from his large collection. Father Kezys, who came to the U. S. in 1950 and resides in Chicago, has the talent to see and notice the interesting scene before photographing it. His photographs were on display for the Lithuanian public in Chicago and New York.

● **Dr. Romualdas Klėgeris** recently passed final examinations in dentistry and is now a practicing dentis in Liverpool, England. Young Dr. Klėgeris came to England at the age of 9 in 1948.

George Todt's Opinion on Lithuania's Independence Day commemoration, Feb. 16th

Excerpts form G. Todt's column, "Herald Examiner", Feb. 9:

"The unhappy case of Lithuania is only typical of many other nations, some 19 in number, now held in bondage to power-drunk Communist dictators behind the Iron Curtain today. Their sad fate is worse than that of colonials.

Why is there no attention to their sorry plight in the United Nations organization today? Why are they all but forgotten now? Why do we permit Red propagandists and the diplomats they serve to overlook them?

Certainly we have passed wordly, high-sounding resolutions time and again in Congress requesting the UN to go into the distressing matter of Lithuania, Latvia and Estonia — the three Baltic countries next to little Finland. Why no effective results here?

Instead of honoring our request to take concrete action in the deplorable case of these once-sovereign nations now foriibly reduced to the status of serfs behind the Iron Curtain, the UN merely pretends to look the other way.

If colonialism is to be considered an unfortunate practice when promoted by NATO nations in the past, it is equally bad when practiced today by the imperialistic Soviet Union. Sauce for the goose is also sauce for the gander.

The UN cannot expect to gain the respect of freedom-loving and libertarian Americans if it plays a game of double-standard values with the Communist world."

KNYGOS LAUKIA SKAITYTOJO

Gen. Stasys Raštikis

KOVOSE DĖL LIETUVOS

Labiausiai pirktų atsiminimų II tomas. Maža likę.

Kaina $7.00

Elena Tumienė

KARALIAI IR ŠVENTIEJI

Poezijos rinkinys. Su dail. A. Korsakaitės piešiniais.

Kaina $2.50

Dr. Juozas Prunskis

RINKTINĖS MINTYS

Pasaulio ir lietuvių autorių aforizmai įvairiomis temomis.

Kaina $4.00

S. Maugham

DAŽYTAS VUALIS

Garsaus anglų rašytojo romanas iš gydytojų gyvenimo.

Vertė *Stp. Zobarskas*

Kaina $3.00

Ignas Šeinius

VYSKUPAS IR VELNIAS

Nepaprastai intriguojančių apysakų rinkinys. Puikus stilius.

Kaina $3.00

Alg. Gustaitis ir Vyt. Stasiūnaitis

ALGIS TRAKYS IR TAKSIUKAS ŠLEIVYS

Gausiai iliustruota knyga mūsų mažiesiems.

Kaina $2.00

Bernardas Brazdžionis

VIDUDIENIO SODAI

"Aidų" premiją laimėjęs poezijos rinkinys

Dail. Telesforo Valiaus viršelis

Kaina $4.00

Antanas Baranauskas

THE FOREST OF ANYKŠČIAI

Poema

Angliškai išvertė Nadas Rastenis

Lietuviškąjį tekstą red. J. Tininis

J. Kuzminskio medžio raižiniai

Kaina $2.00

Aleksandras Radžius

PAUKŠČIŲ TAKAS

Eilėraščiai

Viršelio aplankas Pauliaus Jurkaus

Kaina $1.50

Vincas Ramonas

CROSSES / KRYŽIAI

Romanas

Angliškai išvertė Milton Stark

Kaina $4.00

Užsisakant už $10.00 daroma 25% nuolaidos.

"LIETUVIŲ DIENŲ" LEIDYKLAI

4364 Sunset Blvd., Hollywood 29, California

Gerbiamieji,

užsisakau šias knygas: Kaina

_____

_____

_____

_____

LD žurnalo 1964 metų prenumerata $6.00

Viso $.....

Vardas, pavardė, adresas

DIVIDENDAI MOKAMI KAS 90 DIENŲ ANT VISŲ TAUPYMO SĄSKAITŲ

TAIP

TAUPYDAMI PAS MUS, JŪS GALITE PASIRINKTI TAUPYMO RŪŠĮ, KURI JUMS PATOGIAUSIA... TAI NEDELSDAMI PASIŲSKITE ČEKĮ DABAR.

4½% DIVIDENDAI PASIUNČIAMI KAS ¼ METŲ UŽ INVESTMENTUS

TAUPYMO SĄSKAITOS IKI $10,000 APDRAUSTOS F.S.L.I. ĮSTAIGOSE.

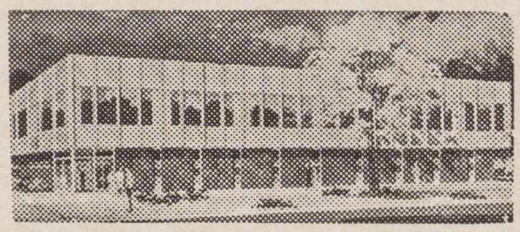

ST. ANTHONY SAVINGS & LOAN ASSN.

1447 So. 49th Court

Cicero 50, Illinois

JUOZAS GRYBAUSKAS
sekretorius

Tel.: 656-6330 ir 242-4395

CLEM'S MARKETS

● Puikios lenkiškos dešros, šviežiai namuos gamintos.

● Importuoti lenkiški kumpiai ir kitos iš Lenkijos prekės: **alus, vynas, silkės, grybai, įv. sriubos.**

● Įvairiausi mėsos ir maisto produktai.

Galima užsisakyti mažesniais arba didesniais kiekiais specialiai pagamintų lietuviškų dešrų piknikams, bankietams, vakarienėms.

Clem's Markets jau keletas metų patarnauja Los Angeles ir apylinkės lietuviams.

3002 W. Florence ● PL. 95058
7529 S. Normandie ● PL. 3-9676

Clem Taberski, savininkas

CRANE SAVINGS & LOAN ASS'N

B. R. PIETKIEWICH,
President
2555 W. 47 th St., Chicago 32, Ill.

Atvykus į Kaliforniją, kviečiame į

BEACON MOTOR HOTEL

Arti prie
Beach. Westwood, Beverly Hills & Hollywood

3020 Wilshire Blvd. Santa Monica, California

EXbruck 4-9144 EX 4-2986

Mrs. A. Lukšis — Owner and Mgr.

KAS TIK TURI GERĄ SKONĮ,

VISKĄ PERKA PAS LIEPONĮ.

LIETUVIŲ PREKYBOS NAMAI

Furniture Center, Inc.

Vietinių ir importuotų baldų prekyba.

Baldai siunčiami į visą Ameriką ir už jos ribų.

MARQUETTE PARKE

6211-6219 So. Western Ave. PRospect 8-5875

CHICAGO, ILLINOIS

3207 So. Halsted St. VIctory 2-4226

Edward Bros. Colonial Mortuary

1000 Venice Blvd. ● RIchmond 9-8281

Lietuvis Laidotuvių Patarėjas
ADOLPH CASPER
Namų Telefonas
284 - 6489

LIETUVIŲ RADIJO PROGRAMOS,

kuries bendradarbiauja su "Lietuvių Dienomis".

Los Angeles, Calif.

LITHUANIAN MELODY HOUR

Transliuojomo šeštadieniais 9 val. ryto
iš KBLA — 1490 kc stoties.
Direktorius **Bruno Gediminas,** 4023 W. 60 St., Los Angeles 43, Calif. AX 5-2260
Reikalų vedėjas — **George Rudelis,** 5027 Zelzah St., Encino, Calif.

Amsterdam, N. Y.

Lietuviška programa
WCSS — 1490 klc.
Sekmadieniais 7-8 val. vakaro.
Programos vedėjas - **Juozas Olšauskas.**
Reikalų vedėjas ir pranešėjas:
Leonardas Hartvigas
17 Eagle St., Amsterdam, N. Y.

Baltimore, Md.

"RADIJO PROGRAMA LIETUVIAMS"

Girdima Marylande ir Washington, D. C.
Sekmadienių popietėmis 12:30—1:00
WBMD 750 kilocycles
Programos vedėjai: Albertas Juškus,
4515 Wilmslow Rd., Baltimore 10, Md.,
Phone: Tuxedo 9-8693;
Kęstutis Laskauskas, 1312 Birch Ave.,
Baltimore 27, Md. Phone: Circle 2-1779

So. Boston, Mass.

LAISVĖS VARPAS
Naujosios Anglijos Lietuvių kultūrinė Radijo Programa
Sekmadieniais — 8–9 val. rytą.
AM bangomis 1190 kilociklų; FM bangomis 105.7 megaciklų iš
WKOX, Framingham, Mass.
P. Viščinis, programos vedėjas,
173 Arthur Street, Brockton 18, Mass.
Tel. JUniper 6-7209.

LIETUVIŲ RADIJO KORP. PROGRAMA
Seniausia liet. Radijo programa Naujojoje Anglijoje, veikianti nuo 1934 m. bal. m. vedama **Stepono ir Valentinos Minkų,** girdima nauju laiku (viena valanda anksčiau):
Sekmadieniais nuo 1:00 iki 1:30.
Boston, Mass. — WLYN - 1360
Programoje: pasaul. žinių santrauka, muzika, dainos ir Magdutės pasaka.
502 E. Broadway, So. Boston 27, Mass.
Tel.: AN 8-0489

Lietuvių Radijo valanda
Sekmadieniais nuo 11:00 iki 12:00 val.
WHIL — 1430 banga, Medford 55, Mass.
Jonas J. Romanas, vedėjas
170 H Street, South Boston 27, Mass.
Tel. ANdrew 8-7635

Chicago, Illinois

SOPHIE BARCUS
RADIJO ŠEIMOS PROGRAMOS
Kas rytą nuo pirmadienio iki penktadienio
10:00 — 11:00.
Šeštadienį is sekmadienį 8:00—9:30.
"Vakaruškos" pirmadienio vak. 7:00-8:00.
Visos programos iš
WOPA Stoties 1490 klc. A. M. 102-7 F. M.
7159 S. Maplewood Ave., Chicago 29, Ill.
Tel.: HEmlock 4-2413.

Cleveland, Ohio

Lietuvių Radijo programa
TĖVYNĖS GARSAI
penktadieniais 8—9 val. vakaro
per WXEN-FM stotį 106,5 mc
Vedėjas — **Juozas Stempužis.**
4249 Lambert Rd., Cleveland 21, Ohio
Tel. 382-9268

Detroit, Mich.

"BALTIC MELODIES"

radijo valandėlė jau nebeveikia.
Buv. vedėja serga ligoninėj. Paskutiniuosius dvejus metus valandėlę vedė Anelė Ambrazienė.

LITHUANIAN MELODIES Radijo valandėlė
girdima kiekvieną šeštadienį 4:30-5:30 pp.
iš Detroito stoties WJLB — 1400 kil.
Vedėjas **Ralph Valatka.**
15756 Lesure Ave., Detroit 27, Mich.
Telephone: BRoadway 3-2224

"LITHUANIAN VOICE"

WQRS stotis, FM banga 105,1.
Sekmadienio rytą nuo 8:30 iki 9 val.
Programos vedėjas **J. Kriščiūnas,**
803 N. Crawford, Detroit, Mich.
Tel.: VI 1-5724

Hartford, Conn.

"TĖVYNĖS GARSAI"

Connecticut valstybės kultūrinė valandėlė
Hartford — WPOP — 1410 klc.
Kiekvieną sekmadienį 11:00 iki 12:00.
Programos vedėjas **A. Dragūnevičius,**
273 Victoria Rd., Hartford, Tel. CH 9-4502

Madrid, Espana

VYKDOMOSIOS VLIKO TARYBOS RADIJO BIURAS MADRIDE
TAUTINIS ISPANIJOS RADIJAS
transliuoja lietuviškai 21:30 — 21:55
Lietuvos laiku (arba 19:35—1955 Vid. Europos laiku) 25 ir 42 metrų bangomis.
(Kartojama kitos dienos rytą 8:25 Lietuvos laiku [6:10—6:25 Vid. Eur. laiku] 42 metrų banga) ir nuo 17:40 iki 17:55 val. 42metrų banga (9.370 kl.).

New York - New Jersey

"LIETUVOS ATSIMINIMŲ"

Radijo valanda girdima
kiekvieną šeštadienį 5:00—6:00 val. p. p.
iš New Yorko stoties WEVD - 1330 kilv.
ir 97.9 meg. (FM).
Direktorius **Jokubas J. Stukas,**
1264 White tS., Hillside, N. J.
Tel.: WAverly 6-3325

Philadelphia, Pa.

Lietuvių Bendruomenės Radijo Programa
BENDRUOMENĖS BALSAS
Stotis WTEL — 860 kilocycl.
Šeštadieniais nuo 3:40 iki 4:30 p.p.
Kultūrinės, politinės apžvalgos, žinios, vietos kronika, muzika ir skelbimai.
Valandėlės vedėjas **Adolfas Gaigalas.**
Programas tvarko ir praveda redakcinis kolektyvas.
Rasyti: "Bendruomenės Balsas", 335 Titan St., Philadelphia 47, Pa., Tel. HO 7-4176

Pittsburgh, Pa.

The First Lithuanian Radio Program in Pittsburgh, Penn.
Pittsburgh, Penn. - WPIT - 730 kilocycles.
Sekmadieniais 12:30—1:00 p. p.
Programos vedėjai:
Povilas ir **Gertruda Dargiai.**
Visais reikalais kreiptis:
2040 Spring Hill Road, **Pittsburgh 16, Pa.**

Rochester, N. Y.

Lietuvių Radijo Klubas

Rochester, N. Y. — WHEC — 1460 klc.
Programos kiekvieną sekmadienį
9:30 — 10:00 rytą.
Klubo valdyba:
Pr. Saladžius, garbės pirm., 309 Alphonse St. (21); **Pr. Puidokas,** pirm. 38 St. Jacob St. (21); **A. Cieminis,** vicepirm. 226 Lux St. (21); **Vyt. Žmuidzinas,** ižd. 235 Furlong St. (21); **R. Kiršteinas,** sekr. 213 Berlin St. (21); **Br. Krokys,** narys 10 Dudley St. (5).
Programas praveda valdybos nariai ir šie vedėjai: **R. Gaidytė, St. Ilgūnas, D. Šiurienė, H. Žemelis.**

Roma, Italia

ROMOS RADIJAS

Transliuojama kasdien nuo 20 val. 50 min. iki 21 val. 10 min. Vidurio Europos laiku, 41,15 ir 50,34 metrų bangomis.
Vedėjas **Dr. J. Gailius.**
Circonvallazione NOMENTANA 162

Toronto, Ont, Canada

TĖVYNĖS PRISIMINIMAI

Kiekvieną sekmadienį nuo 1 iki 2 pp. WHLD stotis, Niagara Falls, N. Y. Banga 1270. Programos ved. **J. R. Simanavičius,** 974 College St., Toronto 4, Ont., Canada.
Telef.: LE 4-1274 — Daina Co.

Vatikanas, Italia

Programa transliuojama 8 kartus savaitėje Sekmad. rytais 10:30 - 11:00 Lietuvos laiku kiekviena vakarą 20:15 - 20:30 Liet. laiku.
Bangos: 31, 25, 19 ir 196 metrų.
Vedėjas **Kun. Dr. V. Kaziūnas.**
Adresas:
Sezione Lituana, Stazione Radio
CITTA DEL VATICANO.

WASHINGTON D.C.

Voice of America – Amerikos Balsas

Voice of America, Washington 25, D. C.
Pusės valandos programa duodama kasdien Lietuvos laiku 19 val. 30 min. — 11, 13, 16, 19, 25 ir 31 metro bangomis; jos kartojamos 21 val. 30 min. — vidutine 251 m. banga ir 6 val. ryto 25, 31, 41 ir 49 m. bangomis.
Pastaba: **vasaros laiku,** kai Lietuvoj 19:30, — Washingtone 12 val. 30 min. dieną, Chicagoje — 11 val. 30 min. ryto ir Los Angeles — 9 val. 30 min. ryto, o Europoj Grinvičo laiku 16 val. 30 vak.

Waterbury, Conn.

LIETUVIŲ RADIJO PARTIJA

WATR, Waterbury, 1320 kilocycles.
Kiekvieną šestadienio vakarą
6:40 iki 7:30 p. m.
Programos vedėjas ir direktorius,
John D. Adams-Adomaitis
27 Congress Avenue, Waterbury, Con.
Telefonai: PLaza 3-2787 ir PL 3-8898

LITHUANIAN MAPS

Andrius, with the technical assistance of Profs. A. Salys, Stp. Kolupaila, K. Pakštas, Drs. M. Braks, M. Gimbutas, and A. Šapoka.
is now available, compiled by J.
A multicolored map of Lithuania
This is the definitive map of 1939, with insets of Lithuania in the Bronze and Iron Age.

Only a limited supply available.

Wall map, approx. 35x46: $4.50
Book map, in folder: $3.50

Now available to Lithuanian Days readers

LIETUVIŲ DIENŲ žurnalo ir knygų PLATINTOJAI

JUNGT. AMERIKOS VALST.:

Baltimore, Md. — A. Česonis, K. Bradūnas.
Brooklyn, N. Y.— J. Pašukonis,
So. Boston, Mass. — D. Giedraitis, S. Mikus,
Chicago, Ill. — K. Babickas, Balys Brazdžionis, V. Grebliūnas; J. Karvelis; Marginiai, P. Švelnys, Terra, B. Urbonas, V. Būtėnas.
Cicero, Ill.— J. Memėnas, E. Stangenbergas.
Cleveland, Ohio — Dirva, V. Rociūnas.
Detroit, Mich. — Gaiva, Neringa, St. Anthony's Parish Library.
Elizabeth, N. J. — P. Kudulis, A. Rudzitas.
E. St. Louis, Ill. — A. Vaitkus.
Grand Rapids, Mich. — J. Belinis.
Los Angeles, Calif. — V. Prižgintas.
Newark, N. J. — K. Trečiokas.
Omaha, Nebr. — E. Ribokienė, kun. L Musteikis.
Philadelphia, Pa. — J. Karaška, **B. Raugas,** V. Karalius.
Pittsburgh, Pa. — F. Žilionis.
Rochester, N. Y. — A. Sabalis.
Waterbury, Conn. — J. Gaidys, **Spauda.**
Waukegan, Ill. — V. Petrauskas.
Wilkes-Barre, Pa. — V. Ramanauskas.
Worcester, Mass. — P. Pauliukonis.

ITALIJOJE:
Rome — Kun. V. Mincevičius.
ISPANIJOJE:
Madrid — Kun. K. Patalavičius.
NAUJ. ZELANDIJOJE:
Auckland — G. Procuta.
VENECUELOJE:
Rev. A. Perkumas. Z. Domeika

ANGLIJOJE:

London — D. Daunoraitė.

KANADOJE:

Toronto Ont. — A. Kuolas J. Smolskis Time Cigar Store, V. Aušrotas.
Hamilton, Ont. — J. Pleinys, S. Bakšys.
St. Catherines, Ont. — K. Kudukis.
Montreal, Que.— P. Rudinskas (Parish Library)
Winnipeg, Man. — S. Bujokas.
W. Lorne, Ont. — A. Kojelaitis.
Welland,Ont. — K. Žukauskas.

AUSTRALIJOJE:

Melbourne — A. Vingis, B. Zumeris.
Canberra — V. Balsys.
N. Geelong — L. Bertašius.
St. Kilda — P. Bienkevičius, N. Butkūnas
Sydney — Kun. P. Butkus.
Adelaide, Edwardstown, — A. Kubilius.
Rivervale, W. Australia — Kun. L. Kemėšis.
Williamstown — Kun. L. Vaseris.
Cabramatta — J. Skirka.
Brisbane — K. Stankūnas.

SKAITYKITE
"LIET. DIENŲ" LEIDYKLOS IŠLEISTAS KNYGAS

Pakeitę adresą, tuojau praneškite, kad nesusitrukdytų žurnalo siuntimas.

ALEKSANDRAS MARČIULIONIS

ŠV. KAZIMIERAS (Maspeth bažnyčios fasade)